

సంస్కృతాంధ్ర పదార్థవము

(ద్వితీయ సంపుటము)

ఇది

66/3-34.

'విద్యారణ్య పంచానన' 'విద్యావాచస్పతి'

శ్రీమాన్ విక్రాల రామచంద్రాచార్యులవారి

ద్వితీయపుత్రుడు, అనేక సంస్కృతాంధ్ర

కావ్య-బాణ-ప్రహసన-వ్యాఖ్యాన-పీఠికా-

చరిత్ర-వ్యాస-రచయితయు నైన

మహాకవి సుధీమణి

విక్రాల శేషాచార్యుల గారిచే

విరచితమైన పదనిఘంటువు

Acc. NO. 709

ప్రచురణ

ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమి
కళాభవన్ - సైఫాబాదు,
హైదరాబాదు.4

SAMSKRUTANDHRA PADARNAVAMU-Vol. II
(Vanavshadhi & Simhadri Vargas)- A Sanskrit —
Telugu Dictionary compiled by Vikrala Seshacharyulu.

ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమి

హైదరాబాదు-500 004

Acc. NO-709

ప్రచురణ : 338

ప్రథమ ముద్రణ : 1982

ప్రతులు : 2,000

494. 81332/9
S.E.S

వెల రూ. 5-00

ప్రతులకు :

ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమి

కళాభవన్, సైఫాబాద్, హైదరాబాదు-500 004

ముద్రణ :

పద్మావతీ ఆర్ట్స్ ప్రెస్

హైదర్ గూడ, హైదరాబాదు.

Paper used for the printing of this book was made available by
the Government of India at concessional rate.

తొలి పలుకు

కావ్యప్రబంధాలూ, వ్యాస సంకలనాలూ, సంస్కృత గ్రంథాలతోపాటు పండితులకూ, పరిశోధకులకూ, విద్యార్థులకూ ఉపకరించే పరామర్శ గ్రంథాలను కూడా అకాడమి ప్రచురిస్తున్నది. మాండలిక పదకోశాలు, మాండలిక వృత్తి పదకోశాలు, పదప్రయోగకోశాలు, త్రిభాషా, ద్విభాషా నిఘంటువులు, సమాన వ్యతిరేకార్థ కోశాలు ఇప్పటికే అకాడమి ప్రచురించింది. ఈలాంటి నిఘంటువులు ఇంకా ప్రచురణకోసం నిర్మాణంలో ఉన్నవి.

ఇప్పుడు అకాడమి అందిస్తున్న ఈ సంస్కృతాంధ్ర పదార్థవము రెండవ సంపుటం. ఈ సంపుటంలో వనోషధీవర్గానికి, సింహాదివర్గానికి సంబంధించిన పదాలకు అర్థవివరణం ఉన్నది. మొదటి సంపుటంలో స్వర్గవర్గము, మనుష్య వర్గము అనే రెండు వర్గాలకు సంబంధించిన పదాలు ఉన్నవి. ఇది విషయ క్రమాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని కూర్చిన నిఘంటువు. సంస్కృత పర్యాయ పదాలకు తెలుగు అర్థాలను ముందు వివరించి, పుస్తకం చివరలో అకారాది సూచిగా పర్యాయపదాల పట్టిక ఇవ్వబడింది. పాఠకుల సౌకర్యార్థం ఈ ఏర్పాటు జరిగింది.

పాఠకులందరికీ ఎన్నివిధాలుగానో ఉపయుక్తమైన ఈ నిఘంటువును నిర్మించి ప్రచురించే అవకాశాన్ని అకాడమికి కల్పించిన శ్రీ విక్రాల శేషాచార్యుల గారికి అకాడమి పక్షాన ధన్యవాదాలు సమర్పించుకుంటున్నాను.

హైదరాబాదు

ఇరివెంటి కృష్ణమూర్తి

తేదీ. 18-10-1982

కార్యదర్శి

వ నౌ ష థి వ ర్గ ము

1. అడవి

అటవీ - సీ॥ అరణ్యమ్ - విపినం - గహ
నం - కానం - వనం - వార్షం - తలం -
తల్కం - గుహీనం - సమజం - త్రసం -
కుబ్రం - కక్షం - మీలం - కాంతారం -
కక్ష్యకం దుర్గం - న॥ కాటికా - వనీ - సీ॥
కుందిలం - న॥

అడవి - వై॥ కాన - కాదు - కారు - కో
న - లొంక - ఎడారి - ఎడారు - చేను -
పొలము -

2. పేరడవి (పెద్ద యడవి)

మహారణ్యం - న॥ అరణ్యానీ - సీ॥ పేరడవి -

3. కాటడవి (దట్టమగు అడవి)

కాటడవి - చిట్టడవి -

4. తొట్టగల చెట్లతోఁ గూడిన యడవి

కోటరావణం - న॥

5. గడ్డితోఁ గూడిన యడవి

ప్రస్తారః - పు॥ తృణాటవీ - సీ॥

6. దండకారణ్యము

జనస్థానం - న॥ దండకారణ్యం -

7. దండకారణ్యాది పుణ్యవనము

తీర్థమ్ - న॥

8. మాయచేత చేయఁబడిన యడవి

అశ్రుతః -

9. తోట (ఇంటి చేరువనున్న తోట)

గృహారామః - నిష్కుటః - పల్కాటః -

తోట -

పు॥ వాటిః - త్రి॥

10. ఇంటి వెలుపట నుండు ఉపవనము

పౌరకః-

11. ముంగిటనుండు తోట

ప్రకరీ-సీ॥

12. పెరటి తోట

కుటపః-పు॥

13. తోపు (మనుజులు వేసి పెంచిన వనము)

ఆరామః-పు॥ ఉపవనం-వేలం-న॥

తోపు-హాసుతోట-

అపవనం-న॥

14. ఉపవనాంతరము

ధారా-సీ॥

15. పండ్ల తోట

వాటి-త్రి॥

16. చెఱుకు తోట

ఇక్షువణః-త్రి॥ ఇక్షువనం-న॥

17. పూల తోట

కచ్ఛః-పు॥ కచ్ఛటికా-సీ॥ పుష్పవాటి-

18. ఆకు దోట (తమలపాకుల తోట)

(నాగవల్లికారామః-పు॥)

ఆకుతోట-

19. ప్రధానులయొక్క వేశ్యలయొక్కయు యిండ్లలోపలి తోట

వృక్షవాటికా-ఉపవాటికా-సీ॥

20. భాగ్యవంతుల పెరటితోట

పుష్పవాటికా-సీ॥

21. అటతోట (సర్వజనులకు సాధారణమైన

రాజుయొక్క ఉపవనము)

ఆక్రీడః-పు॥ ఉద్యానం-లీలోద్యానం-

అటతోట-ఆరాము-ఆరెము-

దేవనం-న॥ తేవనం-న॥

ఆరియము-సింగారపు తోట-

(తేవనమన క్రిడావనము)

22. మధువనము (సుగ్రీవుని యొక్క వనవిశేషము)

మధువనమ్-న॥

23. అశోకవనిక (రావణాసురుడి ఉద్యానవనము)

అశోకవనికా-సీ॥

24. సింగరపుఁ దోట (అంతఃపురమునకు మాత్రము

ఉచితమైన రాజు తోట)

ప్రమదావనం-(పా) ప్రమదవనం-న॥

సింగరపుఁ దోట-సింగారు తోట-

ఆట తోట-

25. సుందరమైన వనము

కామారణ్యం-న॥ (మనోజ్ఞవనం-)

26. క్షుద్రారామము

ప్రసేదికా-సీ॥

27. తడుకు (తోటలోనగువానిచుట్టు నేర్పఱచెడు వెలుగు)

తడుకు-

28. షోలు. పంక్తి

వీధిః- ఆలిః- ఆవలిః- పంక్తిః- పాలిః-

శ్రేణీ-ధోరణిః - వింజోతీ-సీ॥ పద్ధతిః-

మాలికా-

బారు-బంతి-వై॥ పడుపు-చాల్-

చాలు-పదుగు-పవుఁజే-పొఁజే -

చోలుపు - (రూ) చోల్పు-సొరిది-

ఓలి-తరము - తరబడి - తోరణ-

దొంతి - పరి - మునుము - (రూ)

మున్ను-వంతు- సొలపు - సోరి-

వరుస-అంచెలు-

29. ఎడతెగక దట్టమైన పంక్తి

రేఖా-(పా)లేఖా-రాజిః- సీ॥

రేఁక- వై॥ గీత - గీఱ - గెఱ-

గోటు-చోఱ-చీరము-జీర-అక్తు-

లేక-వ్రాయి-

30. గర (అందులోని భేదము)

గర-

31. దొంతర (నిలువుచోలు)

ఉత్పంక్తిః - సీ॥

దొంతి-దొంతర-దోర-అడుకు-వరుస-

32. ఓషధి (చెట్టు తీగ మొదలై నవి)

ఓషధి-సీ-

33. ఊప (అడవిలో చెట్లగుంపు)

ఊప-(అప్ర)

34. ఎండిపోయిన యడవి

కక్షం-న॥ కక్ష్యం-ప్ప॥

35. వనసమూహము

వన్యా-సీ॥

36. మోసు (క్రొత్త మొలక)

అంకురః - (పా) అంకూరః - అభినవో

మొలక-మొల్క-మొక్క - మోక-

ద్భిత్-ద్॥ అంకిలః-పు॥ ప్రవాళం-ప్ప॥

మొలవ-మోసు-మోడు - మోడు-

కందళః-త్రి॥ ప్రరోహః-పు॥

మొటిక-మొట్టిక-మోటిక - మోస-

మోసరిక - మోసేరిక - నసువు -

ఇరుగు-ఈరిక -

37. గణుపులయందుఁ బుట్టిన మొలక

వంశః - పు॥

38. నారు (నాటఁదగిన మొక్క)

(సస్యాంకురః పు॥)

నారు-నాటు-కోగు-ఆకు- (గడి-)

39. దాని భేదము

కోడ-

40. దట్టమైన నారువరుస. సడ

తసి-సడ-సడయి-సడయి-

(ఇది నవాంకురపంక్తియని ఆం-ప.)

41. అంటు (చెట్టుగుటకు చెట్టునుంచి వంచి పాతునట్టి కొమ్మ)

అంటు-

42. చెట్టు

వృక్షః - మహీరుహః - భూరుహః -

ప్రమాకు - మాకు - ప్రమాను - మాను -

భూరుద్ - హః శాఖీ - న్ || విటపీ - న్ ||

చెట్టు - పుడమిపుట్టు -

పలాశీ - న్ || పాదపః - పులాకీ - న్ ||

అంఘ్రిపః - అనోకహః - తరుః -

కుటః - క్రమః - క్రుమః - అగః -

అగమః - నగః - స్థిరః - విష్ణరః -

కారస్కరః - గచ్ఛః - జర్జః - కుఠిః -

కుటిః - ఫలదః - ఫలేగ్రాహీ - న్ || పు ||

కుజః - కరాలికః - వసుః - అగచ్ఛః -

43. దేవకులమునం బుట్టిన చెట్టు

కాచిమః - భంజరుః - పు ||

44. మందు చెట్టు

ఓషధిః - ఉష్ణికా - నీ ||

45. నీడగల చెట్టు

స్థిరయోనిః - ఛాయాతరుః - పు ||

46. రచ్చ చెట్టు (రచ్చ చేయుచోట నీడకై పెట్టిన ప్రమాను)

ఉద్దేశపాదపః - చైత్యః - దేవతరుః - పు || రచ్చప్రమాను

దేవావాసః - పు || కరిభః - కుంజరః - పు ||

(రావిచెట్టు పేళ్లని కొందరు)

47. కలప (ఇల్లు కట్టుట కుపయోగించెడు ప్రమాకు)

కలప-

48. వానస్పత్యము (పూలవలనఁ బుట్టిన పండ్లుగల

మామిడి మొదలయిన చెట్లు)

వానస్పత్యః - పు ||

49. వనస్పతి (పువ్వులు లేక కలిగిన పండ్లతోఁ గూడిన
పనస మొదలయిన చెట్లు)

వనస్పతి :- పు॥

50. చెట్టు (పండుచేనే నశించు యరఁటి మొదలై నవి)
ఓషధ్యః - సీ॥ చెట్టు -

51. గొడ్డువోక ఫలించు మ్రాఁకు
అవంధ్యః - ఫలేగ్రహిః - పు॥

52. గొడ్డు మ్రాను
వంధ్యః - అఫలః - అవకేశీ - న్, పు॥ గొడ్డు -

53. తత్కాలమునఁ బండియున్న మ్రాను
ఫలవాన్ - త్॥ ఫలినః - ఫలీ - న్, పు॥ పండినది -
ఫలితః -

54. పూచియున్నది
ప్రపుల్లః - సంపుల్లః - ఉత్పుల్లః - పుల్లః
వ్యాకోచః - వికచః - వికసితః -
వికస్వరః - స్ఫుటః - స్మితః - ఉన్నిద్రః
ఉన్ముద్రః - వ్యాకోశః - ఉజ్వలః -
ఉద్బుద్ధః - ఉన్మీలితః - ఉన్మిషితః -
పుష్పితః - కుసుమితః -
(అవంధ్యశబ్దము మొదలు వికసితశబ్దము
వరకు నన్ని శబ్దములునుత్రి॥)

55. మొగ్గలు వేసినది
కోరకితం - అనిచినది - ననచినది -

56. చిగుళ్లు వేసినది
పల్లవితం - చిగిర్చినది -

57. తొబక (విత్తులు రాలినది)
తొబక -

58. పూచెడు పూలచెట్టు మొదలై నది

దలితః-త్రి॥

59. మోటు

స్థాణుః - ప్న॥ ధ్రువః - శంకుః- మోడు - మోటు - మోట - మ్రోడు-
మొలుడు - మొద్దు - కొలుడు -

60. దుంగ (మ్రాని మొద్దు)

దుంగ-

61. కుతారాదులచేత నఱకఁబడిన కొమ్మ మొదలై నది

పీఠితం-త్రి॥

62. గున్న (కులుఁగొమ్మలు నూడలును గలిగియున్న గుఱ్ఱ మ్రాకు)

కుపః - పు॥

63. పొద (ప్రకాండము లేక ఆకులు తఱుచే గాఁగలది. ప్రకాండ
మన ప్రేశకును కొమ్మలకును నడుమ నుండు భాగము)

స్తంబః - గుల్మః - కుడుంగకః -

పు॥ కఙ్క - సి॥

పొద-పొదరు-ఈరము-ఈఱమ-జిట్ట-
జీబు-ఈరాలు-తుప్ప-పుట్ట- డొంక-

64. చిట్ట (చిన్నపొద)

చిట్ట - తుప్ప

65. తీఁగ

వల్లి - (స) వల్లిః - వ్రతలిః - వ్రతశీ - తీఁగ - తీఁగియ - తీఁగె - తీవియ -
వేల్లిః - లతా - లతికా - ప్రసూః - ఘట్టా - సి॥ తీవ - తీవె - తివ్వ

66. సానులముంగల మొలచిచ తీఁగ

కుత్కిలః - పు॥

67. అల్లుడు తీఁగ

అలసా - సి॥

68. పూలుగల తీఁగ

కణీచీ - సి॥

69. అలము (తీగలోని భేదము)

అలము -

70. తీగ చివర

పాశిః - పు॥

71. గుబురు (తీగల గుంపుగల పొద)

వీరుత్ - ధ్॥ గుల్మినీ - సీ॥ ఉలపః - పు॥ జౌంపము - గుబురు - గుంపు - తలుచే -
(ఇవి యాకుల గుంపుగల తీగ పేళ్లని దలము - జేజేరు -
కొందరు.)

72. ముండ్ల పొద

పుయ్యి -

73. వృక్షలతా గహనము

కుటంగకః - పు॥

74. పొడవు (పర్వతాదుల పొడవు)

ఉచ్ఛాయః - ఉచ్ఛయః - ఉత్పేదః - పు॥ పొడవు - పొడగు - (మఱిగొన్ని పేళ్లు
సమున్నతిః - సీ - సంకీర్ణ వర్గమునఁ జెప్పబడును)

75. మొద్దు (వేరు మొదలు కొమ్మలవరకుఁగల చెట్టుయొక్క
మధ్య భాగము)

ప్రకాండః - పు॥ స్కంధః - దండః - పు॥ మొదలు - మొదల్ - మొద్దు - మొద్దు -
దండకః - బోదె - బోదియ -

76. కొమ్మ

శాఖా - లతా - సీ॥ (శిఖా -)

కొమ్మ - కొమ - కొమ్ము - లేట -

77. అన (చాఁగునట్టి మిక్కిలి లేతకొమ్మ)

అన -

78. పెనుఁగొమ్మ (మ్రాకు మొదటి కొమ్మ)

స్కంధశాఖా - శాలా - సీ॥

బ్రగ్గ - పుంగ - కపట - పెనుఁగొమ్మ -

79. పెద్దకొమ్మ

ప్రసూణః - పు॥

80. పంగ (ఎడముగా చాగిన కొమ్మ)

పంగ-(రూ)ప్రంగ-పగ్గ-పాయగొమ్మ-

81. పలవ (రెండు కొమ్మల మొదలు)

పలవ-

82. మండ (శాఖా సమూహము)

ఉపశాఖా - సీ॥

మండ -

83. రెమ్మ (కొమ్మలకుఁ బుట్టిన కొమ్మలు-ఉపశాఖలు)

ఉపశాఖా - సీ॥ (ఆంధ్ర సంస్కృత నిఘంటువులో పెదావికి దీనికిని ఈ పేరే వ్రాసియున్నది)

రెమ్మ-రెంబ-రెబ్బ-రివట-రివ్వ-
చివ్వ-చివక-సెలగ-మల్లె-చివర-
జబర-సురిగ-సురిగె-బలుగు-
గోల-బరుగు-సెల-సోగ-సుడిగె-
కోల-చేవక-చేవ్వ-జేబర-
జోంపము-మెణ-రొట్ట-సెంగొమ్మ-
కళ-

84. బొడిమె (రెబ్బల మొదటి లావు భాగము)

(బొడిమె-)

85. ఊక (చెట్టు మొదటి యూడలు)

శిఫా - జటా-

ఊడ-

86. పడుగొమ్మ (చెట్టు మొదటినుండి చివరకునుఁ

గొమ్మల యూడలకునుఁ బోయిన తీగ)

అవరోహః - పు॥

పడుగొమ్మ-

87. కొన (చెట్టు కొన)

శిరః - సీ॥ అగ్రం - శిఖరం - న॥

గృధ్రశిర్షి-

తల - కొన - మొన - కొమ్ము-కొన-
కోన - కడపట - చిళ్ల - చివర-తుద-
సుద - అంచు - వై॥ మిఠైదు -

88. మొన

మొగ -

89. చిట్టచివర

ముని - దే॥ చిట్టచివర - తుట్టతుద -
చిటారు -

90. వేరు (చెట్టు మొదలు)

మూలం - న॥ బుద్ధుః - (పా) వేరు - దుంప - మోసు -
బుద్ధుః - అంఘ్రినామకః - పు॥

91. దవ్వ (మాని నడిమి మెత్తని బాగము)

దవ్వ -

92. చేవ (చెట్టులోనుండు చేవ)

సారః - మజ్జా - న్, పు॥ (ప) చేగ - చేవ -
మజ్జా - సీ॥ పూత్కారిః పు॥

93. జల్లివేరు (వేళ్ళ కొనను కుచ్చివలె నుండెడు వేరు)

జల్లివేరు -

94. తల్లి వేరు

ఆధారమూలమ్ - న॥ కుంకటివేరు - కూకటివేరు -

95. చెట్టులోని సరము

క్వాథః - వృక్షరసః - పు॥

96. బంక

నిర్యూహః - బంక - బందన - జిగట - జిగురు -
నిర్యాసః - వేష్టకః - పు॥ బిపురః - జిగురు - జివురు - గోఞ్జు - గోఁదు -
లశః - కూర్చికా - సీ॥

97. బంక యందలి భేదము

సరేసు - (దీనిని వజ్ర మందురు)

98. పెచ్చు (పండులోనగు వానిమీఁది తోలు)

పెచ్చు -

99. పాలు (మట్టి మొదలగు చెట్లయందుఁ గలిగెడు రసము)

పాలు -

100. నారపట్ట (నారయన వల్కలమని

యాం-బా-లో వేరుగనున్నది)

త్వక్-చ్, -త్వచా-సీ॥ వల్కలం- ప్న॥

చోలకః - పు॥ చల్లీ - సీ॥ చోచః - పు॥

తొడు-తోలు-తోలుక-పట్ట - చెక్క-

చెక్కు - తాట - తొంట - తోడు-

తోడుపట్ట - తడప - నార - చట్ట-

తిత్తి - తొక్క - తొక్కు - తొడప-

తొడవసము - కళాసము - అంట -

తొలుక -

101. బరడు (గరుకై న పట్ట లోనై నది)

బర్బరః - పు॥

బరడు - బెరడు - బొబ్బర - వై॥

102. నార

వల్కలమ్-

నార-

103. చెట్టునాడి

స్నావః - పు॥ కినాటకం - న॥

104. కొయ్య (కట్టె)

కాష్ఠం - దారు - దలికం - న॥ కఠః-

కట్టె - కట్టియ - వై॥ కోల - కట్ట-

105. కొయ్య

(దారు-న॥)

కొయ్య-

(ఆం - నిమంటువులలో కొయ్యయన

దారువని కట్టెయన కాష్ఠమనియు

వేరుగఁ జెప్పఁబడి యున్నవి గాని

సం॥లో కాష్ఠదారుశబ్దములేకార్థకములే)

106. చెక్క (దారుభేదము)

చెక్క - గడు -

107. పేడు (సన్నని కొయ్య తునక)

కిలింజః - ప్న॥

పేడు - (సన్నచెక్క-)

108. చీల్చబడిన కట్టియ

విదలమ్ - న॥

109. చిఱుత [దారుఖండము]

చిఱుత -

110. కట్టెపుల్ల

పుడక - పుడుక - పుల్ల -

(ఇవియేతృణకాండమున కున్న పేళ్లు)

111. పొయినిడు కట్టె

పుల్ల - ముటాలు గ్రా॥

112. చిదుగు

ఇందనం - ఏధః - స్, న॥ ఇద్ధం -

న॥ ఏధః - పు॥ సమిత్ - ధ్, సీ॥

అలాజ్యం - న॥ సామిదేసీ - సీ॥

చిదుగు - చితుకు - వేలిమికట్టియ -

వేలిమికట్టె -

113. చిదుగుల సమూహము

వంటసరకు -

114. వంట కట్టెలు (వంటకై పొయ్యిమంట వేసెడు కట్టెలు)

అట్టం - న॥ (శుష్కః-) గరహః - ప్న॥

వంటచెఱుకు - వంటకట్టె - వంటకట్టియ -

ముటాలు - గ్రా॥ వంటసరకు -

115. మ్రాని తొట్ట

నిమ్మహః - నిమ్మటః - పు॥

కోటరం - ప్న॥

తొట్ట - తొట్ట - తొఱుట - తొట -

తొట - తొఱు - తొలి - తొట్టి -

తొటి - దొఱుట దొట్టట -

116. చెట్లబుడిపి, ముడి.

(గ్రంథిః - పు॥)

బుడిపి-బుద్ధి-బొడిప-కంతి-కడింది-
గుబ్బ - ముడి - ముడుత - బోటు -

117. చెట్టులోనగువాని తొట్ట

దొంగు - కనుమ -

118. గొల [పువ్వులగుత్తి. పూచిన కొమ్మయు]

వల్లరీ - మంజరీ - సీ॥ మంజీ - గొల - గెల - గెల -

(ఇవి ఇకారాంతములుగాను గలవు)

119. అచ్చము పూలగుత్తి

చమరీ - మంజరం - స్న॥ మంజిః సీ॥ పూలగుత్తి-

120. ఆకు

పత్రం - పర్ణం - పలాశం - పత్తిరి - పత్రి - పత్తిరాకు - ఆకు-

చదనం - దశం - న॥ చదః - పు॥ గాదము -

వాతాయం - న॥ పతనం - పత్రతమ్-

బర్ణం - న॥

121. మందాకు మూలిక

మూలికా - సీ॥

మందాకు -

122. చీకాకు [చివికిన యాకు]

చీకాకు -

123. పండుటాకు

కారాకు -

124. ఎండుటాకు

బర్బరం - శుష్కపత్రం - న॥

ఎండాకు - కారాకు - చొక్కాకు -

సొరుగాకు - చొరుగు - చొరువు -

ఒగుడు - దవగడు -

125. ముదురాకు [ముదిరిన యాకు]

ముదురాకు -

126. పాటుటాకులు [మునులు లోనగువారు వస్త్రమునకు మాటుగా
కట్టుకొనెడి యొక దినుసు ఆకులు]

పాటుటాకులు -

127. ఇంగువ చెట్టుయొక్క ఆకు
బాప్పికా - సీ॥ హింగుపలాశికా -

128. పొసరాకు [దగ్గుకైమూఁజూచు ఒకానొక ఆకు]

పొసరాకు -

129. పెడక [ఆకుయొక్క వృష్టభాగము]

పెడక - పెణక -

130. ఈన

(పత్రనాడీ - సీ॥) శంకుః - మాడిః - ఈన - ఈనె - ఈనియ - పొరక -
సీ॥ పర్వరీణః - పర్వరీణః - పు॥

131. ఈనె మొదలు

బొండిగ -

132. ఆఈనలగుంపు

శంకుః - పు॥ పత్ర శిరాజాలమ్ - న॥

(పల్లవకిసలయ శబ్దములు ఆకులతోఁ
గూడిన గంటుపేళ్ళని కొందరు)

133. చిగురు

పల్లవః - ప్న॥ కిసలయం - చిగురు - చివురు - ఇగురు - ఇవురు -

కిసాలయం - కిసాలం - కిసలం - తలిరు - ఈరిక - చిదుము - నన -

కిసం - విసలం - న॥ సింజా - సీ॥

ప్రవాళం - తరురాగం -

లతాయావకం - న॥ మస్తరః -

134. కొమ్మలు చిగుళ్ళు మొదలై నవాని గుంపు

విస్తారః - ప్రస్తారః - విటపః -

పు॥ స్తంభః - కటప్రస్తా - ఋ - పు॥

135. లేత చిగుళ్ళ కోశి

శుంగా - సీ॥

136. గుబురు [వృక్షవిటము]

గుబురు - జుజురు -

137. లేజిగురు

పల్లవాంకురః - పు॥

138. ముల్లు

శితాగ్రః - కంటకః - పత్రసూచిః - ముల్లు - ములు - వసి - కుట్టుతేలు

ద్రునఖః - ద్రుమరః - వంకిలః - రాం॥

కిలః - దలసూచిః - తరునఖః - పు॥

139. ఉమ్మెత్త ముల్లు

ఉదర్కః - పు॥

140. ముళ్ళకంప. ఈడిక

ఎట్టి - ఈడిక - ఊచే - ఎట్టము-

తొడుగట్ట - (రు) తొడగలు -

తొడుగు - తొడ్గు - తొడువు -

సుడుము - కంప - కంప-

141. అట్టము [ముండ్ల మోపులోనగునది]

అట్టము-

142. ఎండిన ముండ్లకంప

కంప -

143. తెట్టి (తృణకాష్ఠాది భారము. గడ్డి, కప్పెలు
మొదలై నవాని మోపు)

తెట్టి - తెట్టియ -

144. సొన [బెండలోనగు వానిమీది నూగు]

సొన-

145. నూగు [కొన్ని యాకులమీదను కాయలమీదను
యేర్పడియుండు చిన్నముండ్లు]

నూగు -

146. సద [అకుమీది నూగు]

సద - వై॥

147. నుసి (పురుగులు తొలువగా రాలు మానిపొడి)

నుసి - ఉసి -

148. ఛేదు (కాలునప్పుడు కాష్టమునందు ద్రవించెడు ద్రవము)

ఛేదు -

149. వృక్షములు మొదలై నవాని ఫలము

సస్యం - ప్రాశశ్యం - ఫలం - న॥ పైరు - పయిరు - సస్సెము -

వృష్టిః - సీ॥ శారదం - సస్సియ - ససి - ఆరబము - వై॥

150. పనసాది ఫలముయొక్క అసారభాగము

బుస్రం - న॥

151. తొడిమ

వృంతం - న॥ ప్రసవబంధనం - న॥ తొడిమె - తొడిమ - కాడ - బొండిగ -
బన్ధనం -

152. జీడి (ముంతమామిడి మామిడి మొదలగువాని

తొడిమ యందలి పాలు)

జీడి -

153. కాయ (పండని కాయ)

శలాటుః - పు॥

కాయ - అలము -

154. పిందె (చిన్నకాయ)

పింద - పిందె - పిండియ - పూప -

కసుగాయ - అలము -

155. కసుగాయ (లేత కాయ)

క్షారకః - క్షారకః - జాలకం న॥

కసురు - కసుగాయ -

156. పూపిందె (మిక్కిలి చిన్నపిందె)

పూపిందె - పూబిందె - పూబిండియ -
పూప -

157. కుక్కమూతి పిందె (కాపుడిగినప్పుడు గలిగెడు
కుక్కమూతి వంటి మూతిగల పిందె)

కుక్కమూతి పిందె -

158. ఉడుబోతు పిందె (కాపుడిగినప్పుడు చెట్లయందు గలిగెడు పిందె)

ఉడుబోతు పిందె -

159. పడుగాయ (రాలినగాయ)

పడుగాయ -

160. వట్టు (ఎండినకాయ)

వానం - త్రి॥ మోణః - (మోణ - వట్టు - వత్త - వరుగు -
శబ్దమునకు ఎండినపండు అర్థము)

161. వరవట్లు (మిక్కిలి వట్టులు)

వరవట్లు - బ - వరవట్టులు - (ఇది
శ.ర.ములో వటువట్టు అని యున్నది)

162. పసరుగాయ (ముడిరిన పిందె)

పసరుగాయ -

163. దోరగాయ (ఫలకల్పశలాటవు)

దోరగాయ -

164. కాయపండు

ముగ్గు -

165. వామనగాయ (ఊర్లుగాయకుపయుక్తమైన యొక్క ధినుసుకాయ)

వామనగాయ -

166. వామనగాయలు

వామనములు - బ॥

167. పండు

ఫలం - పరీరం - న॥ ప్రసవః

పండు - పంట

పిప్పలం-

168. పెద్దపండు

గొబ్బండు-

169. ఫలసమృద్ధి

ఆమని-

170. విషవృక్షపు ఫలము

వేగః - పు॥ విషవృక్షఫలం - న॥

171. బద్ధ (పండ్లయొక్కయు కాయలయొక్కయు తునుక)

బద్ధ - (రూ) బద్ధ - దబ్బ-

172. పనసాదిఫలముల అంతము

కోశః - పు॥

173. విత్తనము

బీజం - న॥ అష్టిః - సీ॥ ధానా -

విత్తు - విత్తనము - గింజే - గిజేరు-

గిజేరు - గుజేరు - గుఱుములు - బ॥

174. విత్తులోపలి భాగము. పలుకు

పలుకు - పల్కు -

175. ఎన్ను (తులసి మొదలగు వానియొక్క ఎన్ను)

ఎన్ను - వెన్ను -

176. పేసెము (పండ్లు మొదలగువాని యందుండు గుంజే)

పేసెము - జేసము

177. బుఱ్ఱగుంజే (దొక్క బుఱ్ఱలోని గుంజే)

బుఱ్ఱగుంజే -

178. పండ్ల రసము. పానకము

పానకము-

179. పసురు (ఆకు రసము)

(స్వరసః - పు॥) పర్వరీణః - పసరు - పసురు - అసరు -
పర్వరీణః - పు॥

180. పసరు మొగ్గలు

1 ఔరకః - పు॥ జాలకం - న॥ జాలం - పసరుమొగ్గ - పసురుమొగ్గ - పసిమొగ్గ -
(ఈ రెండు పేళ్ళను కొందరు పసరు పసిరికమొగ్గ - లేతమొగ్గ -
కాయలకు మరికొందరు మొగ్గలగుమి
కని పేళ్ళందురు)

181. నన (ఇంచుక వృద్ధినొందిన మొగ్గలు)

2 కలికా - సీ॥ కోరకః - పు॥ నన -

182. గుత్తి (గన్నేరు మొదలైన వానియందు నొక
కొమ్మయందుఁ గానఁబడు ననేక పుష్పముల గుత్తి)

గుచ్చకః - స్తబకః - గులుచ్చః - గుచ్చ - గుత్తి - గువి - గుడి - గొతు -
జేపః - పు॥ కుచ్చే -

183. ముదురుమొగ్గ (పుష్పించుటకు సిద్ధమైన మొగ్గ)
ముదురుమొగ్గ -

184. గెల (పండ్లయొక్క కాయలయొక్క గెల)
గెల - గొల -

185. మొగ్గ (అపుడు వికసింపఁగల మొగ్గలు)

శి కుట్మలః - పు॥ ముకుళః - ప్న॥ మొగ్గ - (రూ) మొగ - మొగడ -
కోశః - కోషః - నన - పూమొగ్గ - అరవిరి -

186. విచ్చే మొగ్గ

విరియుమొగ్గ - విచ్చేమొగ్గ

187. మూఁగ మొగ్గలు (వికసింపని మొగ్గలు)

మూఁగ మొగ్గలు - బ॥

188. పువ్వు

సుమనసః - న్, సీ, బ॥ పువ్వు - పూవు - పూ - పువ్వు - పువు - విరి-
 ప్రసూనం - ప్రసవం - కుసుమం - అలరు - పుష్పము - వై॥ నన -
 సుమం - పుల్లం - లతాంతం -
 ఉద్గమం - న॥ ప్రసవోద్గమః -
 పు॥ ప్రసూతం-న॥ సూనం-మణీచకం-

189. చిన్ని పువ్వు

చిన్నిదము-

190. పూల సమూహము

ద్రాడిః - పు॥

191. పువ్వార (ఈదు తాడులోనగువాని వంటి చెట్టుయొక్క పూత)
 పువ్వార - ద్వ॥

192. చిక్కము (మల్లెలు మొదలయిన కొన్ని
 పుష్పజాతుల తొడిమ క్రింద నుండు కుదురు)
 (చిక్కము-)

193. పూదేనె

మకరందః-మరందః-పుష్పరసః- పూదేనె - పూదేనియ - పూవుతేనె-
 పుష్పసారః - పుష్పద్రవః - పు॥ కమ్మనీరు - నననీరు -
 పుష్పానవం - న॥ మధూలీ - సీ॥
 (మధు)

194. చిన్ని పూవుతేనె

తేనె పటికబెల్లము-

195. పుప్పొడి

పరాగః - పు॥ సుమనోరజః - న్, పుప్పొడి-
 న॥ సింజానం - మధుసంఘన్నం -
 న॥ మధూలికా - సీ॥
 (ఉపచారమువల్ల ధూళి పొంసురేణు
 రజశ్శబ్దములున్ను)

196. తేనెపెర

కరందః - పు॥

197. తేనెతెట్టె

చాత్రమ్ - న॥ ఔద్రపటలమ్ - న॥ తేనెతెర-తేనెతుట్ట-తుట్టె-పెర-పెట-
జేన్నుపెర-తెట్టె-తెట్టియ-జేన్ను-

198. పిప్పి (నలిచి రసము పిండిన ఆకులో నగునది)

పిప్పి - పిప్పిరి -

199. గడ్డ

కందః - పు॥

గడ్డ - వై॥ దుంప - మోసు -

200. కొమ్ము (పసుపులో నగువాని యెండిన నిడుపాటి గడ్డ)

కొమ్ము -

201. పిలకలు (దానియొక్క బీజములు)

(కందబీజాని - న॥)

పిలకలు - బ॥

202. చిగిరింత (చిగుళ్లు పుట్టుట)

చిగిరింత -

203. పూత (పూయుట)

పూత -

204. కాపు (కాయుట)

కాపు -

205. వచ్చే (చెట్టుకు బెట్టి బొత్తిగా నాశము జేసెడు ఒక దినుసు చీడ)

వచ్చే -

206. మందాకు (ఓషధి)

ఓషధి - సీ॥

మందాకు -

207. ఒక్క చెట్టునీడ

వృక్షచ్ఛాయా - సీ॥

208. పెక్కు చెట్లయొక్క నీడలు

వృక్షచ్ఛాయమ్ - న॥

ఇత రాగల వృక్షలతాదు లన్నియు
పుష్ప ఫల వాచకము లైనపుడు స్త్రీలిం
గపు ల్లింగములు లేనివి. అనగా
నపుంసక లింగములే యనుట. ఉదా-
చంపకస్య పుష్పం చంపకం-ఆమ్రస్య
ఫలం ఆమ్రం - ఆమలక్యాః ఫలం
ఆమలకం - మొదలైనవి. హరీతకీ
కోశాతకీ ధాత్రి ద్రాక్ష మొదలైనవి
పుష్ప ఫల వాచకమైనపుడు స్త్రీలింగము
నందే వర్తించును. ఉదా-హరీతక్యాః
ఫలం హరీతకీ - కోశాతక్యాః ఫలం
కోశాతకీ-మొదలైనవి.

వరుసగా అశ్వత్థాది వృక్షముల ఫల
ములు. అశ్వత్థము (రావిచెట్టు)యొక్క
ఫలము అశ్వత్థము-వేణోరిదం (వెదురు
సంబంధమైనది) వైణవము - ప్లక్షస్య
ఫలం (జీవ్యియొక్క పండు) ప్లాక్షం-
న్యగ్రోధస్యఫలం నైయగ్రోధం. (మట్టి
పండు)-ఇంగుదస్య ఫలం (గారపండు)
బింగుదం-బృహత్పాఠ్యాః ఫలం బార్హతం.
(ములకపండు) శిగ్రోఃఫలం శైగ్రవం
(ముసగుపండు). జంబ్వాఃఫలం జంబూః
ఊ, సీ, జంబు-జాంబవం-న (నేరెడు
పండు) - జాతీమల్లికాశేఫాలికా యాది
కాది శబ్దములు పుష్పవాచకములైనప్పు
డును తమ తమ లింగములే గలవి
యగును. అనగా స్త్రీ లింగములే.
ఉదా - జాతేః కుసుమం జాతిః (జాజి

పుష్ప.) మల్లికాయాః కుసుమంమల్లికా
(మల్లెయొక్క పుష్ప.) మొదలైనవి.
ప్రీహి మాష ముద్గ యవాది శబ్దములు
ఫలవాచకము లైనపుడును తమ లింగ
ములే కలవిగ నుండు. ఉదా-ప్రీహీనాం
ఫలాని ప్రీహయః. (ప్రీహుల ఫల
ములు.) ముద్గస్య ఫలం ముద్గః (పెనర
యొక్క పండు.) మాషస్య ఫలం
మాషః - (మినపకాయ.)

విదారీ గంభారీ బృహత్పాఠ్యాది శబ్దములు
మూలవాచకము లైనప్పుడును పుష్ప
వాచకములైనప్పుడును స్వలింగములే.
తమ లింగములు గలవే యగును.
స్త్రీలింగములే. ఉదా-విదార్యాః మూలం
ఫలం కుసుమం వా విదారీ. (విదారి
యొక్క మొదలు యొండె పండు
యొండె పుష్ప యొండె విదారి యనం
బడును.) ఇట్లే గంభార్యాః మూలం
ఫలం పుష్పం వా గంభారీ ఇత్యాదులు.
పాటలా శబ్దము పుష్పవాచకమైనప్పుడు
నపుంసక లింగమునందును స్త్రీలింగము
నందును వర్తించును. ఉదా-పాటలా
యాః పుష్పం పాటలం పాటలా వా.
పాటలయొక్క పుష్పము పాటలము
అని నపుంసకముగాని పాటలయని
యాచెట్టుయొక్క లింగమైన స్త్రీలింగము
గనే గాని యగును.

మొల్లలు మల్లెలు మొదలైన శబ్దములు బహువచనము లైనప్పుడు తమ తమ పువ్వలను చెప్పును. అనగా మల్లెలనగా మల్లెపూవులని యర్థము. జోన్నలు రాగులు మొదలైనవి బహువచనము నందు తమ తమ పంటను చెప్పునవి యగును. ఉదా- జోన్నలన పండిన జోన్నపంట యొక్క గింజేలు అర్థము.

కంద పసుపు మొదలైనవి యేకవచనము నందు తమ మూలము (మొదలును) చెప్పుచుండును. ఉదా- కందయనుకంద శబ్దము యొక్క యేకవచనము - కందగడ్డను నుడువుచున్నది.

గంజోయి మొదలుగా గలవి వాటి వాటి యాకులకుఁ బేర్లుగా నుండును. ఉదా- గంజాయి యనునప్పుడు గంజాయి యాకుగా గ్రహింపఁ దగినది.

అంగవంతములైన మల్లె మొదలైన వృక్షములయొక్క వాటి పత్ర పుష్ప ఫలములందు అంగములుగ నగుచుండును. ఉదా- మల్లె అంగి. పూలు ఆకులు మొదలగునవి దాని అంగములు. ఇట్టి యంగియగు మల్లె దాని యంగము లైన పువ్వలకు బహువచనములో వాచకమై యంగము అయినది.

209. రావిచెట్టు

బోధిద్రుమః-చలదశః-పు॥ పిప్పలః- రావి - రాగి -
 ప్స॥ కుంజరాశనః - అశ్వత్థః -
 వాదరంగః - చైత్యద్రుః - కేశవా
 లయః - శుభదః - శుచిప్రదః -
 కృష్ణావాసః - పు॥ శుచిద్రుమః -
 శ్రీవృక్షః -

210. రావిచెట్టు పండు

యక్షోదుఁబరికం -

211. కండ్ల రావిచెట్టు

పవిత్రా - అశ్వత్థికా - సీ॥

212. వెలగ చెట్టు

కపిత్థః - దధిత్థః - గ్రాహీ - న్॥ వెలగ -

మన్మథః - దధివలః - పుష్పవలః -

సుఫలః - దంతశరః - పు॥

లింగవర్ధః - హృద్యః - పు॥

మోరటా - మూలపుష్పికా - సీ॥

నారాయణః -

213. అత్తి చెట్టు

ఉదుంబరః - జంతుఫలః - ప్రాణిఫలః -

అత్తి - మేడి - అంజూరు - బొడ్డు -

యజ్ఞాంగః - పేమదుగ్ధకః -

వనస్పతిః - నిర్ముటః - పు॥

మశకీ - న్. పు॥

214. ఎఱ్ఱ కాంచనపు చెట్టు

కోవిదారః - చమరికః - కుద్దాలః -

యుగపత్రకః - కామాశుః - పు॥

యుగచ్ఛదః - రక్తపుష్పః - పు॥

కాంచనారః -

215. ఏడాకుల యరంటి చెట్టు

సప్తపర్ణః - విషమచ్ఛదః - పు॥

కపురపుటనటి - ఏడాకులయనటి -

విశాలత్వక్ - చ్, సీ॥ శారదః - పు॥

(పా) శారదీ - సీ॥ గ్రహనాశనః -

దేవవృక్షః - దలేగంధః - శిరోరుజా -

అయుగచ్ఛదః -

216. రేల చెట్టు

ఆరగ్వధః - (ప) ఆరుగ్వధః - (పా)

రేల -

ఆర్గ్వధః - రాజవృక్షః - శమ్మాకః -

(పా) శంపాకః - సంపాకః -

చతురంగుళః - ఆరేవతః -

వ్యాధిఘాతః - కృతమాలః -

సువర్ణకః - పు॥ వ్యాఘాతః -

ప్రగ్రహః - సువర్ణః -

217. నిమ్మచెట్టు

జంభీరః - జంభీరః - జంభః - నిమ్మ -
 జంభకః - జంభలః - దంతశరః -
 దంతహర్షణః - రేటః - పు॥

218. చిల్ల చెట్టు

కతకః - అంబుప్రసాదనః - పు॥ చిల్ల - చిల్లచెట్టు - ఇందుగు - ఇందువు -
 ద్రావణః - దోష్నిగహః - సరసః - ఇన్నుగ -
 సరః - ఉల్లేఖనీయః - లక్ష్మీవాన్ -
 క్॥ తేరః - పు॥

219. చిల్ల చెట్టు పండు

ద్రావణం - న॥

220. దూదినిమ్మ

(మాతులుంగః - పు॥) ఛాగః - కరుణః - దూదినిమ్మ - నారింజ - వై॥ కిత్తలి -
 లక్షః - పు॥ (మల్లికాకుసుమప్రియః - (దూదినిమ్మ, కిత్తలి యొకటిగనే
 పు॥) లోకములో వాడుక. నిఘంటువులలో
 వేరుగ నున్నవి.)

221. నారింజ

నాగరంగః - నారంగః - నార్యంగః -
 యోగీ - న॥ తక్రవాసనః - పు॥
 త్వగ్గంధః - యోగరంగః -
 (నారింజలోని భేదము ముందును
 మఱియొక్కటి చెప్పబడనున్నది.)

222. పెద్ద నారింజ

ముచులిన్దః - నిమ్మకః - పు॥

223. ఉలిమిరి చెట్టు

వరుణః-వరణః-సేతుః-తిక్తశాకః-
 కుమారకః-అశ్మరీఘ్నః-చేలాలః-
 చిత్రఫలః-సుఖాశః-రాజతేమిషః-
 లతాపనసః-నాటామః-సేదుః-
 పు॥ అశ్మరీఘ్నః -

ఉలిమిరి - ఉలిమిడి - ఇసుకమాను-
 మావెలగ - మొగలింగ -

224. పొన్నచెట్టు (సురపొన్నచెట్టు)

పున్నాగః-పురుషః-తుంగః-కేసరః-
 దేవవల్లభః-చాయాతరుః-స్థిరచాయః-
 నమేరుః-సురప్రియః-పుష్పకః-
 కిడిరః-

పొన్న - వై॥ పొన -
 (ఆంధ్రములో సురపొన్నకు సుర
 పున్నాగమని వేరుగఁ జెప్పబడి
 యున్నది కాని యమరటీకలలో
 పున్నాగమునకే సురపొన్న యని
 యర్థము వ్రాసియున్నది.)

225. ఏడాకుల పొన్నచెట్టు

సువర్ణః-గుచ్ఛపత్రః-పు॥

226. పారిజాత వృక్షము

పారిభద్రః-నింబతరుః-మందారః-
 పారిజాతకః-పు॥

వారిజము - బారిజము - బారిదము -
 వారిదము - బాడిదము - బాడిద -

227. మందారము

మందారము - వై॥

228. నెమ్మిచెట్టు

తినిశః-స్యందనః-నేమిః-రథద్రుః-
 అతిముక్తకః-వంజులః-చిత్రకృత్ -
 ద్॥ హరిమంథః - పు॥ నేమీయః-
 రజతద్రుమః -

నెమ్మి - తినాసము - వై॥

229. అంబాశపు చెట్టు

పీతనః-కపీతనః-అమ్రతకః-పు॥ అంబాశము - వై॥

230. ఇష్పమాను

మధూకః-మధుద్రుమః-మధుష్టీలః- ఇష్ప-
మధుపుష్పః-గుడపుష్పః-మధుగంధః-
ఛానప్రస్థః-కపిచూతః-అధ్యగభోగ్యః-
పు॥

231. ఇష్పపండు

పశుహరీతకీ - సీ॥

232. పిన్నయిప్ప

హస్తపుష్పీ - సీ॥ మధూలకః - పు॥
గౌరీవాసః -

233. నీటియిప్ప (నీటబుట్టిన యిష్పమాను)

మధూలకః - పు॥ గౌరశాకః - నీరిప్ప - నీటియిప్ప -

134. గోగు

పీలుః - గుడఫలః - స్రంసీ - న్, గోగు - గోను -
పు॥ శ్యామః - కచువరః -

235. కొండగోగు

అక్షోటః-కందరాలః-(పా)కర్పరాలః- కొండగోగు - కొండగోను -
పు॥ (అమరము ననుసరించి మఱికొన్ని
పేళ్ళు ముందు చెప్పెదను.)

236. కొండగోగు పువ్వు

ఉద్దాలకః - పు॥

237. ఊడుగు చెట్టు

అంకోలః - నికోచకః - పు॥ ఊడుగు -

238. ఊడుగు పువ్వు

మోరటమ్ - న॥

239. అంకుడు చెట్టు

అంకోలః - అంకోదః - శోధనః -
నిచోలః - పు॥

240. మోడుగు చెట్టు

పలాశః - కింశుకః - పర్ణః - వాతపోధః - మోడుగు -
సుభీరవః - లాఙ్గావృక్షః - కరకః -
పు॥ పర్ణీ - న్॥ పు॥ త్రిపర్ణకః -
అస్ఫోతః - బ్రహ్మవృక్షః -

241. మోడుగుచెట్టు మొగ్గలు (తొడుగుట)

ఉత్కలికా - సీ॥ అంగారితం - న॥
(ఇవి మొగ్గల పేళ్ళని కొందరు.)

242. మోడుగుచెట్టు ఆకు

బ్రహ్మపత్రం - న॥

243. తీగెమోడుగు చెట్టు

హస్తికణ్డలః - కృత్తి - న్, పు॥

244. ప్రబ్బలి చెట్టు

వేతసః - రథః - అభ్రపుష్పః - ప్రబ్బ - ప్రబ్బలి - ప్రేబ్బ - ప్రేబ్బలి -
విదులః - (పా) విదురః - శీతః -
వానీరః - వంజులః - పు॥

245. నీరు ప్రబ్బలి

పరివ్యాధః - విదులః - నాదేయా - నీరుప్రబ్బ -

న్॥ అంబువేతసః - నిచులః -

ర క్తమంజరః -

(చివరి రెండు శబ్దములు నీటిగన్నేరు

పేళ్లని కొందరు.) తాలభీరుః-భీరువాలః-

246. మునగ చెట్టు

శోభాంజనః - శిగ్రుః - ఘటచ్ఛదః - మునగ - మునుగ -

తీక్షగంధకః-అక్షీబః- (పా) అషీబః-

మోచకః - ఉష్ణః - శ్రీచిత్రహారీ -

న్॥ కామినీశః - విద్రధినాశనః -

ప్రభాంజనః -

247. మునగచెట్టు మొదలు

శేఖరం - న॥

248. ఎఱ్ఱపువ్వుల మునగ

మధుశ్శిగ్రుః - సుభంజనః - స్వాదు ఎఱ్ఱమునగ-తియ్యమునగ-తీమునుగ-

గంధా - సీ॥ గృంజనః - పు॥

249. కారుమునగ

వనశ్శిగ్రుః ॥

కారుమునగ - కార్మునగ

250. కుంకుడు చెట్టు

అరిష్టః - ఫేనిలః-పు॥ గర్భపాతః॥- కుంకుడు-

251. మారేడు చెట్టు

బిల్వః - శాండిల్యః - శైలూషః - మారేడు-

మాలారః-శ్రీవలః-ప్రాచీనపనసః-

మహాకపిత్థః-పు॥ గోహరీతకీ - సీ॥

మంగల్యః - పు॥ సర్వసిద్ధిః-

252. జేవ్వి

స్తవః - జటి-న్॥ పర్కటి - న్॥ జేవ్వి

(ప) జటి - పర్కటి న్, పు॥

కలాపీ - న్॥ గిరిలక్ష్మణః -

ఫలేపాకీ - న్॥

253. మట్టిచెట్టు

న్యగ్రోధః - బహుపాత్ - వటః - మట్టి - మట్టె -

పు॥ నందీ - న్, పు॥ వృక్షనాథః-

254. నల్ల మట్టిచెట్టు

నదీవటః - వటకవృక్షః - పు॥

255. ప్రయాగక్షేత్రమందలి మట్టిచెట్టు

శ్యామః - పు॥

(ఇది ప్రయాగక్షేత్రమేనని స.శ.సం.)

256. మట్టి విత్తనము

రిక్తహరీ-న్, పు॥

257. తొద్దుగుచెట్టు

గాలవః - శాబరః - (సా) సాబరః- తొద్దుగు - తొద్దుగ-

లోద్రః - తిరీటః-తిల్వః-మార్జనః-

ఉత్పాదవృక్షః-సావరః-వనతిక్తః-

పక్షసుందరః - పు॥ గ్రీష్మా - నీ॥

చోరావధం - న॥

(ఈ పేళ్ళలో ౪-౫-౬ ఎఱ్ఱతొద్దుగు

పేళ్ళనియు, ౧-౨ శబ్దములు నల్ల

తొద్దుగుపేళ్ళనియువై॥)

258. తెల్ల తొద్దుగు

మహలోద్రః - పు॥

259. మామిడిచెట్టు

ఆమ్రః-చూతః-రసారః-కామవల్లభః- మామిడి - మావిడి - మావి-
 కామశరః-వసంతద్రుః - సుమదనః-
 మధుదూతః-పికబంధుః-షట్పదాతిథిః-
 పరపుష్పమహోత్సవః - శ్రీప్రియః -
 పు॥ అంగనాప్రియః - కామాంగః -
 మాకందః - వేలః-కరకః-వలయః-
 ఫలశ్రేష్ఠః-

260. కొండమామిడి

కోశామ్రః - పు॥ కొండమామిడి - పుల్లమామిడి

261. తియ్యమామిడి (మిక్కిలి పరిమళముగల మామిడి)

సహకారః - సుధాసఖః-పుండరీకః- తియ్యమామిడి - తియ్యమావి - తేనె
 మావిడి - ఎలమావి - ఎలమామిడి -

262. రాచమామిడి

రాజామ్రః-కామేష్ఠః-కామాయుధః- రాచమామిడి - ద్వ॥ గుళ్ళేమామిడి -
 కోకిలోత్సవవృక్షః-సురామః - పు॥
 రాజితఫలః -

263. మామిడిచెట్లలో భేదములు

¹కోశామ్రః - పు॥ క్రిమిద్రుః - ¹తుమ్మెదమామిడి-కోతిపిట్టమామిడి-
 పచ్చిబియ్యపుమామిడి- (ఇది నారలేక
 కండగలమామిడి)

264. కట్టుమామిడి (చిలుకలు లోనగునవి కొఱకకుండ

పండ్లు మూసి కట్టబడిన మామిడి)

కట్టుమామిడి-

265. చెంక (మామిడికాయలోని విత్తు)

చెంక-

266. మామిడికాయ

మాగాయ -

267. మామిడిముట్టె

వార్ధరం - న॥ బార్బటిరః - పు॥

268. జీడి (మామిడికాయ పెంకతోపల)

జీడి -

269. గుగ్గిలపు చెట్టు

కుంభం-ఉలూఖలకం-న॥ కౌశికః - గుగ్గిలము-

గుగ్గులుః-పురః-పు॥ మహేశ్వరః -

కాలనిర్యాసః-దేవదూపః-శ్రీమాన్-

స్నిగ్ధః - సర్వసహః - శ్లేష్మి - న॥

తిక్తః-కటుః-లఘుః-పు॥ కామః-

పురః-జటాయుః - ష్॥ వరం - న॥

(కుంభోలూఖలకం అని యేకపద
మని కొందరు)

270. విషముష్టి చెట్టు

మహాకాలః-ఉరుకాలికః-కాకమర్దకః- ముసిణిచెట్టు - ముసుడి - వై॥
కింపాకః-

271. విరిగిచెట్టు

శేలుః - శ్లేష్మాతకః-శీతః-ఉద్ధాలః- విరిగి - విరిగె -

బహువారకః - పు॥

272. నక్కవిరిగిచెట్టు

క్షుద్రశేలుః - పు॥ నక్కవిరిగి-

273. మోరటి చెట్టు

రాజాదనం - న॥ ప్రియాలః-(పా) మోరటి - మొరలి -

పియాలః-సన్నకద్రుః-ధనుఃపటః-

(ప) ధనుః-పటః - పు॥ చాపపటః-

లవణః - తాపసప్రియః -

274. గుమ్ముడుచెట్టు

గంఖారీ-సర్వతోభద్రా-కాశ్మీరీ-సీ॥ గుమ్ముడు-రేగు-గుమ్ముడు-
కాశ్మర్యః-పు॥ మధుపర్ణికా-శ్రీపర్ణి-
భద్రపర్ణి-సీ॥ కుముదా-గోపభద్రా-
సీ॥ కార్ష్మరీ-కృష్ణవృంతికా-సీ॥

275. గంగరేగు

(లికుచః - పు॥) గంగరేగు - గంగరేను-

276. రేగు

కర్కంధూః - పు॥ బదరీ - కోలీ- రేగు-రేను-రేవు-గొట్టె-గొట్టియ-
ఘోంటా - కోలిః - గృధ్రనఖీ -
పిచ్చిలదలా-స్వాదుఫలా-రాష్ట్రవృద్ధి
కతీ-సీ॥ (మొదటి మూడు పదములు
గంగరేగునకుఁ జేళ్ళని కొందరు)
కూలీ-కూరా-తిరీటికా-సీ॥

277. రేగాకు

ఖురః-పు॥

278. రేగుపండు

కువలం - ఫేనిలం - సౌవీరం -
బదరం-కోలం-వేరటం-కందుకం-
న॥ సంచితికా-సీ॥ స్వాదుకంటకః-
కోకిలం-న॥ గుటా-సీ॥ స్వాదుఫలం-
న॥ సువీర్యం -

279. సీమరేగుపండు

సేవం - సేవతికాఫలం - బదరం-
ముష్టిప్రమాణం - న॥ సేవిఫలం-

280. కొన్ని తెగల రేగుచెట్లు

ఖలుకీ-సీ॥ లతాకోలః - పు॥ (తీగ
 రేగు) సౌరసా - సీ॥ గిరికోలః -
 పు॥ (కొండరేగు) మహాఘోష్టా-
 గోపఘాంటా - మహాఫలా - సీ॥
 హస్తీకోలః - పు॥ (పెద్దరేగు)
 సంగాలీ - సీ॥ జలకోలః - పు॥
 (నీటబుట్టిన రేగు) హింస్రా -
 సృగాలకోలః - పు॥ (నక్కరేగు)
 కర్కశీ - సీ॥ నరకోలః - పు॥
 (ఒక తెగరేగు)

281. పుల్ల వెలగచెట్లు

స్వాదుకంటకః - వికంకతః - ములువెలగ -
 స్రువావృక్షః - గ్రంథిలః -
 వ్యాఘ్రపాత్-ద్, పు॥ మధుచదః-

282. దూదిదబ్బ (తోలు దళముగానుండు దబ్బ)

దూదిదబ్బ -

283. నారదబ్బచెట్టు

ఐరావతః-నాగరంగః-నాగరంగకః-
 నారదః - కంటకీ - న్॥ ధవః -
 చక్రాధివాసీ - న్॥ కిమీరః -
 త్వక్కుగంధకః-పిచ్చిలత్వక్-చ్॥
 చోలకీ-న్॥ రాజఫణిర్జకః-ధర్మణః -
 పు॥ నారంగం-న॥ వరాహః-కేసరీ-
 న్॥ శతః-పు॥

ఈడ-దబ్బ - నారదబ్బ - నారదము -
 నారింజ - వై ॥

(ఆం-భా-లో ఈడకు ఐరావతమని
 నారదబ్బకు నాగరంగమనియు పేళ్లు
 వేరుగఁ జెప్పబడియున్నవి)

284. పుల్ల దబ్బచెట్టు

అత్యుష్ణా-మాతులుంగీ-వృకామ్నికా -
సీ॥

(వై॥లో దబ్బచెట్టుకు పుల్లదబ్బచెట్టుకు
వేరుగా పేళ్లు చెప్పబడుట గమనింపఁ
దగినది)

285. ఒకజాతి తియ్యదబ్బ

దేవికా - దూష్యాంగీ - మహాశల్కా -
మధుకుక్కుటీ - సీ॥

286. నారింజలోని భేదము

ధవః-మధురత్వచః-పిశాచద్రుః-
పీతఫలః - పు॥

287. కాకినేరేడుచెట్టు

నాదేయీ - భూమిజంబుకా - సీ॥   నేలనేరేడు-నక్కనేరేడు-కాకినేరేడు-
(ఐరావత నాగరంగ నాదేయీ   పిన్ననేరేడు - జన్న-
భూమిజంబుకా శబ్దములు నాలుగు
నారదమునకే (బేళ్ళని కొందరు)
మేఘాభః - శివేష్టః - శీతపల్లవః-
జంబూటః - నీలజంబూటః-

288. అంబు నేరేడుచెట్టు

పోతీ - సీ॥ పృథుజంబీరం - న॥

289. నేరేడుచెట్టు

జంబూః - త్రిసారా - విరజా - సీ॥

290. పెద్ద నేరేడు

సురసా-మహాఫలా-మహాజంబూః-
హా, సీ॥

291. రాజజంబువు. అల్లొనేరేడు. (నేరేడులో నొకజాతి)

రాజజంబూః - ఊ॥ సుఫలః - అల్లొనేరేడు - అల్లొనేరేడు -
సురభిచదః - పు॥

292. కిత్తలి చెట్టు (నాగరంగ జాతీయము)

కిత్తలి -

293. తుముకి చెట్టు

తిందుకః-స్ఫూర్ణకః-కాలస్కంధః- తుమికి - తుమ్మిక - తుమ్మికి-
శితిసారకః - పు॥

294. నల్ల తుమికి

కాకేందుః - కులకః - కాకపీలుకః- నల్లతుమికి-పిన్నతుమికి- చిట్టితుమికి -
కాకతిందుకః - రావణః పు॥ కాక తుమ్మికి-

295. మొక్కపు చెట్టు

గోలీధః-(పా) గోలీహః-ఝాటలః- మొక్కము-వై ।
మంటా-పాటలిః-(పా) పాటలా-సీ॥
మోక్షః-ముష్కకః-(పా)ముష్కరః-
పు॥

296. తిలకపు చెట్టు

తిలకః - ఝరకః - శ్రీమాన్ - త్॥
స్థిరపుష్పీ - చిత్రపత్రః - పు॥

297. బొట్టుగుచెట్టు

తిలకః - పలలః - శ్రీమాన్ - త్॥ బొట్టుగు - (రూ) బొట్టువు - వై॥
సుగంధః-ముఖమండనః-(కర్ణపూరః-
అల్పపుష్పః-)

298. పక్కెచెట్టు

పిచులః-ఝాబుకః-పు॥ ఝావుకః- పక్కె - ప్రక్కె - ప్రక్క - ప్రక్కి-
పక్కియ - బరివెంక -

299. టేఁకుఁచెట్టు

శ్రీపర్జికా - కుముదికా - కుంభీ-నీ॥

టేఁకుఁమాను -

కైడర్యః - కట్టలః - పు॥ శాకః -

(ఆంధ్ర నిఘంటువులలో కుముదికా

పృథుచ్ఛదః - హతమకః -

శబ్దమునకు గుమ్ముడని యర్థము త్రాసి

యున్నది. కాని అమరటీకలలో టేఁకు

మానని కలదు)

300. పెద్ద టేఁకుఁచెట్టు

శాకోటః-కర్కశఛదః- పాలితః-

భూతశాసకః - భూతవృక్షః -

గంధమూలఘ్నః - పు॥

301. పాల టేఁకుఁచెట్టు

క్రకచపత్రః-గృహద్రుమవృక్షః-పు॥

టేఁకు - తేఁకు - వినగుమ్ముడు -

పాలటేఁకు - పాలతేఁకు -

302. ఎఱ్ఱలొద్దుగు చెట్టు

క్రముకః - పట్టికాఖ్యః - పట్టి-న్॥

ఎఱ్ఱ లొద్దుగు-

లాఞాప్రసాదనః - పు॥

303. గంగరావి చెట్టు

తూదః - యూపః - (పా) పూగః-

గంగరావి -

క్రముకః - బ్రహ్మణ్యః - పు॥

బ్రహ్మదారు - న్॥ తూలం - న॥

304. కడపచెట్టు

నీపః-ప్రియకః-కదంబః-హల్దిప్రియః

కడప - వై॥ కడమ - కడిమి - (రూ)

కదంబకః - వృత్తపుష్పః -

కడ్మికొరవి - కడకు -

ప్రావృషేణ్యః - పు॥ హలీమకః -

శ్రీమాన్ - త్, పు॥ పార్వరః -

దాని కేసరములు-

పార్వరః - కదంబకేసరః - పు॥

305. మొగులు కడిమి

ధారాకదంబః - హరిద్రః - పు॥ నీరుకడిమి - మొగులుకడిమి -
పులకి - న్॥

306. పెద్ద కడిమిచెట్టు

మహాకదంబకః - నీపః - ధూర్తః -
ధూర్తారః - దీపనః - పు॥

307. నల్ల జీడిచెట్టు

భల్లాతకః - త్రి॥ బహిర్భజవృక్షః - పు॥

308. ముంతమామిడి

అగ్రబీజం - న॥

309. జీడిచెట్టు

వీరవృక్షః - అరుష్కరః - అర్శోహితః - జీడి - నల్లజీడి -
రక్షోఘ్నః - పు॥ అగ్నిముఖీ -
భల్లాతకీ - సీ॥ వృషాంకః -

310. ఎలుక జీడిచెట్టు

చుంచుః - చుంచుతః - భీరుపత్రః - పు॥

311. కలుజువ్వి

గర్దభాండః - కందరాలః - కపీతనః - కలజేవ్వి - పచ్చేజేవ్వి -
సుపార్శ్వకః - పక్షః - పు॥ నన్ది -
న్, పు॥ కూటపర్కటి - సీ॥

312. చింతచెట్టు

తింతిడి - (పా) తింతిణీ - చించా - చింత - వై॥
అమ్లికా - సీ॥ తింత్యడికః - పు॥
శక్తిః - నారీ - కటప్రియా - సీ॥

313. చింతగున్న

తరండకః - పు॥

314. చింతగుల్ల (బరడుతోనుండు చింతపండు)

చింతగుల్ల -

315. చింత విత్తనము

పిచ్చె - పిచ్చె -

316. వేగిచెట్టు

పీతసారకః - సర్జకః - అసనః - వేగి - వేగిన -

(ప) ఆసనః - బంధూకపుష్పః -

ప్రియకః - జీవకః-పు॥ పీవరః -

రక్తపుష్పః-(ఇవి పచ్చెమద్ది పేళ్లని-వై॥)

317. మద్దిచెట్టు

సాలః-సర్జః-కార్ష్యః-(పా)కార్ష్యః-

అశ్వకర్ణకః - సన్యసంవరః -

లతాశంకుతరుః - పు॥

మద్ది - (తెలుగు కోశములలో సాల
శబ్దమును ఏపెచెట్టుకు పేరుగను,
మద్దికి అర్జునమనియు పేళ్లుగా వ్రాసి
యున్నవి)

318. ఏపెచెట్టు

అశ్వకర్ణః-సాలః-శంకుతరుః- పు॥

ఈతిశమనః - రథద్రుమః -

ఇనుమద్ది - నల్లమద్ది - ఏపెచెట్టు-

319. ఏరుమద్ది

నదీసర్జః-పీరతరుః - ఇంద్రద్రుమః-

కకుభః - అర్జునః - పు॥ బాణః -

ఖరః - సింధుసర్జః-

ఏరుమద్ది - (ఆంధ్ర కోశములలో
అర్జున శబ్దము మద్దికి పేరుగా నున్నది)

320. పాలచెట్టు

రాజాదనం - ఫలాధ్యక్షం - న॥

క్షీరికా - సీ॥

పాల-

321. గారచెట్టు

ఇంగుదీ - పు॥ ఇంగుదః - పు॥

తాపసతరుః - పు॥ జీవపుత్రకః -

కృసరః-మార్జారః-భీమః-లగణా-

322. భుజపత్రపు చెట్టు

భూర్జః - భూర్జపత్రః - చర్మికః - బుజేపత్తిరి - వై॥

చర్మి - న్॥ మృదుత్వక్ - చ్॥

స్థిరదళః - బహుపట్టః - పు॥ భుజః -

323. బూరుగుచెట్టు

పిచ్చిలా - పూరణీ - మోచా - స్థిరజీవా - బూరుగు -

సీ॥ చిరాయుః - (పా) స్థిరాయుః - న్,

న॥ దురారోహ - సీ॥ శాల్మలిః -

(పా) శాల్మలిః - ప్స॥ కాష్ఠీలా -

తూలిసీ - తూలఫలా -

324. బూరుగు బంక

పిచ్చా - సీ॥ శాల్మలీవేష్టః - పు॥

325. కొండ బూరుగు చెట్టు

రోచనః - కూటశాల్మలిః - పు॥ కొండబూరుగు - వారిజేము -

326. బిల్లుడు ప్రమాను

సోధకః - బిల్లుడు -

327. కుక్క బూరుగు

కుక్కబూరుగు -

328. కానుగు చెట్టు

చిరిబిల్వః - నక్తమాలః - (పా) కానుగు - క్రోవి -

నక్తమారః - కరజః - కరంజకః -

ధృతపూర్ణకః - పు॥ క్షుద్రరసా -

తిక్తగుంజా - సరఘా - విద్ధపర్కటి - సీ॥

329. నెమిలియడుగుచెట్టు

ప్రకిర్యః - (పా) ప్రకిరః - పూలికరజః -

పూతికః - కలిమారకః - (పా)

కలికారకః - పు॥

నెమిలియడుగు ప్రమాను - నెమిలి -

నెమలి - నెమలు - నెమ్మిలి - నెవిలి -

నెమలి యడుగు -

330. గుత్తి నెమిలియడుగు మ్రాను

హేమవల్కః - రీడాకరంజః -

కుంభబీజకః -

331. నెమిలిజుట్టు చెట్టు

బర్హిచూడం న॥

332. మయూరశిఖి చెట్టు

పత్తూరః - పు॥ బర్హిపర్ణి - సీ॥

333. గంట్లకానుగు (అరు గంట్లుగల కానుగు)

షడ్గ్రంధః - హస్తీవారణః - పు॥ గంట్లకానుగు -

334. తీగె కానుగు

మర్కటీ - సీ॥ కుబేరాక్షి - సీ॥

లతాకరంజః - పు॥

335. నిప్పువన్నె గుత్తులుగల కానుగు

అంగారవల్లరీ - కాకఘ్నీ - సీ॥

336. ములుమోదుగు చెట్టు

రోహి-న్॥ రోహితకః-ప్రహశత్రుః- ములుమోదుగ -

దాడిమపుష్పకః-పు॥ రోహితః-రక్తః-

337. చేండచెట్టు

గాయత్రీ - సీ॥ (ప) గాయత్రీ - న్॥

చేండ- కదరము-వై॥ ఉలిమ్రాను-

బాలతనయః-ఖదిరః-దంతధావనః-

ఉత్తరేను-

బాలపత్రకః-యూపద్రుః-కుష్మహృత్-

ద్, పు॥ బాలపత్రః - తిక్తసారః -

కంటకీ - న్॥

338. దుర్గంధముగల చండ్రచెట్టు

అరిమేదః-విట్టదిరః-దీర్ఘకంటకః - తుమ్మ -

అపామారకః - బర్బరః - పు॥

(ఇవి వెలితుమ్మపేళ్ళని కొంద
రందురు. స.శ.సం.లో తొలి

రెంటికి కంపుతుమ్మ యనియు,

చివరిదానికి తుమ్మయనియు

నర్థములు వ్రాయబడి యున్నవి.

ఆం. భా. లో తొలి శబ్దమునకు

తుమ్మయని, రెండవదానికి తెల్ల

తుమ్మయనియు(గలదు)క్రిమిశాత్రవః-

339. తుమ్మ

బర్బరః - తెలభేదీ-న్, పు॥

కాలస్కంధః - తిందుకః-ప్స॥

స్ఫూర్జకః - సితిసారకః-

340. తెల్ల తుమ్మ

శల్యకః - కుహరః - సోమవల్కః- వెలితుమ్మ - తెల్లతుమ్మ

341. వెలిచేండ్ర

కదరః - సోమవల్కః - పు॥

వెలిచేండ్ర - ఉండ్రన - ఉండ్ర-

(ఇవి తెల్లతుమ్మపేళ్ళని స శ.సం.)

ఉండ్రెన -

మరుంధవః-

342. కస్తురి తుమ్మ

కింకిరాతః - హేమగౌరః -

కస్తురితుమ్మ -

షట్పదానందవర్ణనః-పీతామ్బానః-

పీతభద్రకః - పు॥

సంస్కృతాంధ్ర పదార్థవము

343. ఆముదపు చెట్టు

వ్యాఘ్రపుచ్చః - గంధర్వహస్తకః - ఆముదము -
ఏరండః - ఉరుబూకః - రుచకః - (పా)
రుబుకః - చిత్రకః - చంచుః -
పంచాంగులః - మండః - (ప) అమండః -
ఆమండః - వర్ధమానః -
వృషదంబకః - వ్యాఘ్రపర్జకః -
వాతఘ్నః - త్రిపుటీఫలః - పు॥
తరుణః - హస్తపర్జకః - (దువః -
అంబుకః - అలంబకః -)

344. అందలి విశేషము

ఫలపుచ్చః - వరండాలుః - పు॥

345. పేరాముదపు చెట్టు

(రక్షైరండః - పు॥) ఉత్తానపత్రకః -

346. పిన్న జేమ్మి చెట్టు

శమీరః - పు॥

347. జేమ్మి చెట్టు

శమీ - సక్తుఫలా - శివా - జయా - జేమ్మి - వై॥ జంబు -
కచరిపుఫలా - దురితదమనీ - సీ॥
పాపనాశనీ -

348. జేమ్మిపండు

సంగరం - న॥

349. మంగచెట్టు

పిండితకః - మరువకః - శ్వసనః -
కరహాటకః - శల్యః - మదనః - పు॥
రసః - ఛర్దనః -

మంగ - మంగ - గాడిదగడపర -
గాడిదెగడపర - చాగరాడి -
చాగరాడివెలికి - చాగలాడివెలికి -
(మంగచెట్టుకు గాడిదగడపర యని
శ.రములో నున్నట్లు ల - నా - లో
ప్రాసియున్నది కాని అందట్లు లేదు)

350. గాడిదగడపరచెట్టు

వృషగంధికా - భగలాండి - బస్తాండి -
భగలాండి - సీ॥

351. దేవదారు వృక్షము (దేవదారి చెట్టు)

శక్రపాదపః - పారిభద్రకః - పు॥
భద్రదారు - ద్రుకిలిమం - పీతదారు -
(పా) పూతిదారు - పూతికాష్ఠం -
దారు - న॥ సరలః - ధూపవృక్షః -
భూతహారి - న, న॥ దేవదారు
శబ్దము - ప్న॥ దేవదారు - సుగంధాయం -

దేవదారి - వైః

352. కలిగొట్టు చెట్టు

పాటలిః - ప్న॥ పాటలా - అమోఘా -
(ప) మోఘా - కాచస్థాలీ - (పా)
కాలస్థాలీ - ఫలేరుహః - కృష్ణవృత్తా -
కుబేరాక్షి - వసంతదూతీ - సీ॥

కలిగొట్టు - కచే - గచ్చే - పాదిరి -
పాదిలి -

353. ప్రేంకణపు చెట్టు

శ్యామా - మహిలాహ్వయా - లతా -
గోవిందినీ - గుంద్రా - ప్రియంగుః -
ఫలినీ - ఫలీ - విష్వక్సేనా - గంధఫలీ -
కారంభా - కాయస్థా - పర్ణభేదినీ -
సుభగా - సీ॥ ప్రియకః - పు॥ వృత్తా -
భావజ్ఞా - సర్వపీ - స్త్యాఖ్యా - వృత్తాంగీ -
కన్యా - సుయమా - ఆవనిః - సీ॥

ప్రేంకడము - ప్రేంకణము -
ప్రేంకనము - (ఈ 3 వై॥)

354. దుండిగపు చెట్టు

మండూకపర్ణః - పత్రోర్ణః - నటః -	దుండిలిము - దుండికము - వె ॥
కట్వంగః - దుండుకః - శ్యోనాకః -	దుండిగము - దుండిలము - వె ॥
శుకనాసః - ఋక్షః - దీర్ఘవృంతః -	దుండుకము - దుండుకము -
కుటన్నటః - శోణకః - (పా) శోనకః -	పెనుమాను -
భల్లూకః - అరటుః - (పా) అరటుః -	
న్యంకుమూరుహః - పు॥ భూతపుష్పః -	
ధంకః -	

(ఇవి పెద్దమాని వ్రేళ్ళని కొందరు)

355. పెద్దమాను

(మహానింబః -) కట్వంగః -	పెద్దమాను - పెనుమాను -
అరలువృక్షః - పు॥	

356. కట్వంగ ఫలము

పొలకు - (అప్ర)

357. ఉసిరిక చెట్టు

తిష్యఫలా - సీ॥ ఆమలకీ - త్రి॥	ఉసిరిక -
అమృతా - వయస్థా - కాయస్థా - మండా -	
ధాత్రీ - వల్యా - పంచశరా - శివా - సీ॥	
కర్షఫలా - షడ్రశా - తిష్యా - సేవ్యా -	
అధ్యండా - రుటా - దృఢా - సీ॥	

358. ఉసిరిక కాయ

మాకందీ - సీ॥

359. రాజే యుసిరిక

ప్రాచీనామలకం - పానీయామలకం -
 రక్తం - బదరామలకం - న॥
 వారిబదరా - సీ॥ లవలీ - సీ -
 లాలా - లావలీ - ఫలా - సీ॥ శ్యామలకః -

360. అగినెచెట్టు

వంక సేనః-ఆగ స్త్రీద్రుః-మునిద్రుమః- అగినె - వై॥
శుకనాసః - అనలిః - పు॥

361. ఎఱ్ఱగిసిచెట్టి

ర క్తపుష్పీ-లాలనీ-రుద్రపర్థికా - సీ॥

362. నల్లగినె

అతసీ-ఉమా-క్షుమా-సురప్రియా-సీ॥
వంగ సేనకః-

363. తెల్ల అగినె చెట్టు

మార్జారః-పు॥ శుకనాసః - ఆగ స్త్ర్యః-

364. తాండ్ర చెట్టు

విభీతకః - విభీదకః - త్రి॥ అక్షః- తాండ్ర - తాడి - తాడె-
తుషః - కర్షఫలః - భూతావాసః-
కలిద్రుమః - పు॥ కలిః - తిష్యః-
బహేటకః-దైత్యః- పాపః- కల్పః-
కాలేయః-తుములాక్షకః-సంవర్తః-

365. కరకచెట్టు

అభయా-అవధ్యా-పథ్యా - వయస్థా-
(పా) కాయస్థా-పూతనా - అమృతా-
హరీతకీ - హైమవతీ - రేచకీ - (పా)
చేతకీ-శ్రేయసీ-శివా-రసాయనఫలా-
శక్రస్పృష్టా-సుధోద్భవా-సీ॥జీవప్రియా-
నందినీ-సాధికా-ధారణీ-కాంకూణికా-

366. సరళపు చెట్టు

పీతద్రుః-సరళః-పు॥ పూతికాష్ఠం-న॥ అశది - హశది - తెల్లతెగడ -

367. కొండగోగు చెట్టు

ద్రుమోత్పలః-వృక్షోత్పలః-కర్ణికారః- కొండగోగు - కొండగోను-
పరివ్యాధః - పు॥

368. కమ్మరేగు. గజేనిమ్మ

లకుచః - లికుచః - డహుః - పు॥

కమ్మరేగు - కమ్మరేను - కమ్మరేను -

నక్కరేగు - నక్కరేను - నక్కేలు -

369. గజేనిమ్మ

(లకుచః-లికుచః-పు॥) న్యుబ్జః-కర్మ

గజేనిమ్మ - డహువు -

ఫలః - కర్మరంగః - భవ్యః-శరః-

ఈశ్వరః - పు॥ మహీపతిః - నేతా -

ఋ॥ పు॥ కర్మ - న్, న॥

(సం॥లో లకుచాది శబ్దత్రయమునకు

గజేనిమ్మ, కమ్మరేగు రెండర్థములు

కలవు. తెలుగులో వేరు)

370. నిమ్మపండువంటి వన్నెగల కిత్తలి. తియ్యనిమ్మ

శర్కరాంకః - పు॥ శర్కరకః -

కమ్మనిమ్మ - తియ్యనిమ్మ -

మధురజంబీరః - పితృద్రావీ - న్-

మధురజంభలః -

371. పనసచెట్టు

పనసః-(పా) పణసః-కంటకిఫలః-

పనస - వై ॥ పనటి-

కంటకాలః - చంపకోల్వః- మురజ

ఫలః-పు॥ చంపాలుః-పు॥ప్రాకృలః-

పయోడః-జఘనేఫలః-కర్కశీ-న్॥

చంపకాలుః -

372. పనసపండు మీది తోలు

గర్భః - పు॥

373. వేరుపనస

శణః-అంఘ్రిపనసః-పు॥ తీక్ష్ణభూజః-

వేరుపనస-

374. పంపర పనసచెట్టు

పృథులా-పంపరా-నీ॥ వీర్యజనికా -

పంపర పనస - వై ॥

నీ॥ పరిలాతురా - మధుకర్కటీ -

375. పుల్ల పంపర పనసచెట్టు

కుంతీభోజః - పు॥

376. నక్కేఱుచెట్టు

కచ్చూదారః - కచ్చూదారః -

గృహద్రుమః - గూఢవృక్షః -

శ్లేష్మఫలః - ద్విజకుత్సితః -

విషమ్నః - పు॥ బహువారః -

377. తొన (పనసపండులోనుండు బద్దలు)

తొల - తొన -

378. గన్నేరు చెట్టు

నిచుళః - అంబుజః - ఇజ్జలః - (పా)

హిజ్జలః -

(గన్నేరు పేళ్ళు ముందును చెప్పఁ

బడనునున్నవి. కాన యివి బంగారు

గంటల నంబడు పచ్చగన్నేరు

పూలచెట్టు పేళ్ళు)

379. నీటిప్రబ్బలి చెట్టు

నిచులః - రక్తమంజరః - పు॥

(ఇవి నీటిగన్నేరు పేళ్ళని కొందరు)

380. కుక్క-మేడిచెట్టు

కాకోదుంబరికా - ఫల్గుః - మలపూ -

కుక్క-మేడి - కాకిమేడి - బొమ్మమేడి -

(పా) మలయాః - జఘనేఫలా - సి॥

బ్రమ్మమేడి - వెణ్ణిమేడి -

381. రుద్రాక్ష చెట్టు

రుద్రాక్షః - మాలాఫలః - పు॥

రుదురక్క - వై॥ రుదురాక -

మహామునిః -

రుదురాచ్చ - వై॥

382. రుద్రాక్షలోని తెగలు

మాభీదః - పు॥ (ఒక్క ముఖము గలది)
 వరార్గలః - పు॥ (రెండు ముఖములుగలది)
 బ్రహ్మసంజ్ఞః - పు॥ (నాలుగుముఖములుగలది)
 హరాహ్వయః - పు॥ (ఐదుముఖములుగలది)
 గుహాఖ్యః - పు॥ (ఆఱు ముఖములుగలది)

383. రుద్ర జేడ చెట్టు

రుద్రజటా - సుమందా - ఘనా - సీ॥ రుద్రజేడ -
 జటావల్లీ - రౌద్రీ -

384. వేషచెట్టు

ఆరిష్టః - సర్వతోభద్రః - ప్రభద్రకః - వేము -
 హింగునిర్యాసః - మాలకః - పిచుమందః -
 (పా) పిచుమర్దః - నింబః - ఆర్కపాదపః -
 పు॥ పార్వతః - కైడర్యద్యేషీ - న్॥
 చర్దనః - మాధికః - చర్దిష్నుః - రోమశః -
 (నిచుల రక్తమంజర శబ్దములు వేష
 పేళ్ళని టిప్పణి యందు కలదని
 త్రి. శే. టీక)

385. కటివేషాకుచెట్టు

(కృష్ణనింబః -) కాలకాకః - సురభిచ్ఛదః - కటివేము - కటివేషాకు చెట్టు -
 గరహా - న్, పు॥ బలా - కరవిందా - సీ॥

386 పెద్దవేష

మహానింబః - పు॥

387. తురక వేము

(తృణనింబః - పు॥) తురక వేము - తురక వేష -

388. ఇరుగుడు చెట్టు

పిచ్చిలా-శింశపా- (పా) శింశపా- ఇరుగుడు-ఇరువుడు-నల్ల దిరిసెనము-
 సీ॥ అగురు - న॥ అగరుపుత్రికా -
 సీ॥ తీక్షణామా-అవసాదిసీ -

389. కంపుగల యిరుగుడు చెట్టు

కపిలా-భస్మగర్భా-సీ॥మండలపత్రికా-
 (ఇవి యన్నియు నిరుగుడు చెట్టు
 వేళ్ళెనని కొందరు)

390. దిరిసెనపు చెట్టు

శిరీషః-కపీతనః - భండీలః- (పా) దిరిసెనము - దిరిసెము - దిరిసె -
 భండీరః-భండీరః- మృదుపుష్పః- దిరిసెనము - దిరిసెన - గిరిసెనము-
 శూకతరుః - విషనాశనః - పు॥ గిరిసెము - గరిసె -
 భండీ - న్, పు॥

391. దిరిసెనపు పువ్వు

శుకం - న॥

392. తీగ దిరిసెనము

తీగదిరిసెనము-

393. సంపెంగచెట్టు

చాంపేయః-చంపకః-హేమపుష్పకః- సంపంగి - సంపగి - సంపంగియ -
 స్థిరపుష్పః-స్థిరగంధః-పుణ్యగంధః- సంపెంగ - సంపగె - సంపెగి-వై॥
 కుసుమాధిరాట్ - జ్ఞ॥ వరలబ్ధః- బంగరు - చనుపకము - వై॥
 సువనః-సుభగః-హరణః- శీతలః- తుమ్మెదకంటు-
 కాంతః-కమనీయః-పచంపచః-పు॥

394. సంపెంగ మొగ్గ

గంధఫలీ - సీ॥

395. మాను సంపెంగ

(దారుచంపకః - పు॥) మానుసంపెంగ - మ్రానిసంపంగి -

396. చందనపు చెట్టు

చందనద్రుమః - పటీరః - రోహిణిః - పు॥ గందపు వ్రాను -

397. పొగడ చెట్టు

కేసరః - వకులః - సింహకేసరః - పొగడ - పొవడ -

శీధుగంధః - స్థిరపుష్పః - పు॥

మధ్యలాలసః - ద్రాక్షాఫలః - గుడః -

398. అశోకవృక్షము

వంజులః - అశోకః - శంకేలిః - నటః - అసోగము - వై॥ కంగెలి - వై॥

కాముకః - కాంతాంఘ్రిదోహదః -

సుభగః - పిండపుష్పః - పు॥ స్త్రీప్రియః -

కర్ణపూరకః - హేమపుష్పః -

399. ఎఱ్ఱని అశోకవృక్షము

రమః - రక్తాశోకః - పు॥

400. దానిమ్మచెట్టు

కరకః - దాడిమః - పిండపుష్పః - దాడింబ - దాడినిమ్మ - దాడిమ్మ -

ఫలశాడబః - దాడింబః - పర్వరుట్ - దానిమ్మ - దాళింబ - దాళిమ్మ -

హ్ - స్వాద్వయః - శుకవల్లభః -

పిండిరః - కుచఫలః - పు॥ మధుబీజః -

401. దానిమ్మ విత్తనము

వితలః - పు॥

402. కమలావృక్షము

వైద్య - సీ॥ రాజపత్నీ - కమలా - సీ॥

కమలాఫలః - పు॥

403. నాగకేసరపు చెట్టు

చాంపేయః - కేసరః - నాగకేసరః -

కాంచనాహ్వయః - సుపర్ణాఖ్యః -

ఇభాఖ్యః - నాగాఖ్యః - పుష్పరోచనః -

పు॥ కుంభఫలః - అంజిః పు॥

404. దాని చూర్ణము (నాగకేసరపు చూర్ణము)

హరిద్రపః - కరికుసుంభః - పు॥

405. తక్కిలి చెట్టు

జయా - జయస్తీ - తర్కారీ-

నాదేయీ - వైజయంతికా - సీ॥

తక్కిలి - వై॥ తక్కెడ - (రూ)

తక్కెడ - (రూ) తక్కెల - తక్కెల-

తక్కె-తక్కిలి - తక్కిడి-పక్కెడ-

406. తరట్టిచెట్టు

తరట్టి - తారటీ - సీ॥ రక్తబీజకా -

407. (కూర) నెల్లి చెట్టు

శ్రీపర్ణం - న॥ అగ్నిమంథః - పు॥

కణికా - గణికారికా - సీ॥ జయః-

పు॥ గంధపత్రా-సీ॥ హవిర్మంథః-

అరణిః - పావకః - పు॥ వశా - సీ॥

నెల్లి - నెల్లికూరచెట్టు-

408. కొడిసె చెట్టు

కుటజః-శక్రః-వత్సకః - పాండు

రద్రుమః - పు॥ గిరిమల్లికా - సీ॥

కుటచః-

కొడిసె - వై॥ కొడిసె - కొడస-

కొండమల్లె -

409. కొడిసెపాల (కొడిసెచెట్టు పండు)

కలింగం-న॥(ప)కలింగా-కాలింగీ-

సీ॥ ఇంద్రయవం-భద్రయవం-న॥

కొడిసెపాల - కొడిసెపాలు -

410. అనాసచెట్టు (ఒకానొక పండ్ల చెట్టు)

పులకా - శీతకా - అనాసికా - సీ॥

అనాస - మొగిలిపనస -

411. పాలకొడిసెచెట్టు

(శ్వేతకుటజః - పు॥)

412. కలివెచ్చెట్టు

కృష్ణపాకఫలః - (రూ) కృష్ణపాకః - కలివె - కలివి -
 పాకకృష్ణః - ఫలకృష్ణః - కృష్ణఫలః -
 కృష్ణఫలపాకః - పాకకృష్ణఫలః -
 పాకఫలకృష్ణః - ఫలపాకః - పాకఫలః -
 ఆవిగ్నః - సుషేణః - కరమర్దకః -
 వనాశకః - వరాశకః - కరాంబుజః - పు॥
 వశః - చోలః -

413. పుల్ల కలివెచ్చెట్టు

ఓక - ఓకలివె -

414. చిన్న కలివెచ్చెట్టు

కరమర్దికా - సీ॥

415 . ఒకానొక చెట్టు

పిందారకః - పిండికః - పు॥

416. చీకటిమాను (సముద్రతీరమునందలి
 నల్లయాకులుగల చీకటి చెట్టు)

కాలస్కంధః - తమాలః - తాఫింఛః - పు॥ చీకటిమాను - చీకటి చెట్టు -

417. వావిలి చెట్టు

సిందుకః - సిందువారః - ఇంద్రసురసః -
 పు॥ నిర్గుండి - ఇంద్రదాణికా - సీ॥

418. దేవతాళ వృక్షము

వేణీ - గరాగరీ - (పా) ఖరాగరీ - సీ॥ దావరదంగి - దేవతాడి - ఏరవకడ -
 దేవతాలః - (పా) దేవతాడః - ఎఱ్ఱపగడ - కట్టుతాడి - దంగి - దావర -
 జీమూతః - పు॥ ఆఖుషషమ్ని - సీ॥ దావరదంగి -
 (ఖరా - గరీ - రెండుపదములనికొందఱు)

419. గురుగుచ్చెట్టు

శ్రీహస్తినీ - భూరుండి - సీ॥ గురువు - గురుచే - గురుగువల్లిక -

420. మల్లె చెట్టు

తృణశూల్యం - (పా) తృణశూన్యం - మల్లె - వై॥ మల్లియ -
 న॥ (ప) తృణశూల్యా - తృణశూన్యా -
 మల్లికా - భూపదీ - శీతభీరుః - మదయన్తి -
 ప్రమోదనీ - భద్రవల్లీ - రాసభవన్తి - సీ॥
 ప్రపియా - మోదినీ - మానవీ - మనోజ్వలా -
 ముక్తబద్ధనా - గవాక్షీ - సీ॥ వనచంద్రికా -
 విచకిలః - పు॥

421. చిన్నమల్లె

గోధామాతీ - సేవనీ - సీ॥

422. పెద్దమల్లె

సురూపా - సీ॥ శృణం - వేళం - న॥

423. జకతెగ మల్లెచెట్టు

దేవమాతీ - వరాకోహా - సీ॥

424. దొంతరమల్లె

విభావనీ - సుగన్ధా - గైష్మికా -
 ఆతానా - మలికా - సప్తలా - సీ॥

425. అడవిమల్లె

ఆస్పోటా (పా) ఆస్పోతా - సుభగా -
 సీ॥ మోదయన్తి - సీ॥

426. బొండుమల్లె (బొడ్డుమల్లె)

(మహామల్లీ -) సుమదా - కుమారికా - బొండుమల్లె - గుండుమల్లె -
 వృత్తమల్లికా - మల్లికా మోదినీ - సీ॥
 చంద్రభా - సీ॥

427. నిత్యమల్లి

(నిత్యమల్లీ - సీ॥) నిత్యమల్లి - వై॥ నిచ్చమల్లె -

428. నాగమల్లి

(నాగమల్లీ - అష్టపత్రికా - సీ॥) నాగమల్లె - నాగమల్లె -

429. తీగమల్లె

తీగమల్లియ-తీగమల్లె-తీగమల్లియ-

430. అందలి నల్లజాతి

వలాహకః - పు॥

431. త్రిపురమల్లికయను నొక మల్లె

శ్లేష్మఘ్న - త్రిపురమల్లికా - సీ॥

432. ఎఱ్ఱమల్లె

ముచుండా - సీ॥

433. సందెమల్లె

(రుద్రాక్షి - సీ॥) సందెమల్లియ -

434. సూదిమల్లె

సూదిమల్లె -

435. మల్లెచెట్టు యాకు

అశ్మంతకం - న॥

436. మల్లెపువ్వు

మకురః - పు॥

437. నల్ల వావిలి చెట్టు

శేషాలికా-సువహ-నిర్గుండి-నీలికా-సీ॥

438. తెల్ల పువ్వులుగల వావిలెచెట్టు

శ్వేతసురసా-భూతవేశీ-సీ॥ బందెడ - తెల్లవావిలి -

439. అడవి మొల్ల

మాగధీ-గణికా-యూధికా-అంబష్టా -

ప్రహసన్తి-యూధినీ-సీ॥ కాకమాలీ -

440. పచ్చపువ్వుల మొల్ల

హేమపుష్పికా - సీ॥ వాసన్తి -

పసుపుమొల్ల -

441. గురిగింజే (సాధారణముగా గురిగింజే చెట్టు)

(గుంజా - సీ॥)

గురిజే - గురిగింజే - గురుగింజే -
గురువెంద -

442. పువ్వుల గురివెంద

అతిముక్తః - పు॥ ద్రకః - వాసనీ -

మాధవీలతా - గుంజా - పాఠహికా -

కాముకకాంతా - సీ॥ కాముకః - పు॥

పూలగురిగింజే - పూలగురివెంద -

పూలగురువెంద -

443. బండి గురివెంద

(కాంభోజీ - సీ॥)

బండిగురివెంద - బండిగురువెంద -

బండిగురిగింజ - బండిగురుగింజ -

444. తెల్ల గురివెంద

మధుస్రవా - సీ॥

445. నల్ల గురివెంద

అధ్యక్ష - కాలగుంజా - సీ॥

446. గురివెంద తీగ. పూసల గురివెంద

కాకచించీ - (పా) కాకచించా - కాకణంతికా -

కాకపీలీ - సీ॥ తులాబీజం - న॥ కృష్ణలా -

కృష్ణఫలా - గుంజా - రామా - శార్గపా -

రక్తికా - వరా - చూడామణిః - కాలవృంత -

కపిద్రోదా - కాలవృన్తీ - సీ॥ కాకపీథః -

కాకపీలుః - పు॥ చించీ - పాఠహికా -

(పూసలగురివెంద పేర్లు)

గురిజ - గురువెంద - గురివెంద -

పూసలగురివెంద - పూసగురిగింజ -

పూసగురివెంద -

447. గురిగింజే

శివపాకీ - సీ॥

448. జోజి

సుమనాః - సీ॥ మాలతీ - జాతిః -

రాత్రిషష్ఠీ - సీ॥ రేవతీ - మనోజ్ఞా -

జోజి - జాది - వై॥

449. విరజ్జేజి

సప్తలా - నవమాలికా - నవమల్లికా - విరవాది - విరివాది - విరవాజి -
 గ్రైష్మీ - సుభగా - కరుణమల్లి - సీ॥ విరజ్జేజి - విరజ్జేజి -
 సుకుమారీ - సీ॥ దేవలతా - సుగన్ధా -
 నీలా -

450. సన్నజాజుల మొగ్గ

సౌమనస్యాయనీ - సీ॥

451. మొల్ల

మాఘ్యం - కుందం - న॥ వోరటః -
 సదాప్రసూనః - పు॥ శుక్లపుష్పః - పు॥

452. మొల్ల పువ్వు

తపస్యం - న॥

453. మంకెన

రక్తకః - బంధుజీవకః - బంధూకః - పు॥

454. గొజ్జేంగి

(కుబ్జికా - సీ॥)

గొజ్జేంగి - గొజ్జేంగ - వై॥ గొజేంగి -
 గొజ్జేంగ - గొజ్జేంగ -

455. చేమంతి

సేవంతి - శతపత్రికా - సుమనాః - చేమంతి - సేమంతి - వై॥
 న॥ సీ॥ సౌమ్యగంధా -

456. బంతిచెట్టు (చేమంతిలోని భేదములు)

(బృహత్సేవంతి - సీ॥)

తురకచేమంతి చెట్టు - బంతిచెట్టు -
 ఊకబంతిచెట్టు -

457. పిన్నగోరంట

సహ - కుమారీ - తరణిః - సీ॥ కన్యా -

458. పెద్దగోరంట

అమ్మానః - పు॥ మహాసహ - సీ॥

459. తెల్ల గోరంట

శుక్లపుష్పః - కురవకః - ధూర్తః -
నాగరః - పు॥

460. ఎఱ్ఱపుష్పల గోరంట

కురవకః - రామాలింగనకామః - పు॥ ఎఱ్ఱగోరంట - కొమ్మి - క్రొమ్మి -
బలీ - న్, పు॥ కొరవి - వై॥ క్రోవి

461. పచ్చేపుష్పల గోరంట

కురంటకః - పు॥ పీతామ్లానః - మైద - (రూ) మయిద - గోరంట -
పచ్చేగోరంట - పచ్చేచేమంతి -

462. నల్లపుష్పల గోరింట

నీలీ - యింటి - దాసి - సహః - సి॥
బాణా - పు॥ అర్తగళః - పు॥ కురండః -

463. గోరంట చెట్టు

కై డర్యః - విషపుష్పకః - పు॥ కాకర్దః -
చర్దనః - చీనః - గరలః - కంటకీ - న్॥

464. ములుగోరంట

సైరేయకః - పు॥ యింటి - సి॥

465. ఎఱ్ఱపుష్పల ములుగోరంట

కురవకః - పు॥

466. పచ్చేపుష్పల ములుగోరంట

కురంటకః - పు॥ సహచరీ - సి॥

467. దాసనపు చెట్టు

ఉడుపుష్పం - (పా) ఓద్రపుష్పం - దాసనంబు -
న॥ జపా - సి॥ రక్తపిండః - పు॥
రుద్రపుష్పః - పద్మః - న॥

468. నువ్వు పువ్వులు

వజ్రపుష్పం - న॥

469. తరుణీ పుష్పము

రామతరుణీ - సీ॥ తరుణీపుష్పం - న॥

470. గన్నేరు

ప్రతిహాసః - శతప్రాసః - చందాతః - గన్నేరు - గన్నెరు - గన్నెర -
హయమారకః - కరవీరః - పు॥

అశ్వరిపుః - అశ్వమరకః - శితికుంభః -
(కొందఱు మొదటి రెండు శబ్దములు
తెల్లగన్నేరునకును తక్కిన మూడు
నెఱ్ఱగన్నేరునకును బేళ్ళందురు)

471. తెల్ల గన్నేరు

ప్రచండం - న॥

472. వాడగన్నేరు (పచ్చ పువ్వులుగల గన్నేరు)

సుగన్ధికుసుమః - పు॥ పచ్చగన్నేరు - వాడగన్నేరు -

473. ఎఱ్ఱ గన్నేరు

రక్తప్రసవా - సీ॥ క్రూరః - మరాలః -
భుజః - ఉగ్రవిషః - పు॥

474. కస్తురిపట్టె చెట్టు

కస్తురిపట్టియ - (రూ) కస్తురిపట్టె -

475. వెణుతురు చెట్టు

కరీరః - క్రకరః - గ్రంథిలః - వెణుతురు - వెలుతురు -
వేల్గంతరః - పు॥

476. ఉమ్మెత్త చెట్టు

ఉన్నత్తః-కితవః-ధూర్తః-ధత్తూరః- ఉమ్మెత్త - ఉమ్మెత్త - వై॥
 కాంచనాహ్వయః-మాతులః-మదనః-
 బృహత్పాటలిః - పూంటికః - శతః-
 కాహలాపుష్పః - పు॥ ధుత్తూరః-
 ధుస్తూరః - ధుర్ధూరః - ధవః -

477. ఉమ్మెత్త పండు

మాతులపుత్రకః - పు॥

478. పైడియుమ్మెత్త

(కాంచనః - ॥)

479. ఉమ్మెత్తలో నొక రకము

త్రిపురః - మదమత్తకః - పు॥

480. అందలి మఱియొక రకము

ప్రేతాలయః - తిత్తీకః - శాఖోటః -
 గండమాంబు - న్, పు॥

481. పన్నీరుచెట్టు

పన్నీరతరుః - పు॥ గాజంగి-పన్నీరుచెట్టు-గులాబిచెట్టు-
 (అన్య) రోజాచెట్టు-(అన్య)

482. మాదీఫలపు చెట్టు

ఫలపూరః - బీజపూరః - రుచకః- మాదిఫలము - మాదీఫలము-
 మాతులుంగకః - చోలంగః - పు॥

483. మరులుమ్మెత్త (మెట్టినతోడనే మరులుగొల్పు ఓపధి)

భూతకేశః - భూతవేశః - పు॥ మరులుజేడ - మరులుదీగ-
 (మదనః-) మరులుమాతంగి - మర్లమాతంగి-
 మరులుమ్మెత్త -

484. మరువము

సమీరణః-మరువకః-త్రస్థపుష్పః-
ఫణిర్జకః-(పా)ఫణిజ్జకః-జంబీరః-
గంధపత్రః - పు॥ యూపక్షోభః-

485. మృదు మరువకము

మంజీరకః-మృదుమరువకః - పు॥
మయూరకః - సౌవాసః-

486. మరువముయొక్క పువ్వు

వరోటమ్ - మరువకపుష్పం - న॥

487. దవనము

దమనః - పుష్పచామరః - పు॥
దేవశేఖరః - బ్రహ్మజటా - సీ॥
దాంతం-కాంతం- న॥ మునిః - పు॥

488. నల్ల గగ్గెర

పర్ణాసః-కఠింజరః-కుతేరకః - పు॥ నల్లగగ్గెర - గగ్గెర -
మాతోర్జవః-

489. తెల్ల గగ్గెర

అర్జకః - పు॥ తీక్షణః - తీక్షణగంధః -
పు॥ మంజరీ - సీ॥

490. చిత్రమూలము

పాఠీ-న్॥ చిత్రకః-వహ్నిసంజ్ఞకః-
దహనః - పు॥

491. జిల్లేడుచెట్టు

అర్కాహ్వః - వసుకః - ఆస్పోటః జిల్లేడు - జిల్లేడు -
(పా)ఆస్పోతః-గణరూపః-వికీరణః-
మందారః - అర్కపర్ణః - పు॥

492. తెల్ల జిల్లేడు చెట్టు

అలర్కః - ప్రతాపసః - పు॥

తెల్లజిల్లేడు - తెల్లజిల్లేడు-

493. వెఱ్ఱి జిల్లేడుచెట్టు

(రాజార్కః - పు॥)

494. బకపుష్పము

శివమల్లీ - సీ॥ పాశుపతః - ఏకాక్షీలః -

బకః - (పా) బుకః - వసుః - పు॥

శివప్రియః - వసుభట్టః - బకపుష్పః -

స్థూలపుష్పః - కాకశీర్షః -

495. బదనిక

వందా - వృక్షాదనీ - వృక్షరుహః -

బదనిక - బవనిక - వదనిక -

జీవంతికా - సీ॥ కామవృక్షః - పు॥

వందాకః - వృక్షకః - వందారః - పు॥

సేవ్యా - సీ॥

496. పాలచెట్టునందుఁ బుట్టిన బదనిక

సేవ్యా - సీ॥

497. తిప్పతీగ

వత్సాదనీ - చిన్నరుహః - గుడూచీ -

తిప్పతీగె - తిప్పతీగ - తీగె -

తంత్రికా - అమృతా - జీవన్తికా -

సోమిద -

సోమవల్లీ - విశల్కా - విషమ్నీ -

అమృతవల్లికా - మధుపర్ణీ - సీ॥

కుండలీ - ధీరా - చన్నా - ధరా -

చక్రలక్షణా - ఖరుహః - దేవీ -

498. చాగచెట్టు

మూర్వా-దేవీ-మధురసా-మోరటా-
తేజనీ - స్రవా - (పా) స్రువా -
మధూలికా-మధుశ్రేణీ-(పా)ధనుః -
శ్రేణీ - గోకర్ణీ - పీలుపర్ణీ - సీ॥
తిక్తవల్కా - తిక్తవల్లీ-పీలునీ -
ప్రియాలా - సీ॥ చారకః - పు॥

చాగ - వై॥ చాఱ - జీడిమామిడి -
మొక్కమామిడి -

499. అగరుసొంటి

పాఠా-అంబష్టా-విద్ధకర్ణీ-స్థాపనీ-
శ్రేయ్యా - రసా - ఏకాష్ఠీలా -
పాపచేలీ-ప్రాచీనా-వనతిక్తకా-సీ॥

అగరుసొంటి - వై॥ పాట - వై॥

500. విసబొద్ది

పాఠా - సీ॥

విసబొద్ది - విసబొంది - చిరుబొద్ది-
ద్య॥ పాపాట - వై॥

501. కటుక రోహిణి (అశోకరోహిణి)

కటుః-కటుంభరా-(పా)కటంభరా -
అశోకా - రోహిణీ - కటురోహిణీ -
మత్స్యపితౄ - కృష్ణభేదీ-చక్రాంగీ-
శకులాదనీ - మహాషధి -
మహావిషఘ్నీ-సీ॥

502. దురదగొండి చెట్టు

ఆత్మగుప్తా - అజహా - అవ్యండా -
కండూరా - ప్రావృషాయణీ -
ఋష్యప్రోక్తా - శూకశింబిః -
కపికచ్చాః - మర్కటి - సీ॥

దూలగొండి-దూలకొండి-దూలకోవెల -
దురదగొండి - దురదగోవెల -
ఘోటకోవెల - పిన్నదూలకోవెల -

503. ఎలుకచెవి చెట్టు

చిత్రా - ఉపచిత్రా - నగ్రోధీ - ఎలుకచెవి - ఎలుకజీడి - ఎలుకచెవి
 ద్రవంతీ - శంబరీ - (పా) సంబరీ - పల్లిక -
 వృషా - ప్రత్యక్తేణీ - సుతశేణీ -
 రండా - మూషికపర్ణి - సీ॥

504. ఉత్తరేణి

అపామార్గః - శైఖరికః - ధామార్గవః - ఉత్తరేను -
 మయూరకః - పు॥ ప్రత్యక్పర్ణి - (పా)
 ప్రత్యక్పర్ణి - కీశవర్ణి - (పా)
 కీశపర్ణి - కిణిహి - ఖరమంజరీ - సీ॥
 లింగవధి - సీ -

505. ఎఱు ఉత్తరేణి

రక్తభిత్ - ద్, పు॥ కపిప్పలీ - సీ॥
 దుగ్ధనికః - తుద్రాపామార్గః - పు॥
 మాఘట్టః -

506. బారంగి (చిఱుతేకు)

హంజికా - (పా) భంజికా - బ్రాహ్మణీ - బారంగి - గంటుబారంగి - చిఱుతేకు -
 పద్మా - భార్గీ - బ్రాహ్మణయష్టికా - ఎఱుపంటి - పంజె - పంజియ -
 అంగారవర్ణి - సీ॥ బాలేయశారః -
 బర్బరః - వర్ధకః - పు॥ బ్రహ్మదండీ -
 భాంజీ - నిష్ఠా - విషమ్నీ - సీ॥

507. మంజిష

మంజిష్ఠా - వికసా - జింగీ - సమంగా - మంజిటి - వై॥
 కాలమేషికా - మండుకపర్ణి - భండీరీ -
 భండీ - యోజనవర్ణి - సీ॥ అంజనవర్ణికా -
 చిత్రాంగీ -

508. తీటకసింద

యాసః - యవాసః - దుఃస్పర్శః -
ధన్వయాసః - కునాశకః - పు॥ రోదనీ -
కచ్చరా - అనంతా - సముద్రాంతా -
దురాంభా - సీ॥ తామ్రమూలా -

తీటకసింద - తీటకసివింద - తీట
కసివెంద - తీటకోవెల - రేగడిదూల -

509. కోలపొన్న

పృశ్నిపర్ణీ - పృథక్పర్ణీ - చిత్రపర్ణీ -
అంఘ్రిపర్ణీ - సీ॥ క్రోష్టమేఖలా -
క్రోష్టపుచ్చికా -

కోలపొన్న - నక్కతోక పొన్న -
నేలపొన్న - పొద్దుగాడి - రోకటిబండ -

510. చేందనపు చెట్టు (ఇది చందన తరువుకాదు.
ఇంటి కంబముల కుపయోగించెడు ఒక దినుసు మ్రాను)
చేందనము -

511. ప్రొద్దుతిరుగుడు చెట్టు

సూర్యానువర్తినీ - సీ॥

ప్రొద్దుతిరుగుడు చెట్టు - తీగమెలుగు -

512. నాగలింగ చెట్టు

నాగలింగ చెట్టు - (మి)

513. నక్కతోక కసవు

క్రోష్టవిన్నా - సింహపుచ్చీ - కలశీ - (పా)
కలశిః - ధావనీ - (పా) ధావనిః - గుహా - సీ॥

నక్కతోక పొన్న -
నక్కతోక కసవు -

514. వాఁకుడు

నిధిగ్ధికా - స్పృశీ - వ్యాఘ్రీ - బృహతీ -
కంటకారికా - ప్రచోదనీ - కులీ - త్సుద్రా -
దుఃస్పర్శా - రాష్ట్రికా - సీ॥ సింహీ -
కంటకాలీ - సీ॥

వాఁకుడు - వ్రాఁకుడు - నేలములక -
నేలములగ - నేలములుక - పిన్నములుక -
రాములుక -

515. నీలిచెట్టు

నీలి-నీలినీ-కాలా-క్లితకికా-గ్రామీణా- నీలి - ఆవిరి -
 మధుపర్ణికా-రంజనీ-శ్రీఫలీ-తుత్థా-
 ద్రోణీ - డోలా - (పా) దోలా-నీ॥
 క్లితకీ - నీలకేశీ - కారవాహీ- నీ॥
 మహారసా-

516. కారుగచ్చచెట్టు

అవల్గుజః-పు॥ సోమరాజీ-సువల్లిః- కారుగచ్చ-బావంజి-
 సోమవల్లికా-కాలమేషీ - కృష్ణఫలా-
 వాగుజీ-(పా) వాకూచీ-పూతిఫలీ-
 నీ॥ వసువల్లికా-

517. లత్తిక (బలుపు చేప్పుదునుగల ఒక దినుసు గచ్చకాయ)

లత్తిక -

518. సూర్యమణి పుష్పవృక్షము

వరాహకాలీ - నీ॥ సూర్యరావర్తః - పు॥

519. పిప్పలి

కృష్ణా-ఉపకుల్యా-వై దేహీ-మాగధీ-
 చపలా - కణా - ఊషణా - పిప్పలీ-
 శాండి-కోలా-నీ॥ బలా-నీ॥ వృషలం-
 న॥ శ్యామా-గ్రంథినీ-తీక్షణతండులా -
 కాలీ-అంబష్టా-జాలినీ - తండులా -
 తన్వీ-కాలీ-అంబష్టా-మనోహరీ- నీ॥

520. గజపిప్పలి

కరిపిప్పలీ - కపివల్లి - కోలవల్లి -
 శ్రేయసీ-నీ॥ వసిరః-పు॥ గండిరీ-
 హస్తపిప్పలీ-కాండి-నీ॥ కాండిరః-
 గృహకాండః - శిరః - అ, పు॥

521. జలపిప్పలి

పిత్తలా - తోయపిప్పలీ - సీ॥

522. పిప్పలిదుంప

సిరః - పు॥

523. పిప్పళ్ళమోడి (పిప్పలియొక్క లావుతీగె)

పిప్పళ్ళమోడి -

524. చవ్యము

చవ్యం-న॥ చవికా-సీ॥ (పా)చవికం-

525. పల్లెరు

పలంకషా-ఇక్షుగంధా-శ్వదంష్ట్రా-సీ॥

పల్లెరు - పల్లెరు -

స్వాదుకంటకః - గోకంటకః -

గోక్షురకః - వనశృంగాటః - పు॥

స్థలశృంగాటః -

526. ఏనుగ పల్లెరు

ఏనుగుపల్లెరు - ఏనుగ పల్లెరు -

527. అతివస

విశ్వా-వసా-అతివిషా-ప్రతివిషా -

అతివస - వై॥

ఉపవిషా-(పా) అపవిషా-అరుణా-

శృంగీ-సీ॥ మహౌషధం-న॥

528. చిలుపాలచెట్టు

క్షీరావీ - దుగ్ధికా - సీ॥

చిలుపాల - పిన్నపాల - మనుపాల-

తీగపాల - తీగెపాల - పాలకూర -

529. కోలపాల చెట్టు

మోహినీ-వయస్యా-చిత్రపత్రికా-

అర్కపుష్పికా - సీ॥

530. పిల్ల పీచేరగడ్డ. చేల్లగడ్డ

శశమూలీ-బహుశుతా-అభీరుః-(ప)

పిల్లపీచేర - పిల్లిపీచేర - పీచేర-

భీరుః-ఇందీవరీ-వరీ-ఋశ్యప్రోక్తా॥

(పా) ఋశ్యప్రోక్తా - అభీరుపత్రి -

నారాయణీ-శతావరీ-అహేరుః-(పా)

అహేరుః-సీ॥ కేశికా-పివరీ-భీరుపర్ణి-

531. మ్రాని పసుపు

పీతద్రుః-హరిద్రుః-కాలేయకః-పు॥

మ్రానిపసుపు - పసపు - పసుపు-

దార్వీ - దారుహరిద్రా - హరిద్రా-

పచంపచా - పర్జనీ - కటంకతేరి-

అంకపీలీ-కామవతీ-సీ॥ మేహమ్నీ-

పీతదారుః-పర్జనీ - సీ॥ కర్కటినీ-

పర్పరా - పర్పటి - వరా - (ఇవి

కొమ్ముపసుపుపేళ్ళని- వై॥ టీ॥)

532. వస

వచా - ఉగ్రగంధా - షడ్గంధా -

వస - వజ - వై॥

గోలోమీ-శతపర్వికా - కాంగా - సీ॥

ఉగ్రా - తీక్షా - జయా - జటిలా-

మంగల్యా-

533. తెల్ల వస

హైమవతీ - సీ॥ జలలంబికా - సీ॥

534. నల్ల వస

కాశ్మీరీ-ఘణాభీష్టా-దేవదుందుభిః-

సీ॥ (వై॥లో మూలమునం దీపదము

లకు నల్లవసయని యర్థము నిచ్చి

యుండగా టీకలో పచ్చవసయని

వ్రాసియున్నారు)

535. అడ్డసరపు చెట్టు

వైద్యమాతా-ఋ॥ సింహీ- వాశికా- అడ్డసరము - వై॥

(పా) వాసికా - సీ॥ వృషః -

అటకూషః - (పా) అటరుషః-

సింహాస్యః-వాశకః-(పా)వాసకః-

వాజిదంతకః-పు॥ వాశా-సీ॥

536. చంద్రక్రాంతము

(చంద్రక్రాంతా - సీ॥) చంద్రక్రాంతము - వై॥

537. విష్ణుక్రాంతము

ఆస్ఫోతా-(పా)ఆస్ఫోటా-గిరికర్ణీ- గింఁదెన - దింఁదెన

విష్ణుక్రాంతా - అపరాజితా - సీ॥

సుముఖీ-గవసీ- మహారసా - సీ॥

(శ్వఖురీ) శీతలా-

538. తెల్ల విష్ణుక్రాంత

సూర్యా-గవాదినీ-సీ॥ శ్వఖురా-చారిణీ-

539. ఎఱు విష్ణుక్రాంత

విష్ణుక్రాంతా - శ్మశ్లా - సీ॥

540. నల్ల నివిష్ణుక్రాంత

నర్మచదా-నగ్నచ్చదా-అహివిషహా-

న్-సీ॥ నిష్ట్యానా-భవమ్నీ-మహాశ్వేతా-

నీ-పుష్పా-సుముఖీ - స్థూలపుష్పికా-

541. గరుడవర్ధనము

గరుడవర్ధనము - వై॥

542. గసగసా చెట్టు

ఖస్కసః - పు॥

గసగసా - వై॥

543. గొలిమిడి చెట్టు

ఇముగంధా-సీ॥కాండేముః-కోకిలాక్షః-
ఇమురః - మురః - పు॥

గొబ్బి - గొలిమిడి - గొల్మిడి -
నీరుగొబ్బి - ములుగొలిమిడి -
మొగ బీరచెట్టు -
(ఆం-భా-లో ములుగొలిమిడి కోకి
లాక్షమని వేరుగా చెప్పబడిఉన్నది)

544. సదాపచెట్టు (పిన్నసదాప)

కాలేయః-పు॥శీతశివా-సీ॥(ప్రా)శీతశివః- సదాప-
చత్రా-మధురికా-మిసిః-మిత్రశేయా-సీ॥

545. సదాముస్తై
సదాముస్తై-

546. జెముడు

సింహుండః-వజ్రద్రుః-పు॥స్నుక్ -
హే॥ స్నుహీ - సమంతదుగ్ధా -
బహుదుగ్ధికా-గుడా-సీ॥ సిద్ధుండః-
సింధుః-ప॥ వజ్రా - సందా - వజ్ర
కంటకః - నాగరీ - అసిప్తతికా-సీ॥

చెముడు - జెముడు - జముడు -

547. జెముడులోని భేదములు

1 కాండస్నుహీ - 2 పత్రస్నుహీ -
3 క్షీరస్నుహీ - 4 కంటకస్నుహీ-సీ॥

1 పుల్లజెముడు - కాండజెముడు -
2 ఆకుజెముడు - 3 బొంతజెముడు -
4 నాగజెముడు -

548. దొమ్మజెముడు

వజ్రకః-శ్రీ-న్.పు॥గండరీ-స్త్రీ-సీ॥

549. వాయువిశంగము

వేల్గం-న॥అమోహా-చిత్రతంకులా-సీ॥
తఃకులః-క్రిమిఘ్నః-పు॥విడంగం-న॥

550. చిట్టాముదపు చెట్టు

బలా - సీ॥వాట్కాలకః - పు॥ సహదేవీ - ముత్రవ - ముత్రవపులగము -
 శీతవారా - సీ॥ ఈతికా - వాట్కపుష్పి - చిట్టాముదపుచెట్టు -
 వాట్కా - సమ్మసా - అర్నసంజ్ఞికా - సహా -

551. నూనెముంతచెట్టు

(గుచ్చబలా - సీ॥) నూనెముంత -

552. పెద్ద ముత్రవ పులగము

అతిబలా - సుఖకర్ణికా - పేరాముట్టి చెట్టు - పెద్దముత్రవ
 పులగము -

553. నాగదంతి చెట్టు

వారాహీ - నాగదంతి - నాగస్ఫోటా - సీ॥

554. క్షీరకాకోలి చెట్టు

పయస్వినీ - క్షీరకాకోలి -

555. జిబిలిక

(నాగబలా - నిశాంకుశా - సీ॥) జిబిలిక - (రూ) జీబిలిక - మించిలి -

556. తడచెట్టు

(ధన్వ) తడ -

557. గూబతడ (దీని భేదము)

(మహాబలా - సీ॥) గూబతడ - నులితడ -

558. ఈశ్వరి

ఈశ్వరీ - నాగదమనీ - నాగపత్రా - సీ॥
 సుగంధికా -

559. సురుగుడు

రామ్యతా - జాతధాతకీ - సీ॥ సురుగుడు -

560. గిలకచెట్టు

ఘంటారవా - శణపుష్పికా - సీ॥

గిలకచెట్టు - గిలిగిచ్చచెట్టు -

గిలిగింతచెట్టు - గిలగిలచెట్టు -

గిలిగిచ్చచెట్టు - గిలుగిచ్చచెట్టు -

గిలిగిట్ట -

561. పద్మకాష్ఠమను నొక ఓషధి

కేదారజః - పు॥ పద్మకాష్ఠం - న॥

ప్రియాకుః - ప్రియాళా -

562. ద్రాక్ష

మృద్వికా - గోస్తనీ - ద్రాక్షా - స్వాద్వి -

దాక - ద్రాక - వై॥ అంగూరు -

మధురసా - కరమర్దికా - సీ॥ పీయూషం -

యక్షమీ - చారుఫలా - శాపసప్రియా -

563. ద్రాక్షచెట్టు పట్ట

కారపుజెక్క -

564. కపిలద్రాక్ష

సుఫలా - కపిలద్రాక్షా - సీ॥ దీర్ఘఫలా -

పథికా - ఫలోత్తమా -

565. లఘుద్రాక్ష

ఫలోత్తమా - లఘుద్రాక్షా - సీ॥ కపిలా -

కిసుమీను -

566. ద్రాక్షపండ్ల రసము

అమృతమ్ - స॥ ద్రాక్షారసః - పు॥

567. తెల్ల తెగడ

సర్వానుభూతిః - సరలా - త్రిఫలా -

తెగడ - వై॥

త్రివృతా - త్రివృత్ - త్రిభండీ - రేచనీ -

(పా) రోచనీ - సీ॥ మాయా -

ఘోరడుణా - మహతీ - శ్లాసా -

568. నల్ల తెగడ

శ్యామా-పాలిందీ-సుషేణికా-కాలా-
మసూరవిదలా-ఆర్ధచంద్రా-కాలమే
షికా-సీ॥ కాలింగికా - సీ॥ చిత్రా-

569. నేపాళపు చెట్టు

(శిఖరికా-నేపాళికా-సీ॥) జయపాలః - నేపాళము - వై॥
బీజరేచనః - పు॥

570. పెద్ద నేపాళపు చెట్టు

అరణ్యకైరండః - పు॥

571. అతిమధురము

మధుకం - యష్టిమధుకం - న॥
మధుయష్టికా - సీ॥ క్షీతకం - న॥

572. తెల్ల నేలగుమ్మడు

విదారీ-క్షీరశుక్లా-ఇక్షుగన్ధా-క్రోష్టి-సీ॥ నేలగుమ్మడు-

573. నల్ల నేలగుమ్మడు

క్షీరవిదారీ-మహాశ్వేతా-ఋక్షగంధికా - నల్ల నేలగుమ్మడు - పా-గుమ్మడు -
సీ॥ పలాశికా -

574. నీరుపిప్పలి

లాంగలీ - శారదీ - తోయపిప్పలీ - నీరుపిప్పలి - బొక్కెన-
శకులాదనీ-సీ॥ పిత్రలా-చిత్రపత్రీ-సీ-

575. ఓమము

ఖరాశ్వా-కారవీ-సీ॥ దీప్యః-మయూరః - ఓమము-
తోచమస్తకః-పు॥ ఉగ్రా-సీ॥ దీప్యకా-

576. కురాసాని యోమము

యవానికా - సీ॥ కురాసాని -
(ఈ పేళ్ళను ముందు చెప్పెదము)

577. సుగంధిపాల

గోపీ-శ్యామా-శారిబా-చందనా-(పా)   సుగంధిపాల - దూడపాల -
 అనంతా-ఉత్పలశారిబా-సీ॥ భద్రా -   గూడపాల - మామెన -

578. తెల్ల సుగంధి పాలచెట్టు

సుగంధా - కాష్ఠశారిబా - సీ॥
 వృశ్చికౌషధం-న॥ వృశ్చికౌషధం-

579. మామెన

(ఉత్పలశారిబా-సీ॥)   మామెన-

580. మాదెన

(స్థూలపుష్పకః-సీ॥)   మాదెన-

581. అస్థిసంఘాతమను నోషధి

అస్థిమాన్ - త్॥ అస్థిసంఘాతః -
 అస్థిసన్నహనః - పు॥

582. మృతసంజీవని యను నోషధి

సమృద్ధిః-ప్రాణదా-సిద్ధిః - లక్ష్మీః-
 సర్వజనప్రియా - సీ॥ బుశ్యప్రోక్తా-
 శ్రోత్రకాంతా-శ్రావణీ-హస్తిపాదికా-
 ఋషిః-వృషా-వృష్యా-హృద్యా-
 యోగ్యా - యుగాహ్వయా - సీ॥

582A. బుద్ధియను గ్రంథ్యమున్ను వృద్ధియను గ్రంథ్యమున్ను

యోగ్యం-న॥ బుద్ధిః-సిద్ధిః-లక్ష్మీః-సీ॥
 బోధనీయా-బుధా-మహాశ్రావణికా-

583. అరటిచెట్టు

కదళః-పు॥ కదళీ-కందళీ-వారణబుసా -   అరటి - అరంటి - అంటి -
 వారప్పా - పురర్వప్పా - రంభా -   అనటి - అనంటి -
 మోచా - అంశుమత్పలా - కాష్ఠీలా -
 ఆనుతథదా - తంతువిగ్రహా -
 మంజిఫలా - సుఫలా - సకృఫలా -
 మృతుఫలా-తృణసారా-సారతరుః -
 వారణవల్లభా-కర్ణీ-సీ॥ హస్తివిషాణీ -
 దీర్ఘపర్ణి -

584. అరటిపండు

సీ॥ కదలీ

585. అరటి పువ్వు

శీలీంధ్రం - న॥

586. అరటిపండ్ల గెల

అత్తము - అత్తెము -

587. అందలి భాగము

చీపు -

588. బొందె (అరటిపట్ట తోపలనుండు తెల్లనికాడ)

(మోచాటః - పు॥ రంభాస్థి - న॥

బొందె - ఊచే - దూట -

589. దొంగ (అరటిపువ్వుతో నుండెడు వస్తు విశేషము)

ముచ్చు - ముచ్చు - దొంగ -

590. గోరు (అరటి కేసరముల అగ్రవృతాంశము)

గోర - గోరు -

591. చొదుము (ఎండిన అరటి పట్ట)

చోదుము -

592. పొర (అరటితో నగువాని పొర)

పర - పొర -

593. అరటిచెట్టు యొక్క మూలము

కు స్తిష్కః - పు॥ రంభామూలమ్ - న॥

594. చిన్న అరటి

సుగంధీ - అల్పఫలా - మోచా -

సాష్ఠీ - కాష్ఠీ - సీ॥

595. అరటిచెట్టులోని భేదములు

1 మహేంద్రీ - సీ॥ 2 కీశా - సీ॥

1 బొంతరటి - 2 చక్ర కేశి అనటి -

3 అమృతకదళీ - 7 లంపా-చంపా-

3 రసదాడి - 4 అమృతపాణి -

5 పచ్చరటి - 6 నల్లరటి -

596. కాష్ఠకదళి

వనకదళి - కాష్ఠకదళి - సీ॥

597. పిల్లిపెసర

ముద్గపర్ణి-కాకముద్గా-సహ-శూర్పపర్ణి-

పిల్లిపెసర-పిల్లిపెసర-కాక పెసర -

సీ॥ దుద్గపర్ణి-మార్జారగన్ధికా-రింగిణిః-

(పా) వారాకూః-

598. ములకచెట్టు

వారాకీ-హింగులీ-సింహీ-భంటాకీ-

ములక - ములక - మోశంగి-

దుష్ప్ర ధర్మణీ - సీ॥

599. సర్పాక్షి

నాకులీ - సురసా - నాగసుగంధా-

నల్లతెగడ - (నల్లతేగ యని ల. నా.

గంధనాకులీ-నకులేష్టా-భుజంగాక్షి-

నల్లతీగె యని ఆం. ప.)

చత్రాకీ-సునహ-సీ॥ (సర్పలోచనా-)

(కొందరు నాగసుగంధా యనచోట

రాస్నా-సుగన్ధా-అనియును జెప్పుదురు)

600. ముయ్యాకుపొన్న

విదారగంధా-అశుమతీ-సాలపర్ణి-

ముయ్యాకుపొన్న-ముయ్యాకు (బొన్న-)

(పా) శాలపర్ణి-స్థిరా-ద్రువా-సీ॥ తిపర్ణి-

ముష్ణాచాకు - (ద్రవ)

601. చెట్లయందు కొన్ని భేదములు

ఊటబుడ్డిచెక్క - (కట్టడమునకుఁ
దగిన యొక దినుసు మాను) ఊటి -
(అడవి యందలి యొకానొక చెట్టు)
చీకిరేను - చిటికేసరము - పులుగుడు -
నగిరి కేసరము - (ఇది సీమచిటికేసరము)
బుడ్డబుడుసర - (ఓవధి విశేషము)

602. వివిధములై న ఓవధులు

౧సంధానకరణీ - ౨సౌవర్చకరణీ - జాతినార -
౩విశల్యకరణీ - ౪సంజీవకరణీ - సీ॥

603. ప్రత్తిచెట్టు

తుండికేరీ - సముద్రాంతా - కార్పాసీ - ప్రత్తి - పత్తి -
(పా)కర్పాసీ - బదరా - సీ॥ కార్పాసః -
సూత్రపుష్పః - పు॥ కేసరా - అఫలా -
రవా - శీరా -

604. అడవిప్రత్తి

భారద్వాజీ - బహుమూర్తిః - సీ॥
కుష్మనుత్ - ద్॥

605. ప్రత్తితోని మఱికొన్ని భేదములు

జేడప్రత్తి - పాటిప్రత్తి - పైడిప్రత్తి -
(ఇవి పర్యాయ పదములు కావు)

606. ప్రత్తిగింజ

తూలశర్కరా - సీ॥

607. ప్రత్తికాయ

క్రముకః - పు॥ బదరం న॥

608. విడి (ప్రత్తికాయతోని జేడ)

బదరః - పు॥ విడి -

609. వృషభమను నౌషధము

శృంగీ - న్॥ వృషభః - (పా)

ఋషభః - వృషః పు॥

610. బీరచెట్టు

గాంగేరుకీ - నాగబలా - రుషా - బీర - బీఱ - బీకర -

హ్రస్వగలేధుకా - సీ॥ కోశఫలా -

మంటాలా - ఫలిసీ - ఫలీ సీ॥

ఘోషః - పు॥ జాలీ - పటోలీ - ఝండాలీ -

611. నేతిబీర

నేతిబీర -

612. పెద్దబీర

మహాకోశాతకీ - సీ॥ మృదంగః -

కృతవేదనః - పు॥ రాజకోశాతకీ -

కోశఫలా - కర్కొటకి - సీ॥

మహాజాలీ - పీతయోషా -

613. ఏనుఁగుబీర

హస్తఘోషః - తరంగః - పు॥

614. చిన్న బీరచెట్టు

ఆదాలీ - దేవదాలీ - సీ॥

615. అవడచెట్టు

దామార్గవః - ఘోషకః - పు॥

అడవిబీర - అవడ - ఊరిబీర - కార్పీర -

కోశాతకీ - సీ॥ గజచోదనీలతా - సీ॥

వెట్టిబీర - చేతిబీర -

(క్షోదః -)

616. పచ్చపువ్వుగల యావడచెట్టు

మహాజాలీ -

సంస్కృతాంధ్ర పదార్థవము

617. పొట్ల చెట్టు

జ్యోత్స్న - పటోలికా - జాలీ -

పొట్ట - పొళ్ళ -

కోశాతకీ - సీ॥ రాజపటోలః -

ఊర్వాసితః - పరారుః - పు॥

పాటోలం - రాజఫలం - న॥

లింగబీజా - సీ॥ స్వల్పఫలా -

గ్రామ్యా - సీ॥ మృదంగః -

ఆపాండువలః - రాజీఫలః -

కృతవేధనః - పు॥

618. పొట్ల వేరు

రమ్యకం-న॥ రమ్యం-రమణం-న॥

619. పొట్లచెట్టుకొమ్మ

కాలికా - సీ॥

620. పొట్లాకు

జాలకం - జాలినీదలం న॥

621. నేలనేరేడు

నాదేయీ - భూమిజంబుకా - సీ॥

నేలనేరేడు - నక్కనేరేడు -

పిన్ననేరేడు - జన్న -

622. తరిగొట్టు చెట్టు

లాంగలీ - అగ్నిశిఖా సీ॥

623. తరిగొట్టుచెట్టులో భేదము

లాంగిలికీ - కలికాలీ సీ॥

624. కాకిదొండ

కాకాంగీ - కాకనాసికా - సీ॥

(కాకతుండఫలా-సీ॥) శార్ంగిష్ఠా -

షడశ్రా-కాకజంఘా - విరోమికా -

సీ॥ జీవనీయా - శిరోరుహా -

625. చెప్పతట్ట చెట్టు

గోధాపదీ - సువహా - సీ॥

626. నేలతాడి

ముసలీ - తాలమూలికా - సీ॥

నేలతాడి - నేలతాడు -

(అర్కోమ్మీ - తాలీ - ఫలిసీ)

627. దుట్టుపు చెట్టు

అజశ్యంగీ-విషాణీ-(ద్వంద్వఫలా-సీ॥ దుట్టుపు-దుట్టుపు-జుట్టుపు-ఇట్టుపు-

628. ఎద్దునాలుక చెట్టు. బెండచెట్టును

గోజిహ్వ - దార్వికా - సీ॥

ఎద్దునాలిక - ఎద్దునాలిక - బెండ -

629. బెండలోని భేదములు

నూగుబెండ - నున్న (పాల) బెండ -

630. తములపాకు తీగె

తాంబూలవల్లి-తాంబూలీ-నాగవల్లి-

తమలపాకు తీగె-

పర్ణలతా-గృహశయా-సీ॥ ఆమ్లానికా -

631. కమ్మెరాకు తీగె (నల్ల తమలపాకు తీగె)

(కృష్ణవల్లి - సీ॥)

నల్లతీగె - కమ్మెరామ తీగె-

632. లేత తమలపాకులు

శవేసాకులు - బ॥

633. రేణుక యను గ్రంథ్యము. తక్కులము

ద్విజా-హరేణుః-రేణుకా-కౌంతీ-

కపిలా-భస్మగంధినీ-సీ॥

634. తక్కులము (ఈ పేళ్ళను మనుష్య వర్గలోఁ జెప్పెదము.

చూ 1801)

(దీనిని రామములక యందురు

కాని అదికాదు)

635. తక్కుల ఫలము

బహుబీజం - న॥ మారీచం -

636. కూఁతురుబుడమ. నూఁగుదోసచెట్టు

ఏలావాలుకం - (పా) ఏలవాలుకం - కూఁతురుబుడమ - నూఁగుదోస -
ఐలేయం - సుగంధి-హరివాలుకం - నూదోస -
న॥ గంధత్వక్ - చ్, న॥

637. కుందురుష్కమను గ్రంథ్యము

పాలంక్యా-సీ॥ ముకుందః - కుందః -
(పా) కుందుః - కుందురుః - పు॥
సూర్యావర్తః - పు॥

638. కురువేరు

బాలం - హ్రీబేరం - బర్హిష్ఠం - కురువేరు - కుఱువేఱు -
ఉదీచ్యం - కేశాంబునామ - న్॥
వారివాలకం - న॥ పింగలం -
వజ్రం-దీర్ఘరోమకం - చమరం -
చామరం-జటిలం - జ్యేష్ఠం - న॥
జటిలం -

639. తాతిపువ్వు

కాలానుసార్యం-వృద్ధం-అశ్మపుష్పం- తాపూపు - రాపువ్వు - తాతిపూపు -
శీతశివం-శైలేయం - న॥ శీతశివం - (తాఁబువ్వు -)
(శివం - గిరిశిలాహ్వయం -)

640. మురయను గంధద్రవ్యము

తాలపర్ణి-దైత్యా-గంధకుటీ - మురా -
గంధినీ - సీ॥

641. అందుగుచెట్టు

గజభిక్షా - సువహ - సురభిః - రసా - అందుగు - అందువు - మురము - మురుము -
 మహేరణా - కుందురుకీ - (పా)
 కుందరుకీ - సల్లకీ - హ్లాదినీ - సీ॥
 ద్రువా - హ స్తిపియా - హ స్త్యశనా - సీ॥

642. ధాతకీకుసుమమను గ్రంథ్యము. ఆరెపువ్వు

ఆగ్నిజ్వాలా - అనలజ్వాలా - సుభిక్షా - ఆరెపువ్వు - ఆరెలు - ఆడె - ఏఱుజ్జేటి -
 ధాతకీ - ధాతృపుష్పికా - చిత్రపుష్పి -
 మద్యవాసినీ - సీ॥

643. పెద్ద యేలకులు

పృథ్వీకా - చంద్రబాలా - ఏలా - ఏలకి - వై॥
 నిమ్మిటిః - బహులా - పుటికా -
 త్వచిసుగంధా - చర్మసంభవా - సీ॥
 ప్రియా - ఐంద్రీ - పత్రలా -

644. సన్నయేలకులు

ఉపకుంచికా - తుత్థా - (పా) తుచ్ఛా - సన్నయేలకి -
 కోరంగీ - త్రిపుటా - తృటిః - సీ॥ కుంతిః -
 కలుషీ - శాలా - సంయతా - నందినీ -

645. చెంగల్వకోష్ఠ

వ్యాధిః - పు॥ కుష్ఠం - పారిభావ్యం - చెంగల్వకోష్ఠ - చెంగలికోష్ఠ - కోష్ఠ -
 వాప్యం - పాకలం - ఉత్పలం -
 గదాహ్వయం - న॥ రోగాఖ్యం -

646. చెంగల్వకోష్ఠ వేరు

పుష్కరమూలం - న॥

647. కడిలపు చెట్టు

శంఖినీ - చోరపుష్పి - కేళినీ - సీ॥ కడిలపుచెట్టు - కడిలము - కడిల - కట్ట -
 (ఇవి పద్మపుత్రీగై పేళ్లని కొందరు) కట్టియ - కట్టచెట్టు - ఎఱచిపిడుక -

648. నేల యుసిరిక

వితున్నకః - పు॥ ఝటా - అజ్ఞటా -
అమలా - తాలీ - శివా - తామలకీ -
భూమ్యామలకీ - దృఢపాదీ -
భూధాత్రీ - సీ॥

649. పుండరీకమను గ్రంథ్యము

ప్రపౌండరీకం - పౌండర్యం - (పా)
పుండర్యం - న॥ పుండరీయకం -

650. నందివృక్షము. నందివర్ధనపుచెట్టు

తున్నః - కుబేరకః - కుణిః - కచ్చః - నందిచెట్టు -
కాంతలకః - నందివృక్షః - పు॥ ఆచీతః -

651. నందివర్ధనము

నంద్యావర్తః - తారావటః - పు॥ నందివర్ధనము - వై. గ్రా॥
నభోంగణః - తగరః - (చేల్లగుమ్మడి -)

652. వంగచెట్టు

వాటింగణః - వాతుకిః - వార్తాకుః - వంగ - వై॥
శాకబిందుకః - పు॥ వార్తాకీ -
మహాబృహతీ - సీ॥ వంగ - న॥
బృహతీ - ప్రసహ - కాలీ - కులీ - సీ॥

653. సీమవంగ

సీరువంగ - నీరెత్తువంగ -

654. పెద్దవంగ

(కర్తారికా - సీ॥) హింగులుః - సీ॥ పెద్దవంగ - కత్తెరవంగ -

655. తీగవంగ

లతాబృహతీ - సుస్నిగ్ధా - ధన్యా -
పసహసీ - లతా - సీ॥

656. చిటువంగ

నిదిగ్ధికా - సంధానీ - మహాసంధా -

గిరిప్రియా - సీ॥

657. ఒకతెగ వంగచెట్టు

గోష్ఠవాతింగణః - పు॥ ఏలా -

పరుకా - జలజంబుకా - సీ॥

658. ఏనుగు వంగచెట్టు

హస్తీవాతింగణః - పు॥ ఇభ్యా -

వికాలా-దద్రుణాశినీ - సీ॥

659. వంకాయ (వంగచెట్టుయొక్క కాయ)
వంకాయ - వంగకాయ-

660. వంగచెట్టు పువ్వు

జకుటం - న॥

661. కప్పరపు వంకాయచెట్టు
కప్పరపువంగ -

662. నల్ల కచోరము

రాక్షసీ - చందా - ధనహరీ - సీ॥

దుష్పత్రః-గణహాసకః-క్షేమః-పు॥

రావణః - బృహచ్ఛదః -

(దీనినే కొందరు బలురక్కసి యందురు)

663. బలురక్కసిచెట్టు

(రాక్షసీ - సీ॥)

బలురక్కసి - బలురక్కెస-

664. బ్రహ్మదండిచెట్టు

బ్రహ్మదండి - వారాహీ - సీ॥

బ్రహ్మదండి - పిచ్చికుసుమ -

665. కరతుమ్మచెట్టు

కరతుమ్మ - చిల్లచెట్టు -

666. జేమచెట్టు

జామీ-సీ॥ పరిణామీ-చిత్రకేతుః- జేమ - వై॥

బీజాపూరః-పు॥ నారాయణః - న॥

667. బాదము చెట్టు

వాతాదః - పు॥ వాతవైరీ - న॥ బాదము - (రూ) బాదాము - వై॥

నేత్రోపమఫలః -

668. భూతాంకుశమను వృక్షము

భూతాంకుశః-రాజోద్వేజనసంజ్ఞకః-

669. వ్యాఘ్రవణమను గంధ ద్రవ్యము. పులిగోరు చెట్టు

వ్యాలాయుధం-(పా)వ్యాదాయుధం-

వ్యాఘ్రనఖం-కరజం-(పా)కరంజం-

చక్రకారకం-న॥

670. బెత్తపుచెట్టు

(వేత్రః - పు॥)

బెత్తము - బెత్తు-

671. ప్రేము (అందలి భేదము)

దీర్ఘవల్లి - సీ॥ వేత్రః - వన్యః - ప్రేము - ప్రేము -

కురువేత్రః - భూరదః -

672. నళియను గంధద్రవ్యము. గువ్వగుత్తిక

సుషిరా-(పా)శుషిరా-విద్రుమతా-

గుత్తికగువ్వ-గువ్వగుత్తుక-గువ్వగుత్తి-

కపోతాంఘ్రిః-నటి-నలీ - ధమనీ -

గవ్వగుత్తి-గవ్వగుత్తిక-

అంజనకేశీ - సీ॥

673. నఖమను గంధద్రవ్యము (పులిగోరుచెట్టు)

హనుః-హట్టవిలాసినీ- శుక్తిః - సీ॥

శంఖః-ఖురః-పు॥కోదలం-నఖం-న॥

(కొందరు సుషిరాదులు నళికిని.

ధమని మొదలు ౪ బెత్తమునకును.

శుక్తి మొదలు ౫ నఖమునకు.

బేళ్ళందురు)

674. తౌవరిమన్ను

ఆడకీ-కాక్షీ-మృత్యాన్ని - తౌవరికా - తౌవరిచూను - తౌదరి - తౌగరి -
 సీ॥ మృత్యాలకం - (వ) మృత్ - ద్॥
 తాలకం - సురాష్ట్రజం - న॥

675. పుల్లతౌవరిమన్ను

రీతికా - పుల్లతువరీ - సీ॥

676. తుంగముస్తలు

కుటన్నటిం-దాశపురం - వానేయం - తుంగ-ముస్తలు - ముస్తయ-నిడుముస్తలు -
 పరిపేలవం - ప్లవం - గోపురం -
 గోనర్దం - కైవరీముస్తకం - న॥
 ముస్తః-రాజకశేరుకః-పు॥సుగంధీ-సీ॥

677. స్థాణేయకమను గంధద్రవ్యము. పచ్చాకు. మాచిపత్రియును
 గ్రంధిపర్ణం-శుకం-బర్హం-పుష్పం- గంధివనము - వై -
 (ప)బర్హపుష్పం-(పా)బర్హిపుష్పం-
 స్థాణేయం-కుక్కురం - న॥శతపర్ణం-

678. మాచిపత్రి

చిరపర్ణం-సుగంధికం-సురపర్ణం-న॥ మాచిపత్తిరి-మాచిపత్రి-వై॥
 మాచిపత్రం-న॥మిత్రం-కమలం-శిలం-

679. ఆకుపత్రి

పత్రం-పత్రకం-న॥రోమశచ్చదః - ఆకుపత్రి - ఆకుపత్తిరి -
 పు॥తమాలపత్రం-న॥పాకరంజనః -
 వసనాహ్వయః - దశాహ్వయః -
 సుకుమారకః-శీతరసః-సురనిర్గంధః -
 పు॥ సురసః - గోకుదం - న॥
 గంధజాతిః - సీ॥

680. ఉరివిడి చెట్టు

ఉరివిడి - ఉరుముడు -

681. నాగురుచెట్టు

(నా. నీ - నీ॥)

నాగురు - నావురు - గొల్లజిడ్డు -

682. ఉ సై

వికిరిణః - పు॥ శుండా - నీ॥

ఉ సై - ఉచిత - ఉచ్చిత - ఉచ్చేత -

683. తంగేడుచెట్టు

గోశేణీ - హేమా - చచక్రీ - నీ॥

తంగేడు - తంగెడు -

తలపోటకః - పు॥ దండోత్పలం - న॥

684. నేలతంగేడు

ఆకుల్యః - హతరాజః - పు॥

685. స్పృక్కయను గంధద్రవ్యము

మరున్నాలా - (ప) మరుత్ - మాలా -

పిశునా - స్పృక్కా - (పా) పృక్కా -

దేవీ - లతా - రఘుః - సముద్రాంతా -

వధూః - కోటివర్షా - లంకోపికా - (పా)

లంకాసికా - నీ॥ వర్షాలంకాయకా -

686. జటామాంసి

తపస్విని - జటామాంసి - జటిలా -

లోమశా - మిశీ - నీ॥ (జటావతీ -)

ఆమిషీ - ఆమషీ -

687. లవంగపుచెక్క

త్వక్ - చ్, నీ॥ పత్రం - ఉత్కటం -

భృంగం - త్వచం - చోదం - (పా)

చోఛం - వరాంగకం - న॥

688. గంధకచోలము.

కర్పూరకః - ద్రావిడకః - కల్పకః - కఙ్గరము - వై॥
 వేదముఖ్యకః - పు॥ (శైలమూలం -
 కఙ్గరం - న॥ పలాశః - పు॥
 హిమజ్ఞా - జటి - సి॥)

689. తులసిచెట్టు. లక్ష్మీతులసి

తులసి - హరిప్రియా - సురేజ్యా - తాళసి - తాళసి - వై॥
 సుభగా - సురవల్లి - బృందా -
 బహుమంజరీ - పత్రపుష్పా - సి॥
 పర్వాసః - కురేరః - పు॥ కాయస్థా -
 సి॥ పావనీ - భారతీ -

690. ఎఱ్ఱతొలసి

పత్రపుష్పః - పు॥ గంధనామా -
 రక్తతులసి - సి॥ సుగంధకః -

691. కృష్ణతులసి

మాలః - కరాలకః - పు॥ కాలమాలకః -
 సురభిః - పు॥ (కృష్ణా -) కాలపర్ణి - న॥

692. తెల్లతులసి

గంధపత్రః - వైకుంఠః - వచాచ్ఛదః -
 పు॥ శ్వేతతులసి - సి॥

693. అడవి తొలసి

గౌరీ - బర్హరీ - నతులసి - సి॥
 భూతఘ్నీ - సి॥ దేవదామభిః -

694. రామధూతీయను మఱియొక తులసి విశేషము

రామదూతీ - సి॥ సూక్ష్మపర్ణి - సి॥

695. కుక్కతొలసి

(ఫణికర్ణకః - పు॥)

696. కుక్కపాల

(వటపత్రికా - సీ॥)

697. ఓషధులు (అకార భేదములచే వేర్వేరుగాఁ
దెలియఁబడు లతాదిజాతులు)

ఓషధ్యః-(ప) ఓషధయః - సీ॥ బ॥

698. ఔషధము (జాతివ్యతిరిక్తములై రోగహరములై నవన్నియును)
ఔషధమ్ - న॥

699. కూర (భోజనార్థములై న యాకులు పువ్వులు కాఁయలు
కాఁడలు వేళ్లు కొమ్మలు పండ్లు మొదలైనవి)

శాకం - న॥

700. చిట్టికూర

ముండిరః - పు॥ తండులీయః-

చిట్టి - వై॥ చిటి - చిట్టికూర -

అల్పమారిషః - పు॥ (చిల్లీ-సీ)

చిటికూర-

మేఘనాదః-విభాజనః-కీడేరః-

701. నీరుచిట్టి

(అప్తండులీయః-పు॥)మారిషః-పు॥

నీరుచిట్టి-నీరుచిటి-నీరుచిట్టె-

702. చెలిమిడి (ఇందలి భేదము)

చెలిమిడి-

703. నాఁగేటి చాలుకూర. వెన్నవెదురుకూర

విశల్యా-అగ్నిశిఖా-అశంతా-ఫలిసీ-

తరిగొట్ట-చెన్నచెఱుకు-వెన్నవెదురు-

(పా) హలిసీ - శక్రపుష్పికా - సీ॥

పొత్తి - పొత్తిగడ్డ - చెఱుకుపొత్తి-

గొట్టెచెన్ను - చెన్నచెర్ల - నాఁగటి

చాలుకూర - (తరి-)

704. చేతలాసికూర (ఒకానొక కూరాకుచెట్టు)

ఝరసీ - కపిత్థపత్రా-

చేతరాసి - చేతలాసి -

705. శంఖపుష్పి

(శంఖపుష్పి - సీ॥)

మిత్తి-వై॥

706. బొద్దికూర

ఋక్షగంధా - ఛగలాండి - (పా)

బొద్ది-

ఛగలాంత్రి-ఆవేగీ-సీ॥వృద్ధదారకః-

జుంగః - పు॥ (కొందలు ఆవేగీశబ్ద

ముత్తరపద సాహచర్యముచేత

నకారాంతపుల్లింగమనిరి)

707. పొన్నగంటికూర

బ్రాహ్మి-(పా)బ్రాహ్మి-మత్స్యాక్షి-

పొన్నగంటి-

వయస్థా-సోమవల్లరీ-హిలమోచికా-

జలబ్రాహ్మి - సీ॥ సత్యవతి - సీ॥

లోహమారకః - పు॥ క్రియః-

708. కంకోష్ఠ

పటుపర్ణి - హైమవతి - హిమావతి-

స్వర్ణక్షిరీ-

709. చెంచలి కూర

రంగేష్టాలుకం-శ్రీమస్తకః-స్వస్తికః-పు॥

చెంచలి-

(విషఘ్నా-కుణజః-వనవాస్తుకః-పు॥)

710. కారుమినుము

హయపుచ్చి-కాంభోజీ-మాషపర్ణి-

మహాసహ-సీ॥

711. ఒక తెగ ఆకుకూర చెట్టు

పటుంచికా - సీ॥ శివః - శాస్త్రః-

స్వస్తికః - కుక్కుటః - పు॥

712. దొండచెట్టు

తుండికేరీ - రక్తపలా - బిందికా-

పీలుపర్ణి-సీ॥ శార్ంగాష్ట్రా-

713. దొండపండు

ఓష్ఠీ-సీ॥ బింబఫలమ్-స॥

714. కాకిదొండ

కాకబింబా -

(ఈ పేళ్ళు ముందు చెప్పినాము)

715. పిండిదొండ

(తుర్యతుండి-సీ॥)

716. నారుదొండ

(ఆర్తగళ-)

నారుదొండ-

717. లింగదొండ (లింగాకారపు ఒక దినుసు దొండ)

లింగదొండ-మి.గా१.

718. వాయింటచెట్టు

బర్బరా-కబరీ-తుంగీ-ఖరపుష్పా-

వాయింట-వావింట-

అజగంధికా - సీ॥

719. కుక్కవాయింట

(శ్వానబర్బరా-) శరపుష్పా-

కుక్కవాయింట- కుక్కకావింట-

పూతివ యూరీ-సీ॥ బస్తగంధా-సీ॥

720. సన్నరాస్తము

ఏలాపర్ణీ - సువహా - రాస్నా-

సన్నరాస్తము-

యుక్తరసా - సీ॥

721. దుంపరాస్త (అందలి భేదము)

గన్ధనాకులీ-సీ॥ రాస్నా-

దుంపరాస్తము-దుంపరాస్త-

722. పులిచింత

చాంగేరీ-చుక్రికా-దంతశతా-అబష్టా-

పులిచింత - పులిచెంచేలి -

అష్టలోణికా-క్షుద్రపత్రా-క్షుద్రామ్లా-సీ॥

పులిచింతము-

723. పుల్లప్రబ్బలి

సహస్రవేదీ-న్ || శతవేదీ-న్ ||

చేక్క-చేక్కకాఠ- పుల్లప్రబ్బలి-

చుక్రః-అమృతవేదీ-పు ||

724. ముడుగుదామర. అత్తపత్తి

నమస్కారీ-గండకాలీ - సమంగా-

ముణుగుదామర-మొగడుదామర-

ఖదిరా-సీ || లజ్జాల్పాః-డి || (బదరీ

ముడుగుదామర-సోకుడుముడుగు-

అంజలికారికా-సీ ||)

పొత్తిదామర-అత్తిపత్తి-

725. రంజనవల్లియను తీగె

ఉరువల్లి-అంబువల్లి-రాగవల్లి-

రంజనవల్లి - సీ ||

726. సుదర్శనమను తీగె

సుదర్శనా-చక్రాంశ-దధ్యానీ-

వృషపర్ణి-సీ ||

727. నిద్రాభంగి

లజ్జాల్పాః-శమీఫలా-ఖదరీ - సీ ||

728. దూసరీ తీగె

దీర్ఘకాండా-పాతాళగరుడీ-ఉదబంధనీ-

దూసర - దుస్సర - దుస్సిర -

ఉదబంధనీ-సీ || సుదర్శనాఖ్యా-సీ ||

దూయతీగె-

(౨-౪-శబ్దములు మేరు పర్వతము

నందలి నేరేడు చెట్టని శ.ర)

729. పాలకూర

జీవంతీ-జీవనీ-జీవా - జీవనీయా-

పాలకూర-విన్నపాల-పెనుపాల-

జీవభద్రా-సుఖంకరీ-మధుస్రవా-

సీ || సర్వదోషఘ్నీ-క్షయశాసినీ-

730. జీవకమను నౌషధము

కూర్చశీర్షః-మధురకః-శృంగః-

హ్రస్వాంగఃజీవకః-పు ||

731. జీవనవృక్షము

పుంజాతుకః-ఫలేలాంకుః

732. పుత్రజీవక వృక్షము

పుత్రంజీవః-పుత్రంజీవకః-శ్రీ పదాపహః-

గర్భకరః-పు॥ పుత్రజీవః-అక్షఫలః-

733. మహాపుత్రజీవి చెట్టు

కరహటః-మహాపిండితకః-పు॥

734. లక్ష్మణవంజిచెట్టు

పుత్రజననీ-పుత్రజనికా-పుత్రనూః-

లక్ష్మణా-రక్తబిందుకా-సీ॥పుత్రకందా-

735. పుత్రదాత్రి చెట్టు

పుత్రదాత్రీ-పుత్రపత్రా-అశ్మజాతా-సీ॥

736. కామవృద్ధియను చెట్టు

జీవసంజ్ఞః-కామవృద్ధిః-కందర్పజీవః-

737. కసింద

కాసమర్దః-వేషణః-పత్రోపస్కరః-

బలుసు-కసింద-కసివెంద-

పు॥

కాకరసవింద-

738. నాఱు

(నారుకా-సీ॥)

నాఱు-వై॥

739. ఉప్పి

కుండలీ-కంటకినీ-సీ॥ చరుః-ప్ప॥

740. నల్లయప్పి

దుర్ధర్వా-సీ॥ హిరలీ-హింసా-సీ॥

741. తెల్లయప్పి

మాక్రికఫలా-సీ॥

742. సురిగి

(శిఖరిణీ-సీ॥)

సురిగి-వై॥ సురగి -

743. చిలిమిడి

(అక్షోశా-)

చిలిమిడి-

744. ఉచ్చిత

(శుండికా-సీ॥) కాష్ఠీలః-వికీరణః-పు॥ ఉచ్చిత-ఉచ్చైత-ఉచిత-

745. ముల్లమునై

(అలర్కః-పు॥)

ములమునై-ముల్లచింత-ములుచింత-

746. గొట్టె

(ఘంటా-సీ॥)

గొట్టె-గొట్టియ-

747. ములుజెముడు

(త్రికంటకః-పు॥) విపత్రా - సీ॥

648. గొట్టె

ఘోటజటి-సీ॥ కంటకీ-సీ॥

749. వాలుడు

(వాతారిః-)

750. గరుగు చెట్టు

(అర్బుదఫలీ-సీ॥)

గరియ-గరుగు - గఱుగు - ములుగ -

(ల-నా-లో ఈ పేళ్లు ఇట్లు ఉన్నవి

కాని, అం-భా-లో గురుగు - గురి-

ములుగ అని యున్నది)

751. గురుజే

(ఉత్తుండీ - సీ॥)

752. నేలవేము

తిరాతతిక్తః - ఆనార్యతిక్తః-

భూనింబః-పు॥ భూతికం-న॥

753. సంబరేణి

సప్తలా - విమలా - సాతలా - భూరి ఘేనా - సంబరేను -
చర్మకషా - పత్రఘనా - సీ॥

754. మహిసాక్షిచెట్టు (ఇది మై సాక్షి యగునేమో)

మహిషాక్షః - కాలరసః - భల్లూకః -

755. కాకోలి. కారుగొలిమి

వాఘసోలీ - స్వాదురసా - పయస్థా - కారుకొఱ్ఱి - వై॥ కారుకొల్లి - తప్పెట -
(పా) కాయస్థా - సుమంగలా - సీ॥ కాలికా - మాడి - మాడె -
కాకోత్ - తృడ్ ఘ్ని - సీ॥ వనకుశుత్థం - న॥

756. దంతిచెట్టు

మకూలకః - (పా) ముకూలకః - దంతె - వై॥ దంతి -
నికుంభః - పు॥ దంతికా - ప్రత్యక్తేణీ -
ఉదుంబరపర్ణి - సీ॥ (జాంబవతీ
వృక్షః - పు॥)

757. బొబ్బలి

(బర్బరః - పు॥) బొబ్బలి - వై॥

758. జీలుగు

సితవీర్యా - సూక్ష్మపత్రికా - జీలుగు - బొందుబెందు -
(దీర్ఘయష్టికా -) సీ॥

759. కారుకంద

(వనతువరీ - సీ॥)

760. బోడతరము

ముండి - న్, పు॥ ముండా - ముండితికా -
శ్రామణీ - శ్రమణీ - బుధా - సీ॥

761. వెంపలి

శరపుంఖా - సీ॥

762. కొండపిండిచెట్టు

నగభేదీ -

కొండపిండి - పిండికొండ -

763. పిండిబండదుబ్బు (ఒకానొక చెట్టు)

అశ్మఘ్నః - పాషాణభేదీ - న్, పు॥

764. మూరుకొండచెట్టు

రూపగంధా - విశ్వరూపీ - సీ॥

కుప్పెకోల - మూరుకొండ -

765. ఏనుఁగు కలబంద (నారకుపయోగించెడు పెద్దకలబంద)

ఏనుఁగుకలబంద -

766. కలుబంద

కన్యకా - కుమారీ - గృహకన్యకా -

కలుబంద - కలబంద - కలమంద -

కంటకప్రావృతా - బ్రహ్మఘ్నీ - సీ॥

767. పర్పటకము

(పర్పటకః) పర్పటః - రేణుః -

పిచ్ఛేకకాలు -

రేణ్వాఖ్యః - ప్రగంధః - పు॥

తృష్ణాఘ్నః - తిక్తః - కటుః -

768. పులుగుడు

వాతఘ్నీ - పాలకినీ - సీ॥

పులుగుడు - పులిసరి -

769. అందలి భేదములు

(కృష్ణకాంభోజీ - శ్వేతవాతంగినీ - సీ॥)

నల్లపులుగుడు - తెల్లపులుగుడు -

770. చిల్లి

(శీఢక - ॥)

771. తీండ్ర

(ఉద్వేజన - ॥)

తీండ్ర - తీడ -

772. వెలమసంది

కాకజంఘా - దాసీవత్సా - సీ॥

వెలమసంది - వెలుమసంది - వెలమ -

వెలుమ - చివికివెలమ -

773. చిలుకముక్కు

(శుకనాసా-సీ॥)

774. తేలుమొనచెట్టు

వృశ్చికాశిః-వృశ్చికా-ఉష్ట్రధూమ్ర

తేలుమొనచెట్టు-తేలుమణి-తేలుకొండి-

పుచ్చికా-నాగవృంతికా-సీ॥

ఉష్ట్రధూమః-పు॥ సర్పదంష్ట్రా-

775. కుందేటిబొమ్మ

(శశశృంగం-న॥)

776. వసంతకడిమి

ధూళికదంబకః - పు॥ వాసంతః-

వసంతకడిమి-బట్టకడిమి-ద్వ॥

కురవకః-కువకః-మధుధూర్తః-

పు॥ వృంతపుష్పకః-

777. బట్టకడిమి

(ధూమకదంబః-పు॥)

778. తోటకూర

బాష్పం-ఆరామశాకం-మారిషః-

కొయుగూర - (రూ) కొయుగూర -

పు॥ బాష్పశాఖా-సీ॥ జీవశాకః-

కొయుగూర-ద్వ॥ కొయ్యతోటకూర -

కుణంబః-పు॥ విఘ్నశాకం-

తలుగాకు - (తొలి ౨ శబ్దములకు

కోయదగిన నల్ల తోటకూర యని

శ.ర.)

779. చిలుకతోటకూర

(మహాబాష్పా-శాకినీ-సీ॥)

చిలుకతోటకూర - పెరుగుతోటకూర -

పెరుకుతోటకూర - పెరుగాకు -

780. ఎఱ్ఱతోటకూరచెట్టు

రూటికా-రాగిణీ - తామ్రబృందీ-సీ॥

తొగ్గలి-

తైలపాయికా-

781. కోయు తోటకూర (కోసినను పునః
ప్రరోహముగల తోటకూర)
కోయుతోటకూర -

782. ఎఱ్ఱకోడిజేట్టు తోటకూర చెట్టు
మాలీయః-పు॥ మ్రేచ్చపుచ్చికా-సీ॥

783. నీటితోటకూర
అంబుబాష్పం-న॥జలారామశాకం-న॥

784. మెట్ట తోటకూర
బాష్పికా-పుత్తికా-సీ॥

785. కూరాకులలోని తెగలు
ఊడి-

786. కురాసాని ఓమము
అజమోదా-ఉగ్రగంధా-బ్రహ్మదర్భా- కురాసానియోమము-కురాసాని-
యవానికా-గంధదళా-సీ॥

787. పుష్కరమూలము. కాశ్మీరదేశపు మెట్ట తామరదుంప
పుష్కరం-కాశ్మీరం-పద్మపత్రం-
పుణ్యసాగరం-న॥ శ్వాసారి-

788. కాశ్మీరదేశపు దామర
అవ్యధా-అతిచరా-పద్మా-చారణీ-
పద్మచారిణీ - సీ॥

789. మెట్టదామర
(స్థలపద్మినీ-) అతిరుహః- మెట్టతామర-మెట్టదామర-పైడితామర-
సుపుష్కరా- రమ్యా-సీ॥ పయిడితామర - పచేతామర-
సుగంధిమూలా- నేలతామర-నేలతమ్మి-బయలుతామర-

790. కంపిల్లము. రోచని యను నౌషధము

కాంపిల్యః-కర్కశః-చంద్రః-

రక్తాంగః - పు॥ రోచనీ - సీ॥

గుండా-సీ॥ కంపిల్లః-పు॥

791. తగిరస చెట్టు

ప్రపున్నాడః-ఏడగజః-ద్రుదుమ్మః-

తగిరిసె - తగిరస - తందెము-

చక్రమర్దకః-పద్మాటః-ఉరణాక్షః-

తంటియము-

(పా)ఉరణాఖ్యః-పు॥ చక్రమర్దనః-

792. నీరుల్లి. ఎఱ్ఱయుల్లి

పలాండుః - సుకందకః - పు॥

నీరుల్లి-ఎఱ్ఱయుల్లి-ఎఱ్ఱగడ్డ-ఉల్లి-

శ్వేతకందః - ముకుందకః-

793. పచ్చ నీరుల్లి

లతార్కః - దుద్రుమః - పు॥

ఫరుండః - రసః-

794. వెల్లుల్లి. తెల్లుయుల్లి

మహౌషధం-లశునం-న॥గృంజనః-

వెల్లుల్లి-తెల్లగడ్డ-

అరిష్టః - మహాకందః - రసోనకః-

రాహూచ్ఛిష్టః - రాహూత్సృష్టః-

కఠిగ్లాడుః-పు॥ ఉగ్రగంధః - పు॥

కటుః - ఖంజః - గృహాచ్ఛిష్టః-

జీణకం-కాయాంగం-దివ్యం-న॥

అమృతోద్భవః - వీరసైన్యః-పు॥

795. ఉల్లిగడ్డలోని తెగలు

లశునం - దీర్ఘపత్రం - పిచ్చనద్ధః-

మహౌషధః-ఫరుండః- పలాండుః-

లతార్కః-గృంజనః-పు॥ పరారికా-

సీ॥ యవనేష్టః - పు॥

796. చిన్నయుల్లి

గృంజనః-గర్జనః-గుజః-పు॥

797. గలిజేరు

పునర్నవా-శోభమ్నీ-సీ॥ శోభజిహ్వాః- గలిజేరు-గలిజేరు-గలిజర-గలిజర-
పు॥ వర్షాభ్య-జీవలోధ-సీ॥ శోభమ్నీ- గలిజేరు-
(జీవబోధినీ-యనివై॥)

798. ఎఱ్ఱ గలిజేరు

యోగ్యా-కటిల్లకా-సీ॥ కఠిలా-

799. తెల్ల గలిజేరు

వృశ్చికా-సీ॥

800. చిలుగలిజేరుచెట్టు

దీర్ఘపత్రీ-విటాలికా-సీ॥

801. మఱియొక తెగ చిలుగలిజేరు

పూరణీ-హస్తీపూరణీ - సీ॥

802. నీరుచెంచలి

వితున్నం-సునిషణ్ణకం-న॥

నీరుచెంచలి - పులిచెంచలి-

పులిచించలము-పులిచింత-

803. సోమిదపుచెట్టు

వాతకః-పు॥ (పా) వాతకీ - సీ॥

సోమెద-సోమిదె-సోమిదము-

శీతలః - పు॥ (పా) శీతలా - సీ॥

సోమింద-బ్రమ్మి-వై॥

అపరాజితా - శణపర్ణీ - (పా)

అసనపర్ణీ-(సోమగంధా-సీ॥)

804. బంకిణీ వృక్షము

అంగరీ-కోలనాసికా-సీ॥

805. ఎక్కుదుఁదీఁగె. మానేరుతీఁగె. మెఱపుతీఁగె.

పారావతాంఘ్రిః-సీ॥ కటభీ-పఞ్చా-

ఎక్కుదుఁదీఁగె - మెఱపుఁదీఁగె-

జ్యోతిష్మతీ-లతా-సీ॥ పారావతపదీ-

మానేరు-(రూ) మానేరు-ఉస్పిరింత-

(జ్యోతిర్లతా-)

806. కలుగానుగు

వార్షికం-న॥త్రాయమాణా-త్రాయంతీ-   కలుగ్రానుగు - కలుఁగానుగు-
బలభద్రికా-సుభద్రాణీ-సీ॥ సుకామా-   కలుక్రాంత - కారునూపు-
దేవబలా-   కాఱునువ్వు-

807. పాఁచితీఁగె (మజ్జిగను చిక్క-నఁజేయు నొకానొక తీఁగె)
విష్యక్సేనప్రియా-ఘృష్టిః-(పా)గృష్టిః-   పాఁచి - పాఁచితీఁగ-
వారాహీ-బదరా-సీ॥ వరాహకందః-పు॥

808. గుంటకలగర. గుంటగలిజేరు

మార్కవః-భృంగరాజః-పు॥   గుంటగలిజేరు-కలగర-గుంటకలగర-

809. కాఁచిచెట్టు. కామంచిచెట్టు

కాకమాచీ - వాయసీ - ఘనాఘనా-   కాఁచి - కామంచి - ఉడుసర -
కాకమాచికా-సీ । కాకమాతా-ఋ,
సీ॥ సర్పమారీ-   నల్లబుడుసర -

810. పెద్దసదాప. అడవిసదాప

శతపుష్పా-సితచ్ఛత్రా-ఆతిచ్ఛత్రా-   సదాప - కుప్పి -
మధురా - మిసిః - (పా) మసిః-
అవాక్కుప్పీ-కారవీ-సీ॥

811. గొంతెమగోరుచెట్టు

సారణీ- (పా) సారణా-ప్రసారణీ-   గొంతెమగోరు-ఁజెసవరము-
కటంభరా-రాజబలా-భద్రబలా-సీ॥

812. కోరింద చెట్టు

జనీ - జతూకా - (పా) జతుకా-   కోరింద-
జనుకా - జననీ - (పా) రజనీ -
జతుకృత్ - (పా) జంతుకృత్ -
చక్రవర్తినీ - సంస్కర్మా - సీ॥

813. కలుగచ్చె

కలుగచ్చె-

814. నల్లేరు

వజ్రవల్లి - హస్తశుండి - వనాలికా - నల్లేరు - నల్లెరు -
అస్థిసంహారః - పు॥

815. సీకాయ చెట్టు

(సీకా-సీ॥) (శిఖా-) సీకాయచెట్టు-సిగ-వై॥

816. దానిపండు

సీకాయ -

817. గండ్ల కచోరము

శటీ-గంధమూలీ-షడ్గ్రంథికా-సీ॥
కర్పూరః-(పా)కర్పూరః-పరాశః-పు॥

818. అటికమామిడి

మండలచ్చదః-పు॥ అటికమామిడి-అటకమామిడి-

819. కాకరచెట్టు

కారవేల్లః-కటిల్లకః-(పా)కటిల్లకః- కాకర-
పు॥ సుషవీ - (పా) సుశవీ - సీ॥
ఊర్ధ్వసితః - పవారుః - పు॥
తిక్తచ్చదః-

820. అడవికాకర

(కర్కోటకీ-సీ॥) అగాకర - అడవికాకర-
మట్టుకాకర-

821. బుద్ధకాకర

శక్రవల్లికా - సీ॥

822. పొట్టికాకర

కర్కోటః - పు॥ పొట్టికాకర-మట్టుకాకర-

823. కాసరచెట్టు

(కాసహరః-పు॥) కాసర-కాచర-

824. చేదుపొట్ల

కులకం-న॥ పటోలకః - తిక్తకః-
 పటుః-పు॥ కర్కశదలః - రవణః-
 రాజీవాన్ - త్॥ రాజపటోలః - పు॥
 అమృతఫలః-పు॥ బహుజాలీ-
 కోశఫలా-వన్యా-సీ॥

825. పెద్దాకుచెట్టు

పెద్దాకుచెట్టు -

826. లింగపొట్ల (లింగాకారపు విత్తులుగల ఒక దినుసు పొట్ల)

లింగబీజా - సిద్ధకా - సీ॥ రేగుడు-లింగపొట్ల-మి. గ్రా.

827. గుమ్మడి

కూశ్మాండకః-(పా)కూష్మాండకః- గుమ్మడి-
 కర్కారుః-ఘృణావాసః-తిమిషః-
 వేష్టకః-ఘనవాసః-కుంభాండః-
 పుష్పఫలః-పు॥ గ్రామ్యకర్కటీ-
 కాలింగీ-సుభద్రా-సీ॥ పితపుష్పః-
 మహాఫలా-శాకఫలా-శంకులా-సీ॥
 చ్చత్రకః-సౌమః-పు॥

828. బూడిద గుమ్మడి

నృపాత్మజః - పు॥ ఉగ్రగన్ధః- బూడిదగుమ్మడి - పెద్దగుమ్మడి-
 శీర్ణవృన్తః-సుఖవాసః-సువాసకః-పు॥ పెండ్లిగుమ్మడి-

829. పెద్దగుమ్మడి

తాలుః - త్రపుషః - పు॥ చ్చర్దనీ-
 హస్తపర్జనీ - సీ॥

830. పొట్టిగుమ్మడి

వారాహీ-కాచివాచనీ-సీ॥

831. నల్లగుమ్మడిచెట్టు

లతాకందః-పు॥ క్రోష్టి - సీ॥

832. చెలికివెలుగు

(కాకజంఘా-సీ॥)

చెలికవెలుగు-

833. ముత్యపుతీగ

గాంగేష్టి-కటశర్కరా - సీ॥

834. దోసచెట్టు

ఉర్వారుః - కర్కటి - పాలుకీ-

ఇర్వారుః-ఏర్వారుః- మూత్రలా-

రోమశా-సుగంధకః - కర్కోటః -

కిలాసమ్నః - పటుచ్ఛదః - పు॥

ఛర్దాపనికా - బాల్యంగిః - సీ॥

(చివరి శబ్దమునకు దోసకాయ యనియ.)

835. పెద్దదోస

(రాజకర్కటి-సీ॥త్రపుస)పిటంగః-

పు॥బృహత్కర్కోటకః-ఐహః-పు॥

836. నక్కదోస

(క్షుద్రోర్వారుకః-పు॥ చిర్బటః-) నక్కదోస-

క్రోష్టుకర్కటిః-సీ॥

837. ములుదోస

(కంటకోర్వారుః-పు॥ త్రపుసః-పు॥

త్రపుకర్కటి-సీ॥

ములుదోస-

838. చేతిదోస

(తిక్తోర్వారుకః-పు॥) హస్తపర్ణిసీ-

చేతిదోస-

మూత్రఫలా-

839. కరుబూజా దోస

షణ్ముఖీ-షడ్రేఖా-వృత్తకర్కటి-సీ॥ ACCNO-709

840. ఏనుగు దోస

హస్తీకర్కట:-బలీ-న్, పు॥ 494.81332/9

840A. ఒక తెగ పండ తీగె

చేలాణ:-చేలాల:-పు॥

841. దోసకాయ

బాల్యంగి:-ఇర్వారు:-సీ॥ 494.81332/9

842. పగిలిన దోసకాయ

స్ఫటి:-ఇర్వారుశక్తి-సీ॥

843. కారుబుడమ

సుఖవాసీ-న్, పు॥

844. ఏనుగుబీర

వృత్తా-హస్తీకోశాతకీ-సీ॥

845. వదరుచెట్టు. చేదుసొర

ఇష్టాకు:- కటుతుంబీ - సీ॥

వదరు - చేతిసొర - చేతియానుగు-

నృపాత్మజా-నిమ్నా-వాసనీ-

846. ఆనుగపుచెట్టు. సొర

తుంబీ-అలాబూ:- (పా)అలాబూ:-

ఆనుగము-ఆనుగ-సొర-సొర-సొర-

(ప) పిండఫలా-సీ॥

847. సొరపువ్వ

లతాంబుజం-న॥

848. సొరకాయ

వృంతతుంబీ, తుంబుకా-సీ॥

తిపిరి-ఆనపకాయ-వదరు-

849. బుట్ట (ఎండిన సొరకాయ)

బుట్ట-

850. అనుగపండు

తుంబకం-న॥

851. పిల్ల పాపరచెట్టు. బుడమచెట్టున్న
చిత్రా-గవాక్షి-గోడుంబా-సీ॥ పిన్నపాపర-చిన్నపాపర - పాపర-

852. పెద్దపాపర

విశాలా-ఇంద్రవారుణీ-గోడుంబా-సీ॥

గజచిర్బటః-పు॥ ఐంద్రదీ-

853. కోశాంగమను వృక్షము

కోశాంగం-న॥ ఇత్కటః-పు॥

854. గనుసులోనగువానిగడ్డ

కందః-పు॥ (మూలం-న॥) దుంప-గడ్డ-

855. మొదటిగడ్డ

మూలదుంప-

856. షోఠకంద

పిండాలుః-పు॥ అర్షః-వలకూర్చికా-

సీ॥ (కచూః-ఊ, సీ॥ శకటః-పు॥)

857. తియ్యకంద

తియ్యకంద-చిరగడము-చిరుగడము-

చిరువడము-

858. షోఠకందకాండ

శునకా-సీ॥

859. షోఠకంద జిగురు

ఫేనకః-పు॥

860. కంద

అర్శోఘ్నః-సూరణః-కందః - పు॥ కంద-వై॥

చిత్రదండః-ఉల్లుః-కందూరః-

దైత్యమదనః-

861. కందయందలి భేదము

దేవఫలీ-సీ॥ మధ్యాలుకం-న॥

862. పిలకలు (కంద బీజములు)

కాలాచీ-సీ॥ (వై॥టీకలో నీ శబ్దమున పిలకలు-బ॥

కీ యర్థము వ్రాసియున్నది. కాని

మూలములో నూతనందేష్టితందలం

అని యున్నది)

863. కందమూలము

(కందమూలం-న॥)

దుంపకూర-

864. పెండలము

గండిలః-పు॥

పెండలము-

865. గెనుసుగడ్డ

(ఆలుః-ఉ, సీ॥)

గెనుసు-గెనుసుదుంప-

866. చిలకదుంప

దుంప-

867. మావలి

సుగంధిమూలా-సీ॥

మావలి-

868. ఒకజాతిగడ్డ

మధ్యాలుకః-మధురసః-పు॥

869. పసుపు (ఈ పేళ్ళను వై శ్యవర్గములోఁ జెప్పెదము)

870. కొమ్మపసుపు

దార్ద్రీ - దారుహరిద్రా - పీతదారుః -

కొమ్మపసుపు -

పర్జనీ - పచంపచా - పర్పటా - పర్పరా -

వరా - కర్కజినీ - కటంకటేరీ - సీ॥

కాలేయః-పు॥

871. ఏఱువంగ

గండిరః-సమంతః-పు॥ సమష్టిలా-సీ॥
(ఇవి గురుజపేశ్వనియు కొందఱందురు)

872. ఏఱుపుచ్చే

కళింగపత్రం-న॥

873. తీగెబచ్చేలి

కలంబీ-హిలమోచీ-జలబ్రహ్మి-సీ॥   అల్లుబచ్చేలి-తీగెబచ్చేలి-
వాస్తూకః-టక్కదేశీయః-పు॥   తీగెబచ్చేలి-
కలంబూః - ఊ॥ శతపర్వా-
వాయసి-వధా-సీ॥

874. దుంపబచ్చేలి

ఉపోదకా- (ప) ఉపోదకీ-   దుంపబచ్చేలి-మట్టుబచ్చేలి-
మయూరలతా-సీ॥

875. పుల్లబచ్చేలి

పుల్లబచ్చేలి-

876. ముల్లంగి

మూలకం-ప్ప॥ రాజూలుకః-మహాకన్దః-   ముల్లంగి-వై॥
హస్తీదన్తకః-పు॥ హిలేయం-న॥
(ఈ హారావళి యందు కందమూలమని
యున్నదిగాని స.శ.సం.లో ముల్లంగి
యని యర్థము వ్రాసియున్నది)
హరిపణకః-పు॥ సేకిమం-బుస్తకం-
ప్ప॥ నీలకంఠః-పు॥

876A. ముల్లంగిలో భేదము

శివం-చాణక్యమూలకం-న॥

877. చిలుకకూర

హిలమోచికా-సీ॥

చిల్క-చిలకకూర-చిలుకకూర-

(రక్తబాష్పం-న)

దొగ్గలి-

878. చక్రవర్తి కూర

వాస్తుకం - (ప) వాస్తుకం - న॥
ఆరుః-షారపత్రకః-స్యగాలవాస్తుకః
పు॥ ప్రవాళః-వీరశాకః-పు॥

879. తంబ

(శింపి-సీ॥) తంబ-తమ్మ-చెమ్మ-వై॥
చేక్కాకు-చేక్కాకు-
(కుణంజః-పు॥) చెంచేలి-

880. పుట్టచంబ

(వల్మీకశింబీ-సీ॥) పుట్టచేంబ-

881. చిక్కుడు

(ఖల్వః - పు॥ క్షుద్రశింబీ - సీ॥)
ప్రియైలికా - సీ॥

882. గోరుచిక్కుడు

గోరుచిక్కుడు-ద్వ॥మటిక-మట్టిక-

883. తెల్ల చిక్కుడు

నిష్పావః-పు॥ శ్వేతశింబికా-సీ॥

884. ఒకతెగ నల్ల చిక్కుడు

కాకాండః-పు॥ (చోదనికా-సీ॥)

885. నల్ల చిక్కుడు

కృష్ణశింబిః- (విచక్షణా-సీ॥)

886. పుచ్చే

కాలింగః - కర్కారుకః - పు॥ పుచ్చే-పుచ్చేతీగె-
(కశింగం-) చిత్రలః-

887. గంజేయి

(గాంధారీ-సీ॥) గంజేయి - గంజేవి - గెంజేయి-
గంజే-గాంజే-జేడగాంజే-వై॥

888. గాఽజేర

(కశంజః)

889. తుమ్మి

ద్రోణః-కుతపః-పు॥ తుంబీ-సీ॥)

ద్రోణపుష్పి-సీ॥ ద్విషన్మేషః-పు॥

890. గురుగు

(గురుకట-)

891. మొహశము

(మోహశఃపు॥)

మొహశము - మోహనము -

892. గరిక

దూర్వా-శతపర్వికా-సహస్రవీర్యా-

గరిమిడి - గరికె-

భార్గవీ-రుహః-అనన్తా-హరితాలికా-

విరజా-మండలీ-సీ॥

893. నల్లగరిక

సుభగా-సీ॥ మంగళా-

894. తెల్లగరిక

గోలోమా-శతవీర్యా-సీ॥

895. తీగె గరిక (నిడుపు గఱిక)

గండాలీ - సీ॥ శకులాక్షకః - పు॥

తీగగఱిక - తీగగఱిక -

(పై రెండు నీ రెండును తెల్లగరిక

పేళ్ళని కొందరు)

896. ఒకజాతి కందమూలము

చక్రకోష్ఠీ-మాలువా-సీ॥

897. పెన్నేలు

అశ్వకందః - పు॥ అశ్వగంధా-

పెన్నేరు-పెన్నేరు-దొమ్మిదోలు-

అశ్వగంధీ-బల్యా-సీ॥ కంజికా-

898. నిడుపుతుంగము స్తలు

కురువిందః - మేఘనామా-న్, పు॥ తుంగ-నిడుముసై-ముసై-ము సీయ-
ముస్తా-సీ॥ ముస్తకం-ప్ప-
శ్వేతమధ్యా-సీ॥ పితరం-

899. రాగము స్తలు. భద్రము స్తలు

భద్రము స్తకః-పు॥ గుందా-సీ॥ తాగముస్త - నాగముసై -
(దీనికి శ.రముతో తాగతుంగ) (ఇవి రెండు వేరు వస్తువులు కాని
పర్యామపదములుకావు)తాగతుంగ-

900. నాగరము స్తయను ఒక తెగ ముస్తై

చక్రా-నాగరముస్తా-

901. వట్టువము స్తలు

చూడాలా-చక్రలా-ఉచ్చటా-సీ॥

902. గడ్డలలోని భేదములు

(అలుః-ఉ, సీ॥) గెనుసు-(రూ)గెనుసు-దుంప-

903. బంగాళుదుంప

బంగాళాదుంప-ఉర్ల-

904. గొట్టిగడ్డ

(కి శేరుక-) గొట్టి-నమ్మి-నమ్మదుంప-

905. చేమగడ్డ

(అలుకః-పు॥) చేమ-

906. నల్ల చేమ

(కృష్ణాలుకం-న॥)

907. వెదురు మొలక

కరీరం-వేణుకర్కరం-న॥సుకీరః-పు॥

(తొలి రెండు వెలుతురుచెట్టు పేళ్ళని
కొందరు)

908. వెదురు మొలక యొక్క కోశము

వంతరః-పు॥ మస్తరః-

909. వెదురు

వంశః - త్వక్సారః - త్వచిసారః- వెదురు - గడ-
కర్మారః-తృణధ్వజః-శతపర్వా-
న్॥ సుపర్వా-న్॥ దృఢగ్రంథిః-
యవఫలః-మృత్యుబీజః-వేణుః-
మస్కరః-తేజనః-దృఢపత్రః-
భల్లుంగః-సతీలః-కిలాటి-న్, పు॥
తృణకేతుః-పు॥ మృత్యుపుష్పః-
భేలః-చపః-

910. శబ్దముగల వేణువు

భేభీరక్తః-పు॥

911. బొంగు (గాలిచే కొట్టబడి మ్రోగుచుండు వెదుళ్లు)

కీచకాః-పు, బ॥

బొంగు-

912. బొంగువెదురు (ఎండిన లావువెదురు)

బొంగు - బొంగువెదురు-

913. వెదురుపొద

వెదురుదుబ్బ-

914. నల్ల వెదురు

(కృష్ణసారకః-పు॥)

915. చిల్లి తేని వెదురు

విషమః-పు॥

916. చిన్న వెదురు

లగుడవంశికా-సీ॥

917. కణుపు (వెదురకనుపుల నడిమి భాగము)

కొడుపు-కణుపు-

918. వెదురు గణుపులు

గ్రంథిః-పు॥పర్వ-న్॥పరుః-న్, న॥
(పతు శబ్దముకారాంతపుల్లింగమున్న
గలదని కొందరు)

కన్ను - కనుపు - కణుపు - గంటు -
గనుపు-కొడుపు-చిట్టియ-(రూ)చిట్టె-

919. బుడిపి (వెదుళ్లు మొదలగువానిలోని బుడిపి)

కంతి-కణింది-గుబ్బ-బుడిపి - (రూ)
బుడ్డి-బొడప-బోటు-ముడి-ముడుత-

920. జిట్ట (వెదురుయెన్ను)

జిట్ట-

921. కాకివెదురు

గుండ్రః - తేజనకః - శరః - పు॥
ముంజేతుః-భద్రముంజః-పు॥

922. పొగచెట్టు

ధూమ్రపత్రికా-సులభా-స్మృతిభూః-
శ్రీమలపహా - సీ॥ క్రిమిఘ్నా-
గృధ్రపత్రా-

పొగచెట్టు-పొగాకుచెట్టు-

923. వివిధములై న మొక్కలు చెట్లు

చేక్కలి - పేరటాలికూర-
కర్పూరవల్లి-నెక్కర- చేక్కకాడ-
(ఇది మాగాణి పొలముల యందు
మొలచెడి యొక దినుసు చెట్టు)
బొడ్డసరము - (రూ) బొడసరము-
(ఇది పైదులో మొలుచు ఒక దినుసు
చిన్నచెట్టు)

924. వెలికి

(గంధపీడితకః-పు॥)

వెలికి-

925. చిరువేరు (బట్టకు నెట్టలుగువేయుట కుపయోగమగు మూలము)

చిరివేరు - చిలువేరు - బకాసు - గ్రా॥

926. కుమ్మరచెట్టు

(కృష్ణముంజ -)

కుమ్మరచెట్టు - కుమ్మరపొనిక -

కుమ్మరపొలిక చెట్టు -

927. వెదురు

(వృత్తపత్రం - న॥)

928. గోళిచెట్టు

(ఘోలీ - సీ॥)

గోళి - వై॥ గుచ్చలి - కుచ్చలి - కుచ్చల -

929. పావిలి (గోళిచెట్టులోని భేదము)

(విచిల్లికా - సీ॥)

పావలి - పావిలి -

930. గ్రచ్చే (వాడుకయందు గచ్చే)

(కాలపత్ర -) యక్షారిః -

గ్రచ్చే - గచ్చే - గెచ్చే -

931. కిక్కసకసపు వేళ్లు. గనుపదంటు

నడః - ధమనః - పోటగళః - పు॥ సుషిరః -

కిక్కస - నడము -

932. తెల్లుకసవు

కాశం - ప్న॥ ఇక్షుగంధా - సీ॥ పోటగళః -

తెల్లు - కనపపులు - కనుము -

అశ్వవాలః - కాకేక్షుః - వనహాసః -

కాకిచెలుకు -

బహుమూలః - శరః - పు॥ జంతులా - సీ॥

933. కుందురెల్లు

ఇక్షారికా - సీ॥

934. వాసనగడ్డి

కర్పూరతృణం - గంధతృణం - న॥

935. వాసనగల ఒకతెగ గడ్డి

(వల్వజాః - పు, బ॥) వాటి - సీ॥

ఉత్కటః - పరాశకః - పు॥

936. మోదయపు కసపు

బల్బజాః - పు॥ బ॥ అనుమతా -

బౌద - మోదవ - మోదయము -

ఇక్షాశికా - సీ॥

(పైవి యిదియు తెల్లుకసపు పేళ్లని
కొందరు. వెనుకటి రెండు శబ్దము
లను వదలి)

937. పెద్దరెల్లు

ఖడ్గటః - బృహత్కాశః - పు॥

938. యంత్రణ యను గడ్డి

యంత్రణా - తిరచ్చదా - సీ॥

939. తృణములలోని విశేషములు

అంట్రీంత - ఉలస - ఊదర - కాండ -
కాకితెల్లు - క్రోలుకసపు - గాబ - గాబము -
గునుకు - గొలివె - గోళ్లగిండి - చిగిరింత -
చెదారము - జంబు - జంమ్ము - దూసరి -
నాలికచేరు - పర్పాటకము - పూచి -
పూచిక - పూసకామంచి - పొనుగు -
పొణుచు - గడ్డి - బరపట - బూరగడ్డి -
ముయ్యంచుతుంగ - వంచేవిదియ -
వెట్టిచెఱకు -

940. ఒక దినుసు గడ్డి

ఏరకా - సీ॥ గోర్గళః - పు॥

941. చెఱుకు

రసాలః - ఇక్షుః - గుడదారుః -
అసిపత్రకః - మహారసః - పు॥
మధుతృణం - న॥ విపులరసః -
ఖడ్గపత్రః - మృత్యుపుష్పః -
వృష్యః - (ఆనిక్షుః - పు॥)

ఇంచే - వై॥ ఇంచేమాను -
తియ్యమాను - తియ్యమాను - చెఱుకు -
చెఱుకు - కన్నులమండ -
కన్నులమాను - ముత్తెపుబంట -
తుంట -

942. రసదాడి యను చెఱుకు

రసాలః-పుండ్రకః-పు॥

రసదాడి-

943. చెఱుకులోని విశేషములు

పుండరీకః-పుండ్రకః - (తెల్లచెఱుకు)

కాంతారకః-(నల్లచెఱుకు)కోశకారః-

పు॥...పౌండ్రకః - (ఇది నామాల

చెఱుకు) తాపసేక్షుః-(చీనాచెఱుకు)

శతపోరకః - (ఎక్కువ గణుపులు

గల చెఱుకు) మొదలయినవి.

వంశః - పు॥

944. వంటచెఱుకు (గుడపాకయోగ్యమైన చెఱుకు)

వంటచెఱుకు-

945. చెఱుకు వేఱు

వంశనేత్రం-ఇక్షుమూలం-న॥

వంశపూరకం-

946. చెఱుకుయొక్క కొన

వాడెదవ - తలవాడి - తలవాడు-

తలవాడె-దవ-

947. చెఱుకు గణుపు

తిరిటిః - పు॥

948. చెఱుకు పాలు

రసికా-సీ॥ లసీ - లసీకా-సీ॥

949. కోశకారమను చెఱుకు

పయోధరః-కోశకారః-పు॥

950. చెఱుకు మొదలైనది

పర్యయోనిః-సీ॥

951. గడ (చెఱుకు మొదలుగాఁగలవాని కాఁడ)

గడ-

952. కను (చెఱుకులోనగువాని కనుపు క్రింది గుంత)

కను-

953. చెఱుకు మున్నగువాని తునక

గనె-గనియ-గండ-గండిక-

954. చెఱుకుచెట్ల నీడ

ఇఱుచ్చాయం-న॥ మధుతృణచ్చాయా-నీ॥

955. ఒక చెఱుకుచెట్టు నీడ

ఇఱుచ్చాయా-నీ॥

956. అవురుకసవు

వీరణం-వీరతరం-న॥ వీరభద్రకః-పు॥ అగురు-అవురు-ఔరు-

957. వట్టివేళ్లు (అవురుకసవు యొక్క వేళ్లు)

ఉశీరం-ప్ప॥ అభయం - నలదం-

వట్టివేరు-వటివేరు

సేవ్యం-అమృతాం-జలాశయం-

రామజ్ఞకం - లఘులయం - (ప)

లఘు - లయం - అవదాహం -

ఇష్టకాపథం-న॥ నియుతం-స్తంబజం -

దృఢం-గౌరం-దైత్యం-కుదానవం-న॥

(నడ శబ్దము (కకసకసవు) మొదలు

ఇంతవరకునైన శబ్దములచేతఁ జెప్పఁ

బడినవియు. ఊడలు చామలు మొదలైన

తృణదాన్యవాచక శబ్దములచేతఁ జెప్పఁ

బడగలవియు తృణమని చెప్పఁబడును)

958. నల్ల వట్టివేరు

మోద్యం-నీలోశీరం-న॥

959. కసవు

తృణం-న॥

కసవు-

960. త్రిశూలిగడ్డి

మృదులతా-శూలపుత్రీ-సీ॥

961. ఊదరలు

గర్ముత్-త్॥గర్ముటికా-(ఉదారః-)

ఊదర-వై॥

పు॥

962. చామలు

శ్యామాకః-పు॥

చామ-వై॥

963. దర్భ

కుశం-ప్ప॥ కుథః - దర్భః - పు॥

కుస్సె-వై॥ దబ్బ-వై॥

విపత్రం-కర్మమూలం-న॥సూచిః-

సీ॥అశ్వవాలః-కాశిః-పు॥కాశః-ప్ప॥

ఇక్షుగన్ధికా- (దర్భ) హ్రస్వగర్భః-

963A. కుశలు అను దర్భ

కుశః - మునిః - కుథః - వీనాహః -

యజ్ఞశాగరః - పు॥

964. దర్భయొక్త మొలక

సూచః-కుశాంకురః-పు॥-సూచః-

965. పచ్చని దర్భ

శీరీ-సీ॥ హరిదర్భః-లతాకుశః-పు॥

హరిద్గర్భః-

966. ముంజిగడ్డి (ఇది దర్భ విశేషము)

ముంజః - హ్రస్వమేఖలః - పు॥

పొనిక-

మేధః-మృదత్వక్-చ్॥యజ్ఞియః-

967. గోమూత్రిక యను గడ్డి

గోమూత్రికా-కృష్ణభూమిజా-సీ॥

968. ఉలప యను ఒక జాతి దర్భ

ఉలపః - ఉల్లూకః - దర్భః -

ఊర్ధ్వమూలః-ఖరచ్ఛదః-పు॥

969. మఱియొక జాతి దర్భ

దృఢదళా-జూర్ణా-కృకణపత్రికా-

(బాలకేశీ-సీ॥)

970. తెల్లని దర్భ

ప్రహస్యకుశః-శ్వేతకుశః-పు॥

పుణ్యతృణం-న॥

971. ఉప్పుకసవు

షారత్పణం-న॥

కారె-

972. ఉప్పుగడ్డి

కాను - (ల - నా - అనుసరించి ఉప్పు
కసవు ఉప్పు గడ్డి వేరుగాఁ జెప్పఁ
బడినవి)

973. కామంచి కసవు

కత్తణం - పౌరం - సౌగంధికం -

కామంచి-వై॥ కామంచి-

ధ్యామం-(పా) ధ్యామం-దేవజగ్ధకం-

(కారె-కామంచి-కామంచి-ఈ కి శబ్ద

రౌహిషం-భూతికం-న॥ (కామంచికా-సీ॥)

నులు కామంచి పేళ్ళని అం-ప-)

974. నెండ్ర (చత్రాకారమైన కసవు)

చత్రా - సీ॥ అతిచత్రః - (ప)

నెండ్ర-

చత్రాతిచత్రః - పా ఘ్నః-పు॥

975. గుడ్డికామంచి

(అతిచత్రః - పు॥)

గుడ్డికామంచి-గొడుగుగడ్డి-

976. చిప్పకసవు

మాలాత్యణం-భూస్త్యణం-భూతికం-
న॥ కరేందుకః-పు॥

చిప్పల - చిప్ప - చిప్పకసవు-
చిప్పగడ్డి-

977. చెంగలి (రక్తతృణము)

చెంగలి-

978. పచ్చిక (తేత కసవు)

శవ్వం-(పా)శస్యం--బాలతృణం-
పర్వం-న॥ పర్వః - పు॥ శాదః-

పచ్చిక-పసిరిక-నల్లగరిక-

979. పొత్తరముల్లు (పచ్చికలోని భేదము)

పొత్తరముల్లు-

980. ఎండిన కసవు

కషః-పు॥

అరి-లి-నలుసు-

981. నిప్పుఁజేసుకొను గడ్డి

అహోత్రం-న॥

నిప్పుఁ జేసుకొను గడ్డి

982. కసవు (పశువులు మొదలయినవి తినఁదగిన కసవు)

ఘాసః-పు॥ యవసం-(ప)యావసః-

కసవు-కవను-

(శిరిః-)

983. గడ్డి (సామాన్యముగా కసవు)

తృణం-ఆర్జునం-॥

గడ్డి-గాదము-గవతము-కసవు-వై॥

కవను-పుల్లు-పులు - పూరి-పిల్లు-

చెత్త-పూరి-పచ్చిక-గవను-

984. పోఁచే (గడ్డిలోనగువాని పరక)

ఊషికా - ఈషికా - తూలికా - సీ॥

పరక-పొరక-పోఁచే-

తృణదలమ్-న॥

985. గుండ అనెడు తుంగగడ్డి

త్రికోణకః-గుండః-పు॥

986. గడ్డిలోని భేదములు
(తృణశ్రేణి:-సీ॥) ఎండిచెంగలి-కలుపు-రావణమీహా-
బ॥ ౪ పొలకు-

987. పోకు (మంచే కలిసిన గడ్డి)
పోకు-పోపు-

988. పుల్ల (తృణకాండము)
పుంజీరి:-తృణస్తంభ:-పు॥ పుల్ల-పుడక-పుడుక-

989. దుబ్బు (గడ్డిలోనగువాని గంటు)
(మూలం:-న॥) తృణస్తంభ:-పు॥ దుబ్బు-

990. నలుసు (గడ్డిలోనగువాని లేశము)
నెరసు-నలుసు-

991. చోప్ప (గింజలులేని యెండిన గడ్డి)
చోప్ప-

992. దంటు (జొన్నలోనగువాని కాండ)
దంటు-

993. వామి (గడ్డియొక్క కుప్ప)
తృణ్యా:-సీ॥ వరండ:-పు॥ వామి-మేటి-

994. తొంట (వామి ముందరి భాగము)
తొంట-

995. వంద అనెడు వామిలోని భేదము

వంద-వందె-వదె-వదియ-వన్నె-
వన్నియ-

996. గడ్డికట్ట
పూల:-తృణబంధ:-పు॥

997. ఉపయుక్తముకాని తృణాదుల యగ్రాంశము. కొన

కొన-

998. తాటిచెట్టు

తృణరాజః-తరురాజః-తాటి-పు॥ తాడు-తాడు-తాడి-

దురారుహః-పు॥ తలః-మహాపత్రః-

ఫలేరుహః-

999. పోతుతాడు (తాటిచెట్టులలో పురుషజాతి.)

పోతుతాడు-

1000. పెంటితాడు (ఆడు తాటిచెట్టు)

పెంటితాడు-

1001. నాలుగు తలలుగల తాటిచెట్టు

బ్రహ్మతాలః-పు॥

1002. ఒకజాతి తాటిచెట్టు

ఫ పాకానా సీ॥

1003. తాటిమొలక. తేగ

తాళాంకురః-పు॥

తేగ-

1004. బొంద (చిన్న తాటిచెట్టు)

బొంద-బొతు-

1005. రామతాడు (పెద్ద తాటిచెట్టు)

రామతాడు-

1006. తాటిచెట్టు కొన

మీధుష్టమః-పు॥

1007. తేత తాటియాకు

వతరః-పు॥ తాపల్లవమ్-

1008. కమ్మ (తాటియాకు)

కమ్మ-కమ్మ-

1009. మట్ట (తాటియాకు తొడిమె)

మట్ట - (ఇది తాటిచెట్టులో నగువా
కొమ్మయని శ.రము)

1010. ముంగాము (పొట్లముగా మడచిన తాటాకు మట్ట)

ముంగాము-

1011. మోవు (తాటిచెట్టులో నగువానియందు పుట్టెడు
ముడతవీడని లేతయాకు)

మోవు-మొవు-మొవ్వు-మోసు-

1012. గుంజే (మోవు మొదలు)

గుంజే-

1013. జీబు (తాడులోనగువాని మోవుమీది పీచే)

జీబు-

1014. బొందపువ్వు (తాటి మోవును వట్టియుండెడు నూగుపూవు)

బొందపువ్వు-

1015. గఱిబద్ద (గఱుకుతోడ తాటియాకు బద్ద)

గఱికమ్మి-గఱిబద్ద-

1016. చేన్ను (తాటిచుండు)

చను-చన్ను-

1017. గొలకలు (తాటి చన్నులు)

గొలకలు-బ॥

1018. ముంజె (లేత తాటికాయలోని గిజేరు)

ముంజె-గుంజే-

1019. తాటిపండు

1020. కొత్తెము (తాటిపండ్ల యందలి విత్తులేని కండ)

కొత్తెము-

1021. గెంగెట (తాటికాయ విత్తనము)

గెంగెట-కెంగేట-

1022. డొక్కబుట్ట (తేగపాటి వీడిన తాటివిత్తు)

డొక్కబుట్ట-

1023. గుంజే (తాటి తేగమొనయందు బుట్టలో నుండెడు గిజరు)

గుంజే-

1024. బరికె (గలుకులుగల యెండిన తాటిమట్ట)

బరికె-

1025. జేవట (తాటిమట్ట కడుపున నుండెడు పంగ)

జేవట-

1026. నార (చీల్చిన తాటిమట్టలో నగునది)

నార-

1027. వారడ తాటాకు వారిన చివ్వ)

వారడ-

1028. ముసుగుబొంద (మట్టలు ఊడని తాడుతోనగు చిన్నచెట్టు)

ముసుగుబొంద-

1029. బూల (లేత తాటిలోని పేడు)

బూల-

1030. పెంటితాడు (ఆడు తాటిచెట్టు)

పెంటితాడు-

1031. బొండ్లము (తాటి మొదలుగాగలవాటి కాయ)

బొండ్లము-బొండాము - బొండ్లాము-

బొండలము-బొండ్లము - బొండ్ము-

1032. తలవిడి (తల నటికిన తాటిచెట్టులోనగు తృణద్రుమము
యొక్క తలతుండు)

తలవిడి-

1033. కోదాడు (తాటిచెట్టులోని భేదము)
(కుంతాశీ-) కోదాడు-

1034. పెంకాయచెట్టు

నాలికేర:- (పా) నాలికేర:- లాంగలీ-
న్ || ఖానోదక:- కరకాంభ:-
శిరఃఫల:- దృఢఫల:- సురాఫల:-
సదాఫల:- దృఢనీర:- స్కంధఫల:-
వరఫల:- సుభంగ:- తుంగ:-
దురారుహ:- వరారోహి- సీ || అప్పల:-
బలీ-న్ || దాక్షిణాత్య:- అబాల:- కికి:-

పెంకాయచెట్టు - తెంకాయచెట్టు-
తేజెట్టు - తేమాను - తేమాచు-
కొబ్బరిమాను - కొబ్బరిచెట్టు-
నారికెడము - నారికడము-

1035. పొట్టి పెంకాయచెట్టు. చెన్నగి
ఖండుక:- ఖుడ్డక:- (అఖండుక:- పు ||) చెన్నగి-చెనగి-

1036. చిక్తగా పూచిన (కాచిన) పెంకాయచెట్టు
రవిమండల:- పు ||

1037. అల్పముగఁ (బూచిన) గాచిన పెంకాయచెట్టు
ఫలబుద్ధ:- పు ||

1038. ఒక తెగ పెంకాయచెట్టు (ఎఱ్ఱ పెంకాయచెట్టు)
స్వర్ణ:- అగ్నిక:- పు ||

1039. పెంకాయ (పెంకాయచెట్టు కాయ)
త్యక్ష:- పయోచర:- పు || పెంకాయ - ముక్కంటి-
జలకరంక:- కరంక:-

1040. కొబ్బెర (తెంకాయ యందలి తినదగినది)

కొబ్బెర-కొబ్బరి - కొవ్వెర - కుడక -

కుండి-కురిడి - కొప్పెర - గళ్ళెము-

1041. ఎళనీరు (లేత తెంకాయలోని తియ్యని నీళ్లు.

నారికేళ శలాటువున్ను)

ఎళనీరు-ఎడనీరు-

1042. బొండము (తెంకాయమీది బొసక)

పరికోణీ-చోచా-సీ॥

బొండలము - (రూ) బొండము-

బొండాము-బొండ్లము-బొండ్లెము-

1043. బొట్టె (లోపల నీరింకిపోయి యెండిన

నారికెడపు బొండము)

బొట్టె-బొట్టియ-

1044. లోపల నేమియులేని బొండ్లపుఁ జిప్ప

కరంకః-పు॥ నాలికా-సీ॥

1045. డొక్క (తెంకాయబొండ్లపు చెక్క)

డొక్క-

1046. పుచ్చె (తెంకాయ బొండ్లములో నగునది)

పుచ్చె-

1047. గుడక (తెంకాయ బుట్టలో నగునది)

గుడక-

1048. పీఁచే (తెంకాయపీఁచు)

పీఁచు-

1049. బుట్ట (కొబ్బరికాయ మొదలై నవాని గుల్ల)

బుట్ట-

1050. బౌసిక (తెంకాయ మొదలై నవానిపై తోలు)

బౌసిక -

1051. నారికెడపు జొట. పొత్తిన్ని

స్వర్ణః - నారికేళపట్టకః - పు॥

పరిక్రొణా-సీ॥

1052. తెంకాయ మొవ్వ (తెంకాయచెట్టు మొన)

అక్షః-ఘటః-పు॥

1053. ముచ్చిక (తెంకాయతాటికాయలోనగువాని

తొడిమ క్రింది బిళ్ల)

ముచ్చిక -

1054. పోకచెట్టు

మోంటా-సీ॥ పూగః - క్రముకః -

పోక-పోకమాను

గువాకః-(ప) గూవాకః - ఖపురః -

సురంజనః-గోపదలః - రాజతాలః -

ఛటాఫలః-కరమట్టః-తంతుసారః -

కోటః-పు॥ క్రూరః - ఆసవః - పు॥

వాటికా-సీ॥ కషాయః -

1055. పోకమానులో నగువాని క్రొత్త పండు

పర్కటి-సీ॥

1056. పోకచెట్టు పండు

ఉద్యోగం-పర్కటం - శ్లక్షకం - న॥

పోక-ప్రోక -

స్రంసీ-సీ॥ చిక్కా - చిక్కణీ - సీ॥

1057. నేలపోక

మృద్రఫలః-బోధాంబకః-పు॥

1058. నిడుపు తొడిమగల పోక

రామపూగః-కామీలః-సురేవటః-పు॥

మునిపూగః-

1059. కారుపోక

గైరేయకః-శైలపూగః-పు॥

1060. తోటపోక

భూపూగః-పు॥ లఘుకః

1061. చిన్నపోక

పాథోవకా-సీ॥

1062. సూదిగొంటు (పోకలోని మఱియొక భేదము)

లతాపూగః-పు॥ యోజనః-

సూదిగొంటు-వై॥

1063. వళాగ్రము (పోకయందలి మఱియొక భేదము)

వళాగ్రము-(అప్ర)

1064. పండుపోక

పోడం-న॥

పానారము-

(పోడం అని శ.ర.ములోనున్నది)

1065. పొత్తి (పోక పూగుత్తిమీది పట్టి)

కుహళీ-సీ॥

పొత్తి-

1066. పాళ (పోకలో నగువాని తప్పుడు తొడి పూగుత్తి)

(కుహళీ-సీ॥)

-పాళ

1067. పోక మొగ్గ

భోలకః-గోళకః-

1068. ఎండినపోక. గొంటుపోక

ఖరం-

సంస్కృతాంధ్ర పదార్థవము

1069. జబర (పోకమీది నార)

ఖపురః-చక్రం-చిక్రణం-న॥

జబర-

1070. గొంటు (బందలేని వక్క)

గొంటు-బై॥

1071. గిఱకతాడు

హింతాలం - న॥ పూగవోటః-

ఈదాడు-ఈదాడి-ఈదు-

స్థిరపత్రః - పు॥ లతాంకురః-

గిఱక తాడు-

తృణరాజః-

1072. గిఱకతాటిపండు

కిరిటీ-న్, న॥ నైమిశః-

1073. మొగలి

కేతకీ-సీ॥ కేతకః - క్రకచచ్చదః-

సూచిపుష్పః - పు॥ దళపుష్పా-సీ॥

ద్రోణీదలః-జంబూలః-పు॥ స్థిరగంధా-

సీ॥ చతుష్పా-సుగంధీ-మదనద్రోణీ-

హలీమః-స్త్రీభూషణః-రజఃపుష్పః-

గుప్తరాగః-హరిమాన్ - త్॥

దీనః-వలీనకః-పు॥

1074. చన్ను (దాని వూడలు)

చేను-చేన్ను-

1075. మొగలిమొగ్గ అంచు

సూచీ-సీ॥

1076. ఖర్జురము

ఖర్జురః-ఘనామయః - చీర్ణపర్ణః-

కజ్జురము-కజ్జూరము - గజ్జురము-

పాండుయావనః - మధుక్షీరః-పు॥

ఉబ్బలి-పేరీదు-

ప్రహికానికా-సీ॥ పరుషః-పాండుః-

పు॥ పత్రలా-

1077. అందులోని భేదము

పిండం-న॥

1078. ఈతచెట్టు

ఖర్జూరీ-దురారుహ-సీ॥

ఈత - ఈద - ఈదు - ఇందు-

చిట్టిత-చిట్టిదు-

1079. పేరీతచెట్టు

దృఢకణ్ణికా-పరూషీ-సీ॥ నిస్తవం-

న॥ స్వాదుమస్తకః-పు॥

1080. శ్రీతాళవృక్షము

తాలీ-సీ॥ దృఢదలా-శ్రీతాళీ-నాలీ-

తాడి-

వరాంగనా - సీ॥ లేఖార్హ్యః-

మసిలేఖ్యదళః - (కుంతాలః - పు॥)

తాడి - (ప్రతతాలీ-)

తాటిచెట్టు దెంకాయచెట్టు పోకచెట్టు

తాటిచెట్టు మున్నగునవి

గిఱకతాడి మొగలి ఖర్జూరము ఈత

పులుమాకు లనంబడును.

శ్రీతాళము అను నీ యెనిమిది తృణ

పులుమాకులు-పులుమానులు-॥

వృక్షము లనంబడును.

తృణద్రుమాః-పు॥

వ నో ప థి వ ర్గ ము స మా ప్ర ము

సింహాదివర్గము ప్రారంభము

1. సింహము

సింహః-మృగేంద్రః - మృగాధిపః -
 మృగరాజః-పంచాస్యః-పంచాననః-
 హర్యక్షః-పింగదృష్టిః - కేసరీ-న్॥
 హరిః - కంతీరవః - కంతిరవః -
 గజరిపుః-కరిమాచలః-కరిదారకః -
 నదనుః - హేమాంగః - నభీ - న్॥
 శైలాటః-మరుత్ప్రవః - పారింద్రః-
 భీమవిక్రాంతః - నభక్రాంతీ - న్॥
 పంచశిఖః-మహావీరః-శ్వేతపింగళః-
 కరభీరః-గోవర్ధనః-పు॥మహానాదః-
 వ్యాధీర్ఘాస్యః - సుగన్ధిః - హరితః-
 హరీక్షః-తుల్యవిక్రమః-శార్దూలః-

సింగము - వై॥ మెకములతేడు -
 తెరవామెకము-తెఱమొగముమెకము-
 తెఱనోటిమెకము-వెడదనోటిమెకము-
 బాకినోరుమెకము - బాకినోటిమెకము-
 పచ్చేకన్నులమెకము - నెఱసరి-
 జడలమెకము - బొబ్బమెకము -
 ఏనుగుగొంగ - రెంట్రాగుడుదిండి-
 ఏనికతిండి - తెల్లడాలుమెకము-
 తెలిమెకము-

2. సింహజాతి విశేషము

కుటారుః-తృణసింహః-పు॥

3. జోలు (సింగము మొదలగువాని మెడమీది వెండ్రుక)

జడ-జోలు-జోటు-

4. పెద్దపులి

శార్దూలః - ద్వీపీ - న్॥ వ్యాఘ్రః-
 చిత్రకాయః-పంచనఖః-పుండరీకః-
 మృగద్విద్ - ష్॥ మీథ్వః-చమూరుః-
 శ్యాపదః - హింసారుః - పు॥
 ఘోరదర్శనః - మృగారిః - హుణ్ణః-
 చంద్రకీ - న్॥ మృగాత్ - ది, పు॥
 చిత్రాంగః-మహాదంష్ట్రః-వరోత్కటః-
 పిండారకః-

బెబ్బులి - పెద్దపులి - కోల్పులి -
 చోఱలమెకము - బల్చాఱలమెకము-
 మువ్వన్నెమెకము - మువ్వగలవన్నె
 మెకము-తెఱపుగాపరి-దువ్వి-దువ్వ-
 పసితిండి-పసితిండిపోతు - మెకముల
 దిండి-పులి-

5. పులిపిల్ల

అర్హః-పు॥ యోగ్యః-

6. ఛేఱ (పులివెన్నె)

ఛేఱ - ఛేఱిక - ఛేఱికె -

7. పులితోక

నిధావకః - పు॥

8. చిఱుతపులి

చిత్రకః - అంజనః - స్నేహనః -
 లోహలాహరిః-పు॥ క్షుద్రకార్థుః-
 యుయుక్తుః-ద్విపీ-న్॥ చులుకః-
 మేహీ - న్॥

చిఱుత - చిఱుతపులి - చిఱుపులి-
 చిఱుతగండు - దువ్వి - దువ్వ-

9. పొన్నాడ (ఒక దినుసు చిఱుతపులి)

పొన్నాడ-ఆకుచిఱు-

10. పులుల పోరు

వీరంధరః-పు॥ వ్యాఘ్రయుద్ధమ్-న॥

11. సివంగి

తరతుః - మృగాదనః - పు॥
 మృగాజీవః-తిలిత్సకః-

సివంగి-సివంగి - సివ్వంగి - చివ్వంగి-
 చివ్వంగి - చివంగి - మెకమతిండి -

12. వేగి

(వ్యాకః - పు॥)

వాలము-శాలాము-వేగి-

13. అడవిపంది

వరాహః-సూకరః- (పా) శూకరః-

ఘృష్టిః - (పా) గృష్టిః - కోలః -

పోత్రీ-న్॥ కిరిః-కిరీః-దంష్ట్రీ-న్॥

మోణీ - న్॥ స్తబ్ధరోమా - న్॥

సూచీరోమా - న్॥ సూచిరోమా-

క్రోడః - భూదారః - భూషీత్ - ॥

చక్రవజ్రః-దీర్ఘరదః-దంతాయుధః-

స్థూలనాసికః-ఆఖనికః-చక్రముఖః-

పోత్రాయుధః - పీనస్కంధః -

కాకరూదీః-వనాహరః-తలేక్షణః-

కామరూపీ-న్॥ కుముఖః-బహుప్రజః-

పంక్తికీడనకః-

వాలుమెకము - బంటుమెకము -

మొట్టిమెకము - మోటుమెకము-

మోటువామెకము-మోటజారుమెకము-

ఏకలీడు - ఏతఃము-రోబంటలి-

లోబంటరి-వేల్పులమిత్తి- సలుగు-

అడవిపంది-పంది

14. గామిడికాఁడు (వాటి గుంపుకు నాయకుఁడు)
గామిడికాఁడు-

15. అడవిపంది రోమము

చిత్రః-పు॥

16. ముట్టె (అడవిపందె ముట్టె)

పోత్రం-న॥

ముట్టె-గరుపాటుమొన-

17. అడవిపంది మాంసము

వల్లారం-న॥

18. కొమ్ము (అడవిపంది కోర)

కొమ్ము-కోఱ-

19. దాని కోరచివర

ఫలమ్-న॥

20. పంది తోక

ఋషభః-పు॥

21. పుడ్డగింపు (పంది నేలను త్రొవ్వట)

పుడ్డగింపు-

22. కోడెవయసుగల పంది. చెల్లరము

చెల్లరము-

23. ఆఁడు పంది

కచ్చా-సీ॥

24. ఆంజనేయులు

ఆంజనేయః - హనుమాన్ - త్॥

హనుమాన్ - ఆనిలిః - పావనిః-

వాయునందనః - యోగచరః-

రామదూతః - అర్జునధ్వజః-

హిడింబారమణః-పు॥ రజతద్యుతిః-

మహాభీరః-

హనుమఁడు - హనుమ - అనుమఁడు॥

వై॥ కరువలిపట్టి - గాడుపుపట్టి-

గాడుపుచాలి - గాడుపు కొడుకు-

గాలిచాలి-

25. సుగ్రీవుఁడు

సుగ్రీవః-రవినందనః-పు॥

రామసఖః-

26. అంగదుఁడు

అంగదః-తారేయః-పు॥

27. జాంబవంతుఁడు

జాంబవాన్-త్॥ ఋక్షరాజః-పు॥

28. వాలి

ఐంద్రిః-వాలీ-న్॥ వాలిః-పు॥

29. కోఁతి

కపిః-ప్లవంగః-ప్లవగః-శాఖామృగః-

వలీముఖః-వలిముఖః - మర్కటః-

వానరః-కీశః-వనౌకాః-న్॥రగాటనః-

కపిత్థాస్యః-దధిశోణః-కిఖిః-కుఢాకుః-

కరేరుః - కుశాక్షః - రుంపారుః-

రుంపీ-న్॥భరుత్-త్॥గోలాంగూలః-

హరిః-భల్లుకః-పు॥ మహావేగః -

దధిముఖః - కురంగః - భల్లుకః -

వృథుః-తరుమృగః-కుశాక్షః-ప్లవః-

కోఁతి-తిమ్మడు - అడవినట్టు - అడవి

తిరుగుడు-కోనత్రిమ్మరి - కోనమనికి-

కొమ్మత్రిమ్మరి- కొమ్మచెంకిమెకము-

చెట్టునట్టు - చెట్టుఁ ద్రిమ్మరి - మాను

ద్రిమ్మరి-మాద్రిమ్మరి-మాన్మనికి-

కొండత్రిమ్మరి-గట్టుఁ ద్రిమ్మరి-త్రిప్ప

త్రిమ్మరి - మలమనికి - మలమన్ని-

తఱులమెకము - తఱులమొరమెకము-

వెకిరింత - ఎక్కిరింతమెకము-

నేలపట్టిమగనిబంబు-

30. సింగిలీకము (పెద్ద నల్ల కోఁతి)

సింగిలీకము-

31. కొండముచ్చే

గోలాంగూలః - అసితాసనః - పు॥

(కోకాంగకః - జలకః - భల్లుకః-

భల్లుకాకృతిః-) నీలశీర్షః-

కొండముచ్చే - కొండముచ్చే-

కొండంగి-కొండెంగ-కుండంగి-

కొండముసువ-మసికోతి-

32. చింకలిక్క (ఎఱ్ఱన మొగముగల కోఁతి)
(క్షిప్రకః-పు॥) చింకలిక్క-

33. ఎఱ్ఱమూఁతి కోఁతి
అనిలజః-రక్తాస్మః-పు॥ క్షిప్రః-

34. తోఁకలేని కోఁతి
వారిడి-ద్య॥

35. వారిడి కోఁతి
వాలఱుగుడు-

36. కోఁతి ముఖము
పిశునమ్-న॥

37. కొక్కిరింత (కోఁతి వెక్కిరింపు)
కొక్కిరింత-

38. కోతుల సంగమము
వలీసంగః-పు॥

39. ఎలుఁగుగొడ్డు

భల్లుకః - (ప) భల్లుకః - ఋక్షః -
అచ్చభల్లః - (ప) అచ్చః - భల్లః -
భాలుకః-భల్లూదః-పు॥ భల్లాటః -
దీర్ఘరోమా - న్॥ వికరాలః -
వృకధూరకః-

ఎలుఁగు - ఎల్లు - ఎలుఁగు గొడ్డు -
ఎలుఁగుబంటి - ఎలుఁగుమంటి -
వెలుగుబంటి - ఎలువు - ఎల్లువెలినోటి
మెకము - బొల్లిమోరమెకము - మొగము
తెలుపు మెకము - వెలినోటి మెకము -
పుట్టకాఁపు - పుట్టకూటిమెకము - పుట్ట
కూడుదిండి - పుట్టకూడుమెక్కు -
వెనుకచోపుమెకము - వెనుచోపు
మెకము-లేదు - బొచ్చేమెకము-

40. ఖడ్గమృగము

గండకః-ఖడ్గః-ఖడ్గీ-న్. పు॥
వార్ధాణసః-

41. గండకమృగము

బాధీనసః-ఏకచరః-గణోత్సాహః-

గండకః-పు॥

(త్రి-శే.లో నీ శబ్దములకు గండక
మృగమని యర్థము వ్రాసియున్నది
కాని యివియు ఖడ్గమృగనామములే)

ఏనుఁగ పేళ్లు గుఱ్ఱపు పేళ్లు వాటివాటి అంగములు వగైరాల పేళ్లును
॥ వర్గములోను, ఆవు ఎద్దు కోడె దున్న బిట్ట పడ్డ ఒంటె మేఁక
గొఱ్ఱల పేళ్లు వాటివాటి అంగములు వగైరాల పేళ్లు వై॥ వర్గములోను,
కుక్క పిచ్చికుక్క వగైరాల పేళ్లును శూ॥ వర్గములోఁ జెప్పెదము.

42. కారెనుపోతు

లలాయః-మహిషః-వాహద్విషన్-

త్॥ కాసరః-సైరిభః - రజస్వలః-

దంశభీరుః - జరన్తః - నాలికః -

యమవాహనః-హేరంబః-రక్తాక్షః-

పు॥ సృజయా-గవలః-పరస్వాన్-త్॥

కారెనుపోతు-కారుపోతు-కాఱుపోతు-

కాతెనుపోతు-కారుదున్న-అడవిదున్న-

43. నక్క

శివా - సీ॥ భూరిమాయః - (పా)

భూరిమాయః - గోమాయః - మృగ

ధూర్తకః-సృగాలః-(పా) శృగాలః-

వంచకః-క్రోష్టుః-ఫేరుః- ఫేరవః-

జంబుకః-హూరవః- ఘోరరాసనః-

లోపాకః-లోపాశకః- మృతమత్తః-

ధూర్తః-వనశ్వా-న్॥ క్రుశ్వా - న్॥

అఘోరః - మృతకాంతకః - భీరుః-

వృకః-శయాలుః-ఆభరుక్-జ్, పు॥

ఘోరరాసీ - న్, పు॥ సూచకః -

ఘోరః-ఫేరుండః - వృకధూర్తకః-

భీరుః-మృగమత్తకః - భరుజః-

నక్క - వఱడు - ఊశమెకము -

ఆలమెకము-ఎండ్రమెక్కుమెకము -

ఎండ్రమేతరి - కయ్యాలమెకము -

నటియడు - పిక్కుమెకము -

బుద్దిమెకము-సగ్గారి-వై॥ సగ్గారము -

సంస్కృతాంధ్ర పదార్థవము

44. ఆంధ్రనక్క

శివా - సృగాలికా - లోమాశికా -
లోపాశికా - దీప్తజిహ్వ - ఉల్కాముఖీ -
ఖంభిరీ - కిఖిః - సీ॥

45. పెద్దనక్క

గృండివః - లోపాశః - పృథుజంబుకః -

46. గుంటనక్క (క్షుద్రజంబుకము)

కిఘీ - సీ॥

కొంకనక్క - గుంటనక్క -

47. పొట్టినక్క

ఓడినక్క - (అప్ర)

48. వరడు నక్క

గంధిలః - వృద్ధజంబుకః - పు॥

49. నక్కల గుంపు

మారండః - పు॥ గోమాయుమండలమ్ - న॥

50. పిల్లి

ఓతుః - బిడాలః - విరాలః - మార్జారః - పిల్లి - చీలి - నాసి -
(పా) మార్జారః - వృషదంశకః - (పా)
వృషదంశకః - ఆఖుభుక్ - జ్జ్॥
కుందమః - నక్తచారీ - న॥ దీప్తాక్షః -
జాహకః - జహరః - దుందుమారః -
నేత్రపిండః - వృషాహరః - మేనాదః -
పు॥ మన్దిరపశుః - మండలీ - న॥
గాత్రసంకోచీ - న॥ నఖరాయుధః -

51. దేహమణుంజుకొన్న పిల్లి

కోహకః - పు॥

52. బావురుపిల్లి (బావురని కూనెడు పెద్ద గండుసిల్లి)
 (మహామార్జాలః-పు॥) బావురుపిల్లి - (బావురుబిల్లి)
 బావురు - బావురుగాడు-

53. జంగుపిల్లి
 (జాంగలబిడాలః-పు॥) జంగబిల్లి - వె॥ జంగుపిల్లి-

54. పిల్లి ముఖము
 క్రిమిలూనః - పు॥

55. ఉడుముపిల్లి
 గోధేరః-గోధారః-గోధేయః-పు॥ ఉడుపపిల్లి-

56. ఉడుము
 గోధికా-సీ॥వృక్షశః-సౌశయందకః- ఉడుము-ఉలుము-ఏపరి-తేలుమేపరి-
 పు॥ గోధా-నిహాకా-

57. ఏదుపంది
 శ్వావిత్ - ధ్॥ శల్మః-పు॥ ఏదు - ఏదుపంది - ముండ్లపంది-
 ములుపంది-సెలపంది-సలుగు-సలువు-

58. ఏదుపంది ముల్లు
 శలలీ-సీ॥ శలలం-శలం-న॥ సెల-

59. అడవిపందికిని ఊరఁబందికినిఁ బుట్టిన పంది
 ఇబ్బంది-

60. ఆశువ (ముత్తైపుఁ జిప్పలివంటి ముండ్లచేతఁ గప్పఁబడిన యెల్ల
 యంగములుగల యొక విధమైన పంది)
 శల్మకః-నఖమృగః-పు॥ ఆశువ - (రూ) ఆశుగ-

61. పొడయిట్టి
 వాతప్రమీః - వాతమృగః - పు॥ పొడయిట్టి-
 శివః - జివీ - న॥

(వాతప్రమీ శబ్దము స్త్రీ లింగమును
 ఇవి గాలి కెదురుగ నడచు మృగము
 పేళ్ళు అని గు బా.ప్ర)

62. క్రూరపశువు

వ్యాధః-వ్యాలః-శ్వాపదః - శిబిః- వారిము-వారిము. వేగి-

హింసప్రపశుః-ప్రసహనః-పు॥

63. తోడేలు

కోకః - ఈహమ్మగః - వృకః-పు॥

తోడేలు - తోడేలు - తోడేలువు-

మేకతిండి - గొటియలసూడు -

అడవికుక్క-

64. పొట్టేలు (ఈ పేళ్ళను వైశ్యవర్గములోఁ జెప్పెదము)

65. జింక, ఇట్టి (పురుషజాతి)

మృగః - కురంగః - కురంగమః-

ఇట్టి - దుప్పి - జింక - నులికొమ్మల

వాతాయుః-హరిణః- అజినయోనిః-

మెకము-పిటికిమెకము - మెకము-వై॥

ఏణః-రిశ్యః-సాదృశ్యః-చారులోచనః-

మెగము-లేడి-లేడి-

మరుకః-లిగుః-తలినః-ప్రాలీ-న్, పు॥

ప్లావీ-న్॥ భీరుచేతాః-సీ॥నిత్యశంకీ-

న్॥ వననః-యజ్ఞాజః-పు॥

66. శివునిచేతిలో నుండు యిట్టి

కోమలః-

67. లేడి (స్త్రీజాతి)

లేడి-లేటి-లిగువు-

68. బుట్టజింక (బుట్టముక్కుగల జింక)

బుట్టజింక -

69. ఆడు లేడియొక్క తోలు మొదలై నది

ఐణేయం-త్రి॥

70. మగదుప్పియొక్క తోలు మొదలై నది

ఐణం-త్రి॥

71. తిత్తి (మృగము తోలు)

తిత్తి-

72. బొల్లి చేయ మెడచేరలుగలిగి బిలముతోనుండు మృగము
కడలి-సి॥ (ప) కడలి-న్, పు॥

73. నల్ల ఒడలు తెల్లని గీరలు గలిగి ౧౬ అంగుళముల
పొడువైన జింక

శ్యామికా-సి॥

74. తెల్లని ఒడలు మచ్చలు చిక్కని వెండ్రుకలున్నుగల యిట్టి
చతురా-సి॥

75. నల్లని ఒడలు పచ్చని మచ్చలుగల యిట్టి
కాలకా-సి॥

76. దొడ్డ కడుపును నల్లని ముందరి క్లాళ్ళునుగల మృగము
కందలి-సి॥ (ప) కందలి-న్, పు॥

77. గువ్వవన్నె గలిగి ౩౦ అంగుళముల పొడవుగల మృగము
చీనః-పు॥

78. ఆచీనమృగములో స్త్రీజాతి

చీనసి-సి॥

79. మృదువైన కొమ్ములుగల జింక
ప్రతాపసః-పు॥

80. తోకలేని మృగము

చమూరుః-పు॥

81. చమూరువు (కలదు లేదను తోక కలిగి తెల్లగానైనను
నానా వర్ణములు కలదిగానైనను నుండెడు మృగ విశేషము)
చమూరుః-పు॥ చనకా-సి॥

82. దట్టమైన యెఱ్ఱని నల్లని రోమములుగల మృగము
ప్రియకః-పు॥

83. నున్నని తెల్లని పొడవైన రోమములుగల మృగము
మరుజా-సీ॥

84. తెల్లని కొనవెండ్రుకలతోఁ గూడిన దొడ్డమెడగల మృగము
సమూరుకః-పు॥ (సామూనా- ॥)
(ఈ ఒను నా స్తరణాదుల కుపయో
గించు చర్మములకుఁ గారణములైన
యిట్టి జాతులలో విశేషములు)

85. నల్ల యిట్టి
కృష్ణసారః-(పా) కృష్ణశారః-పు॥
నిరంజనః-యజ్ఞాంగః-ఏణః-

86. నల్ల ఛేరల దుప్పి
రురుకః-పు॥

87. జింక (తలవంచుకొనిపోవు జింకపోతు)
న్యంకుకః-పు॥ జింక-

88. పెంటిజింక (దానిలో స్త్రీజాతి. ఆఁడుజింక)
పద్మా-సీ॥ పెంటిజింక-

89. తెల్ల రోమములుగల యిట్టి
రంకుకః-పు॥

90. ఎఱ్ఱనిజింక
తృణసంవరః-పు॥

91. తెల్లని వీపుగల జింక
రాజీవః-పు॥

92. ఎఱ్ఱమచ్చల జింక
ప్రృషతః-పు॥

93. తెల్ల జింక

సేలిసః-పు॥

94. ఎఱ్ఱ వన్నెగల సన్నపు జింక

శంబరః-పు॥

95. కొండగొట్టె

రౌపిషః-రౌపిష్-ష్, పు॥

కొండగొట్టె - కొండగొట్టియ -

కొండగొట్టియ-వై ॥

96. కణితి

గోకర్ణః-పు॥ పరంపరః-

కణితి - కడితి - కడఁజు - (రూ)

కణఁజే - కడంజు - కణుజు -

97. ఆ కణితిలో భేదము

పోటరూపః-పు॥

98. దుప్పి

పుషతః-పు॥

దుప్పి - కారుకొమ్ముమెకము -

పొడయేనుమెకము - పొడలమెకము -

99. పెద్ద కన్నులుగల నల్ల యిట్టి

వీణః-పు॥

100. మనుఁబోతు

ఋశ్యః - (పా) ఋష్యః-పు॥

మను-మన్ను-మనుఁబోతు-మనుబిట్ట-

బిళ్ళదున్న - ముక్కుకొమ్ముమెకము -

101. అందలి ప్రీజాతి

రోహిత్-త్, సి॥

102. కేసరియను మృగము

రోహితః-పు॥

103. సవరపు మృగము

చమరః-పు॥

సవరపుమెకము - జేల్లిమెకము - జల్లి

వారుమెకము - జేల్లితోకమెకము -

కుచ్చేలమెకము-కుచ్చెలమెకము -

104. సవరము (దానితోక)

జల్లి-సవరము-

105. కణఁతి (దొడ్డ కడుపును వట్టువ తోకయునుగల మృగము)

గంధర్వః - పు॥ (గోలపుసః-)

(ఇవి కస్తూరీమృగము పేశ్శని

వై॥ టీక)

కడంతి - కడఁతి - (రూ)కణఁతి-

కటకరము-

106. శరభము (ఎనిమిదికాళ్లుగలిగి సింహమును చేంపెడి మృగము)

శరభః - అష్టపాదః - అష్టపాత్ - ॥

అష్టాపదః - కింతనుః - దరీముఖః-

మహాసింహః-ఉత్పాదకః-ఉత్పాత్-

శార్దూలః-పు॥గజారాతిః-ఉత్పాదః-

అడిదపుమెకము-దచ్చికాళ్ళమెకము-

ఎనిమిదడుగుల మెకము - చౌగంటి-

చవుగంటి - మీగండ్లమెకము -

ఏనుగుల గొంగసూడు -

సింగంపుగొంగ - సెరబము-వై॥

107. పెద్దదుప్పి

రామః-పు॥ (వృకధోరణః-)

దుప్పి-పెద్దదుప్పి - తోడేశ్శగొంగ-

108. పెద్దసవరపు మృగము

సృమరః - పు॥ పరుః - పు॥

వాలమృగః - చమరీ - ప్ప॥

109. చమరీ మృగమువంటి మృగ విశేషము

కాలపుచ్చః-పు॥

110. కొరనాసిగండు

కొరనాసిగండు - కొరసాసిగండు-

కొర్నవగండు - దుమ్మలగండు-

దుమ్మలగొండి-గాడిదపులి-

111. తెల్లని జింక

కుమారీ-సి॥

112. మంచి తోఁకయు కొమ్ములుగలిగి
యెద్దువలెనుండు ఒకానొక జింక

కుచారుః-పు॥

113. తోఁకలేని జింక

కృతారుః-పు॥

114. మేఁకవలెనుండి తెల్లనైన జింక

రుచుః-పు॥

115. జింకయందలి మఱియొక తెగలు

కృతమాలః-కందరః-చారుకః-పు॥

116. చమరమృగము వంటి యాకృతిగల యొక జంతువు
కోద్యంగః-జన్తుధరః-పు॥ మార్జారీ-సీ॥

117. నక్క-వంటి కస్తూరి మృగము

గంధమృగః-పు॥ కస్తూరీ-
మృగపాలికా-సీ॥

118. గుహలోనుండు జింక

క్రిమిరా-సీ॥

119. కొలది సుడులుగల లేడి

మృగమాతృకా-విజాతిః-సీ॥

120. గురుపోతు

గవయః-గవాలూకః-పు॥ వనగవః-
గోవాహీ-న్॥ వాహవారణః-పు॥

గురుపోతు - గురపోతు - గుఱపోతు-
గుఱపోతు-గురు-గోవ-

121. కుందేలు

శశః-శశకః-వనాఖుః-లోమకర్ణః-

చెవులపోతు-ద్య॥ చెవులపిల్లి-వై॥

పల్లవాత్-ద్॥ రోమకర్ణః-మృదురోమా-

కుందేలు-కుందెలు-

న్॥ శూలికః-పు॥

122. ఆఁడ వనజంతు విశేషము

ఖట్వాశీ-పూతిశారిజా-సీ॥

123. తోడేలువంటి యొకానొక జంతువు

పురోహి-న్॥ కులచరః-లాలనాక్షుః-పు॥

124. ఖట్వాశమను మగ వనజంతువు

125. పునుగుపిల్లి

గంధౌతుః-ఖట్వాశః - వనవాసనః-

కమ్మబిల్లి - ద్వ॥ పునుగుపిల్లి-

గంధమృగః - పుష్కలకః - పు॥

పున్నపిల్లి-కస్తురిపిల్లి - బూతపిల్లి-వై॥

మృగపాలికా-సీ॥ పూతికః-లోమశః-

ఒత్తెడుపిల్లి - చట్టపుమెకము-

కూలకః-పు॥ శాలిజాతః - పూతిః-

చెట్టపుమెకము-

పు॥ ఖట్వాసికా-సీ॥

126. పునుగుపిల్లి వృషణము

పూతిః-సీ॥

127. జవాదిపిల్లి

సంకుః-పు॥ వేదముఖ్యా-మదనీ-సీ॥

జేవాదిపిల్లి-జేవాదిపిల్లి-

గంధవేశికా-మాజాఽరికా-

ఇప్పుడు చెప్పిన సింహాదులున్న ఆవులు మొదలుగాఁగలవియు
పసులనఁదగును.

128. పశువు

పశుః-పు॥ చతుష్పాత్-ద్॥ మలుకః-

పసులు-వై॥ బ॥

మోకః-కపః-శుద్ధజడః-చరిః-

129. ఆహారమునకయిన జంతువు

(మరులః-పు॥)

130. భేసరమను జంతువు

భేసరః-సకృద్గర్భః-పు॥

112. మంచి తోఁకయు కొమ్ములుగలిగి
యెద్దువలెనుండు ఒకానొక జింక

కుచారుః-పు॥

113. తోఁకలేని జింక

కృతారుః-పు॥

114. మేఁకవలెనుండి తెల్లనైన జింక

రుచుః-పు॥

115. జింకయందలి మఱియొక తెగలు

కృతమాలః-కందరః-చారుకః-పు॥

116. చమరమృగము వంటి యాకృతిగల యొక జంతువు
కోదృంగః-జన్తుధరః-పు॥ మార్జారీ-సీ॥

117. నక్కవంటి కస్తూరి మృగము

గంధమృగః-పు॥ కస్తూరీ-
మృగపాలికా-సీ॥

118. గుహలోనుండు జింక

క్రిమిరా-సీ॥

119. కొలది సుడులుగల లేడి

మృగమాతృకా-విజాతిః-సీ॥

120. గురుపోతు

గవయః-గవాలూకః-పు॥ వనగవః-
గోవాహీ-న్ ॥ వాహవారణః-పు॥

గురుపోతు - గురపోతు - గుఱపోతు-
గుఱపోతు-గురు-గోవ-

121. కుందేలు

శశః-శశకః-వనాఖుః-లోమకర్ణః-
పల్లవాత్-ద్ ॥ రోమకర్ణః-మృదురోమా-
న్ ॥ శూలికః-పు॥

చెవులపోతు-ద్య॥ చెవులపిల్లి-వై॥
కుందేలు-కుందేలు-

122. ఆఁడ వనజంతు విశేషము

ఖట్వాశీ-పూతిశారిజా-సీ॥

123. తోడేలువంటి యొకానొక జంతువు

పురోహి-న్॥ కులచరః-లాలనాక్షుః-పు॥

124. ఖట్వాశమను మగ వనజంతువు

125. పునుగుపిల్లి

గంధౌతుః-ఖట్వాశః - వనవాసనః -
గంధమృగః - పుష్కలకః - పు॥
మృగపాలికా-సీ॥ పూతికః-లోమశః-
కూలకః-పు॥ శాలిజాతః - పూతిః-
పు॥ ఖట్వాసికా-సీ॥

కమ్మబిల్లి - ద్వ॥ పునుగుపిల్లి -
పున్నపిల్లి-కస్తూరిపిల్లి - బూతపిల్లి-వై॥
ఒత్తెడుపిల్లి - చట్టపుమెకము-
చెట్టపుమెకము-

126. పునుగుపిల్లి వృషణము

పూతిః-సీ॥

127. జవాదిపిల్లి

సంకుః-పు॥ వేదముఖ్యా-మదనీ-సీ॥
గంధవేశికా-మాజాకారికా-

జేవాదిపిల్లి-జేవాదిపిల్లి-

ఇప్పుడు చెప్పిన సింహాదులున్న ఆవులు మొదలుగాగలవియు
పసులనఁదగును.

128. పశువు

పశుః-పు॥ చతుష్పాత్-ద్॥ మలుకః-
మోకః-కపః-శుద్ధజడః-చరిః-

పసులు-వై॥ బ॥

129. ఆహారమునకయిన జంతువు

(మరులః-పు॥)

130. భేసరమను జంతువు

భేసరః-సక్పద్గర్భః-పు॥

131. గడిమెకము (వేటుకుఁ జిక్కని మెకము)

విషమః - అజావయుక్ - జ్ ॥

గడిమెకము -

132. మృగములలోని భేదములు

కొండగోల -

133. కొమ్ములుగల జంతువు

శృంగీ - న్ ॥ ద్రుతహరిః - నాథహరిః -

తిర్యక్ - చ్, త్రి ॥

134. తొలకు (మృగముల వెనుక కాలి మూలమునకును
ప్రక్కకును నడిమిచోటు)

ఉపరంధ్రం - న ॥

తొలకు -

135. ఎలుక

అధోగంతా - ఖనకః - వృకః -

ఎలుక - ఎలికె - గోడదొల్కులప్రోడ -

పుంధ్యజః - ఉందురుః - మూషికః -

త్రాశ్శరాసిగాడు - లాగడాగుడు -

(పా) మూషకః - ఆఖుః - తుటుమః -

మూసకము - వై ॥

రంధ్రబ్రతుః - ఇలిః - పు ॥ కాండః - క్రమః -

136. చిట్టెలుక

గిరికా - బాలమూషికా - లింగాలికా -

చిట్టెలుక - చిన్నయెలుక -

సీ ॥ హాలాహలా -

137. అడవి ఎలుక

దీనా - మూషికా - సీ ॥

(తొలి శబ్దమునకు మూషిక శ్రీయని

స.శ.సం.)

138. చెంచు

చుచుందరీ - గంధమూషీ - సీ ॥

చేంచు - వై ॥ చేండు - చెంచు -

గంధమూషికః - గంధాఖుః -

చేంచెలుక - చేండెలుక -

వేశ్మనకులః - పుంవృషః - చికః -

కంపెలుక - మూగేలు -

గంధనకులః - చుంచుః - పు ॥

139. వెల్లెలుక

(రాజమూషకః-॥)

వెల్లెల్క-వెల్లెలుక-వెల్లెయెఱక-
గరిమిడి-రాళ్ళరాసిగాడు-

140. ఎలుకలలో మరికొన్ని భేదములు

¹ కల్లెల్క - చూరెలుక -

(¹ పొలములలోఁ గలుగులయందుండు
నది)

141. పందికొక్కు

దీర్ఘజేహీ - మూషికా-సీ॥ గర్జాటః-

కొక్కు-గరిమిడికొక్కు-పందికొక్కు-

ఖనకః-రోమశః-పు॥ గృహభూదారః-

142. తొండ

సరటః - కృకలాసః - కృకలాశః-

తొండ - చయిజాతితొండ-

వేదారః - క్రకచపాత్ - ద్॥

వైజాతితొండ-ఊసరవెల్లి-

తృణాంజనః - ప్రతిసూర్యః-

(ఈ పేళ్ళు మూడు వన్నెలుగల

క్రకచపాదః-కులాహకః-కామరూపి-

తొండయని ల-నాః లోకములో

న్॥ విదారుః - (బింబకః-) పు॥

తొండ ముదిరిన ఊసరవెల్లి యని

భశా - సీ॥ కృకవాకుః - శయః-

వాడుక)

శయానః-శయన్దకః-సుదుష్టభః-

చిత్రబింబః-

143. మైలచాయ తొండ

(దుష్ప్రభా-సీ॥)

144. ముంగిస

నకులః-పు॥ పింగలః-కశః-

ముంగి-ముంగిస-

రోమశపుచ్చకః-

145. వెంట్రువ (పెద్దముంగిస)

బ్రభుః-పు॥

వెంట్రువ-

146. ముంగిసవంటి ఒకానొక జంతువు

ధరీకః-పు॥

147. ఉడుత

చిక్రోదః-(తరుమూషికః-) పు॥ ఉలుత-ఉడుత-
తాకః-రోమశీ-న్, పు॥

148. నల్ల కీఁచు

రక్తపుచ్చి - సీ॥ హాలాహలః - పు॥ నల్లక - నల్లకిరి - నల్లకీఁచు - నల్లకండ్ల
బ్రాహ్మణీ-అంజనికా-సీ॥సృజయా- పాము-మిండ-మిద్ద - ఉల్లిక-అవికిరి-

149. ఆరుద్రపురుగు (వానకురిసి నేల తడిగా నుండునపుడు
కలుగునట్టి పట్టువంటి దేహముగల ఒకానొక పురుగు)

ఇంద్రగోపః - తామ్రకృమిః- ఆరుద్రపురుగు-పసిడిపురుగు-
దుందుమాః-పు॥ కోశకారః- పట్టుపురుగు-వై॥
పుండరీకః-కాష్ఠతంతుః-

150. కంబళిపండు (పట్టుపురుగు చెట్టు పండు)
కంబళిపండు-ద్వ॥

151. పొత్తినూలు (పట్టుపురుగు వేసెడు పట్టునూలు)
పొత్తినూలు-

152. పొత్తినూలుకాయ (పొత్తినూలుగూడు)
పొత్తినూలుకాయ-

153. బల్లి

పల్లి - ముసలీ - గృహగోధికా- బల్లి-వై॥ గవుళి-గౌళి-గౌరు-
కుడ్యమత్స్యా-శకున్నజ్ఞా-జ్యేష్ఠీ-జ్యేష్ఠా-
గృహలికా-గృహలికా-టప్టనీమూలీ-
సీ॥ దైవజ్ఞా-మాణిక్యా-సురశ్వేతా-
కుద్రుణాచీ-సురాజికా-గృహగౌలికా-

154. తెల్ల బల్లి

కుంద్రుణా-వీసరాజికా-సీ॥

155. సాలెపురుగు

లూతా-లూతికా-సీ॥ తంతువాయః- జేలకాఁడు-చెలది-సన్నవిల్లి-పాదొట్టు
తంతునాభః-ఊర్ణనాభః-మర్కటకః- చెలగము-చెలఁదిబల్లి-తాండ్రపురువు-
శలకః-పు॥ జాలికః- తంతునాభః- నేతపురుగు - పాద్రటపురుగు-
ఊర్ణవాహిః-ఊర్ణావహిః-మర్కటకః- పాదొట్టుపురుగు-పాదాండ్ర-సాలిఁడు-
కృమిః-పు॥ మూషికా-సీ॥ సాలెపురుగు-సేనబల్లి-సోనబల్లి-

156. సాలెపురుగుయొక్క తంతువు (దారము)

మర్కటవాసః-లూతాతంతుః-పు॥

157. చెలఁదితెర. సాలెపురుగు అల్లువల (లేక సాలెపట్టు)

సందానికా-సీ॥మర్కటజాలకః-పు॥ చెలఁదితెర-ద్యృ॥
జాలకం-న॥ఆశాబంధః-లూతాపట్టః-పు॥
(ఇది సాలెపురుగు మగ్గము)

158. ఈఁగపులి (సాలెపురుగులోని భేదమని ఆం.భా.)

ఈఁగపులి-విందుపురువు-
విందుపులుగు-

159. కుమ్మరపురుగు

విరాళిః-కీటరాజః-సన్నకద్రుః-పు॥ కుమ్మరపురుగుః-ఉరిడె-
(యమకీటః-)

160. కీఁచేతాయి (ముదురు కుమ్మరపురుగు)

కీఁచతాయి-

161. కొయ్యతొలుచు పురుగు

ర్యుక్కా-సీ॥ కాష్ఠలేఖకః - పు॥

162. కొమ్మలపురుగు

విషశృంగీ-బంభకౌలః-పు॥

163. శరీరమునందలి పురుగులు

నీలాంగా-సీ॥

164. వెలుపల్లనుండు పురుగులు

కీటక:-పు॥

165. పురుగులు

నీలంగుః - క్రిమిః - కృమిః - కీటకః - పురుగు-పురువు-పురువు-పురువు-
 కృపణః - పులకః - పు॥ మల్లూకః -
 నీలాంగుః -

166. సన్నపురుగులు

కీకసాః:-పు, బ॥

167. పురుగులలోని భేదములు

౧ (రామబాణః:-పు॥) ఇది తాటాకు - ఇది వెదురుమిడుత - ముడికొక్కు -
 పుస్తకములను తొలిచెడి యొక - ౨ చీడపురుగు-గొల్లభామ - కట్టజెట్టి -
 దినుసు పురుగు) పరిచెపురుగు- పేడపురుగు-
 ౨ (వత్సకీటకః:-పు॥) (పులకః:-పు॥) లద్దిపురుగు- (ఇది మ్రగ్గిన మ్రానులో
 చెట్టున పుట్టెడు (నల్లని)పురుగు) నగువాని యందు కలిగెడు తెల్లని
 (క్రిమి విశేషము)

168. చీడ (సస్యాదులను చెటిచెడి యొకానొక పురుగు)

చీడ-తెగులు-

169. కాళ్ళజెట్టి

కర్ణజలూకా - (పా) కర్ణజతాకా - కాళ్ళజెట్టి -
 శతపదీ-కారస్కరాటికా-సీ॥
 (చివరిశబ్దమునకు నల్లజెట్టియని త్రి. శే.)

170. చెవిదూరు పాము

కర్ణజలూకా - (పా) కర్ణజతకా - చెవిదూరు పాము -
 శతపదీ-సీ॥

171. కంబళిపురుగు

శూకకీటకః:-పు॥ కంబళకీటకః - కంబళిపురుగు-గొంగలిపురుగు-

172. నత్త (గుల్లయందుండు పురుగు)

శంబూకకీటకః:-పు॥ నత్త-కొమ్మలపురుగు-

173. సీతాకోకచిలుక (చిత్రవర్ణముకలిగి చేటవలె
నుండు పెద్ద రెక్కలుగల యొక పురుగు)

174. లద్దిపిప్పి (ఇది యొక దినుసు చీడపురుగు)

175. పులికోశే (పులి ముఖమువంటి ముఖము గలిగిన
సాలెపురుగువంటి యొక పెద్ద పురుగు)

176. కుంకుడుబురుగు (ఇది యొకానొక యెఱ్ఱ పురుగు)

177. గిఱ్ఱ పురుగు (ఇది చెట్లయందుండి యెల్లప్పుడు
గిఱ్ఱమని కూయుచుండు పురుగు)

178. ఆకుచిలుక (ఇది తెల్లబొట్టుగల
పెద్ద రెక్కలుగల ఒక పురుగు)

179. రోకటిబండ

ఆధా-శతపదీ-కర్ణజలూకా-కర్ణజలేకా-
ధారికా-సీ॥

180. ఆకుతేలు

వృశ్చికా-సీ॥

181. నల్లతేలు

వృశ్చికః-శూకకీటః-కర్కోటకః- ఎనుపతేలు-
పు॥ వలీనం-న॥

182. ఎఱ్ఱతేలు

ఆలీ-న్॥ (పా) ఆలీ-న్॥ ద్రోణః-

(పా) ద్రూణః-వృశ్చికః-పు॥

(ఇవి సామాన్యముగా తేలుపేళ్ళని కొందరు)

183. తేలు (సామాన్యముగా)

కాలికా-వస్కరాటికా-సీ॥ వలీనం-న్॥

184. మండ్రగబ్బ (నల్లని పెద్దతేలు)

వడ్చిందుః - పాంథాహితః - మండ్రగబ్బ-మండగబ్బ-పుట్టతేలు-
 పృథువృశ్చికః - పు॥ ఖర్జూరః -
 నీలాంగః-

185. కొండె (తేలుమండ్రగబ్బల కొండె)

అలం - న॥ కొండె-

(ఇది కొండె చివరనుండు ముల్లయని

స శ.సం.) ఆలం-న॥

186. కొండె చివరముల్లు

మణిః-పు॥ మలం-న॥

187. పురుటి పురుగు

పురుటిపురుగు-ఎన్నెమ - (ఆప్ర)

188. చీమ

పిపీలికా-హారా-లూతా-నీ॥

లూతాతః-పు॥

189. గండ్రచీమ (ఇది పెద్ద నల్ల చీమ)

ఉలంగవః-పు॥ ఉలంకలః-

190. కొండచీమ

ఉద్దీపకః-వజ్రహేతుః-పు॥

191. మిక్కిలి చిన్న నల్ల చీమ

కన్యాపిపీలికా-నీ॥ ఆమర్కటపిపీలికా-

192. ఎఱ్ఱచీమ

తైలపిపీలికా - రక్తపిపీలికా - నీ॥

గృహేడికా-

193. కొఱవిచీమ (పెద్ద యెఱ్ఱచీమ)

కొఱవిచీమ-

194. జురుకులు (చెట్టు తెట్టె, బెట్టు నల్ల చీమలు)

వటిః-దేహికా-ఉపజిహ్వాకా-వక్త్రా- జురుకులు-బ॥

వక్త్రీ-నీ॥ ఉపాదికః-పు॥

195. కపిలవర్ణముగల చీమ

ఘృతై ధికా-సీ॥

196. నరుజ్ఞ (గ్రుడ్డుతెత్తుక వెలికి పుట్టలోనికి సాగు చీమల జేలు)
నరుజ్ఞ-

197. బాఁపనచీమ (వృక్షములయందు గోరోచన
వర్ణముగల యొక దినుసు పెద్ద చీమ)

బ్రాహ్మీ-సీ॥ బ్రాహ్మణీ-

బాఁపనచీమ-

198. చెదలు పురుగులు

ఉపదీకా-ఉపదేహికా-ఉపజిహ్వాకా-
సీ॥ వక్రమః-పు॥ వక్రమీ-సీ॥ శిథిలీ-

చెదలు-పుట్టచీమ-చేకొణుజ్ఞ-
చేకొణుదు-

199. ఉసుళ్లు (తెక్క-చెదలు)

(పక్షవల్మికీః-పు॥ వల్మికమక్షికా-సీ॥

ఇసిళ్లు-ఉసిళ్లు-ఉసుళ్లు-
(ఇవి యన్నియు బ॥)

200. తవిటిపురుగు

కృపిః-

ముక్కపురుగు-తవిటిపురుగు-

201. పెంకెపురుగు (ధాన్యమునకుఁ బట్టెడు యొక దినుసు పురుగు)
పొంకెపురుగు-

202. పాలలోని పురుగు

కాలికా-సీ॥

203. నల్లి

మత్కుణః-మత్కుః-మసూరః-
ఉద్దంశః-చుర్దంశః-పు॥

నల్లి-గోడపురుగు-మొగిలిపురువు-
మొగిటి

204. పేను

యాకా-పాలీ-అంశమసీ-సీ॥

ఇంద్రులు ప్రకం-న॥

205. చీరపేను (గుడ్డ నంటికొనియుండు తెల్లపేను)

శ్వేతయాకః-అంగవస్త్రాదః-పు॥
(ధేనుకః-పు॥) కంబవః-

చీరపేను-చీరపోతు-చీరపిట్ట-

206. అంటుపేను (పేనులోని భేదము)

అంటుపేను-అంటు-బ॥

207. పేనుగ్రుడ్డు

లీడా-సీ॥

ఈరు-ఈపి-పేనుగ్రుడ్డు - పేనుపిల్ల-

208. ఈపి

(తీడానం-న॥)

ఈపి-

209. బుద్ధబుడుచు (పశువుల ఒంటనుండు పురువులు)

అంబారికాణా-బుద్ధబుడుచే-

210. గోమారి

గోమారి:-చిచ్చిద:-పు॥

కొనుఁజే-కొణుఁజే-పిడుఁజు-

-పిణుఁజే-పిడుఁడు-గోమారి-

211. అంబారుపిడుఁజు (పశువుల మేన నంటుకొని

రక్తము పీల్చెడు జంతు విశేషము)

చెక్కకొణుజు-చెక్కపిడుజు-

చెక్కకొణుదురు-బుద్ధపిడుఁడు-

నల్లద్రాగుడు-నల్లద్రావుడు-

212. నులిపురుగు (ఈ పేళ్ళను మనుష్యవర్గములోఁ జెప్పెదము)

213. నుసిపురుగు (మాను తొలిచి నుసిరాల్చెడు పురుగు)

ముణ:-పు॥

నుసిపురుగు-పుప్పిపురుగు-

214. గరుడపక్షి

క్షేమ:-పు॥

215. పావురము

పాదావత:- కలరవ:- కపోత:-

పావురాయి-పావురము-పారువము-

ప్రాసాదకుక్కుట:- ఝిల్లికంఠ:-

గృహకపోతక:- మదోక్కట:-

యుల్లకంఠ:-మదనకాకూరవ:-పు॥

రక్తదృష్టి:- బాలవత్స:-

216. అందలి భేదములు

నేలపల్లటి - అంతరపల్లటి - చేపల్లటి -
పల్లటి - సురటి - లకోరి - లకోరి - జిట్టి -
కూకీ - ఒడ్డి - ఒడ్డిడు - ధూరుబారు -
బుట్టపిట్ట - బికదారి - పేడగువ్వ -

217. గువ్వ

వనకపోత:-పు॥

గువ్వ-అడవి పావురము-

218. డేగ

శశాదన:- పత్రి - న్॥ శ్యేన:-

గ్రాహక:-మాతిపక్షి-న్॥ మారక:-

మృగేంద్ర:-చటక:-పు॥ సుపర్ణక:-

క్షిప్ర:-వర్షలాక్ష:-

219. అందలి భేదములు

సాలువము - సాళువము - సాశ్వము -
జాలె-జాలి - జాలియ - వేసడము -
వేసడ-డేగ-లగుడు-లగడు-బయిరి -
బైరి-కణసరము-ఓరణము-జలక దై -
గిద్దు - చెంచెడము - చెంచడము -
చంచడము - తళుకు - బెళుకు-కంచు -
మించు-అరుణే - కడుజు - కురుజు -
బాఱు-నేలాపు - వారణము - వైల -
వేస్తము - జలక దై - (మొ. రూ.)
సెలక దై - సెలకట్టియ - ఈలగ్రద్ద -
చాపగ్రద్ద - గిద్దు - కనిసెరము -
జావడము -

(ఈ యన్నిటియందు శ్రీ జాతి డేగ
యనంబడును. డేగ యన శ్యేన
సామాన్యమని కొందరందురు)

220. మొగదేగ

తోనికాడు-తోనిగాడు-

221. అడు దేగ

ప్రాచీకా-నీ॥

222. అ తైము (పందెములలో నెదుటదానికాళ్ళ దెబ్బ తగులమిక్తై
రెండు దేగలకు భుజస్థానీయమైన రెక్కలకుఁ దొడఁగెడు తోలు)
అ తైము-

223. తోపారము (దేగల ముఖమునకుఁ గట్టెడు తోలుగంత)

తోపారము - (రూ) తాపారము-

224. తోరెము (అ తోలుగంతకుఁ గట్టెడు దారము)

తోరెము-దోరెము-

225. గూబ. గుడ్ల గూబ

ఉలూకః-నాయసారాతిః-	కాకారిః-	గూబ-వై॥ గూబ - గుడ్లగూబ- గ్రుడ్ల
కాకరూకః - కాకభీరుః - పేచకః-		గూబ - గుడ్లగుబ్బలి - పగటివీకు -
దివాంధః - దివాభీతః - కౌశికః-		పగలుగాననిపులు - పవడిగుడ్డిగూబ -
ఘూకః - నిశాటనః - నక్తచారీ-న్॥		పలుగుపిట్ట - పులుగుపిట్ట - పెద్ద
చక్రాఖ్యః-వక్రనాసికః-హరినేత్రః-		పులుగు-కొరఁడు-వై॥ బుట్టేవు-
నఖాశీ - న్॥ పీయః - ఘర్షరః -		బుండ్రము-
ఘర్షరకః-హరిలోచనః-నక్తచరః-		
నిశాదర్శి - న్॥ మహాపక్షి - న్,		
కాయకః-మోరదర్శనః-బహుస్వనః-		
కోంఠః-		

226. నల్ల గుడ్ల గూబ

కృతములకః-నక్తపక్షి-న్॥ పు॥

నక్తకః-

227. దాని కూఁత

గూండ్ర-

228. ఆడగూబ

దైవపిశునీ- సీ॥ హిక్కా-కనకాక్షీ-
పింగలా-పేచికా-

229. దానిగుడ్డు

వీరకః-పు॥

230. ఏట్రీంత (భారద్వాజ పక్షి)

హ్యూహూటః-భరద్వాజః-పైంగరాజః- ఏట్రీంత-ఏటిరింత-పసులపోలిగాడు-
కర్కరాక్షః-కలాటీనః-పు॥సుపర్ణకః- పోలిగాడు - పోందు - మంగలపిట్ట-
చోకలపిట్ట - కూకటిగువ్వ - నల్లచ్చి
గాడు-పులుగులగదుమరి-

231. నారాయణపక్షి

(నారాయణపక్షి-న్, పు॥)

నారణపక్షి-వై॥

232. మందపిచ్చిక. కాటుకపిట్ట. రువ్వపులుగు. కౌఞ్జ
ఖంజరీటః-ఖంజనః-ఖంజలేఖః-

233. మందపిచ్చిక

మందపిచ్చిక-కురవకపులుగు-

234. పింగారుపిచ్చిక

రాజవిహంగమః-పు॥

బింగారుపిచ్చిక-

235. నల్లపిచ్చిక

(పోతకీ-సీ-)

236. కాటుకపిట్ట

కాణాటీనః - ఖంజనః - కాకచ్చడిః-

కాటుకపిట్ట - రువ్వపులుగు-

స్వంజభేరిః-తాతనః-మునిపుత్రకః-

ఋవ్వఋలుగు-కౌఞ్జ-

భద్రనామా - న్॥ రతనిధిః - పు॥

మిథునీ-న్॥ చంచలః-సుప్తః॥

237. కౌఞ్జ

(కపింజలః-పు॥)

కౌఞ్జ-కవుఞ్జ-కముఞ్జ-కంఞ్జ-

కయిఞ్జ-కైఞ్జ-కయిదు-కైదు-

238. ఆంధ్ర ఉవ్వపిట్ట

పిప్పికా-ఖంజరీటి-గోల తికా-

శాంరక్షికా-నీ॥

239. ఆంధ్ర మందపిచ్చిక

గోల తికా-నీ॥

240. బట్టపులుగు

చిత్రవక్షః-కపింజరః-పు॥ శరుః-

241. రాబందు. కంకణము

లోహపుష్పః-కోలపుచ్చః - కంకః- కంకణము-వై॥ రాబందుగు-

పు॥ కర్కటస్కంధః-కమలచ్ఛదః- రాబందు-(రాబందు-)

కనకచ్ఛదః-ప్రియాపత్యః-మల్లకః- మల్లజేగురు-

ధీర్ఘపాదః-ధీర్ఘపాత్-ది॥ పర్కటః-

242. పాలపక్షి

చాక్షః-కిశిదివిః-మణికంఠః-రాజవిః- పాల-పాలగుమ్మ-

చిత్రవాలః-చిత్రరాజః-నీలాంగః-

స్వర్ణచూడః-పూర్ణకూటికః-విశోకః-

రాజవిహంగమః-ఖాసః-

343. కూకటిమూగ

కలింగః-భృంగః-ధూమ్యాటః-పు॥ కూకటిమూగ-కూకటిమువ్వ-

లింగరాజు-(గా)

244. పెద్ద కూకటిమూగ

రాజభృంగః-మాంథిలవః-పు॥

బుద్ధిమాన్-త్॥

245. మ్రానిపోటి పులుగు

కాష్ఠకుట్టః-శతచ్ఛదః - ధీర్ఘపాదః- మ్రానిపోటుపులుగు - మ్రానిపోటి

కంకః-శతపత్రకః-దార్వామాటః-పు॥ పులుగు-మ్రానుతొలుచుపిట్ట-

మ్రానుగోయిల-మ్రానిపుక్కెటిపులుగు-

మ్రానుపోటువు-పద్రంగిపిట్ట-వద్దంగిపిట్ట-

బెబ్బులుగు-

246. గిఱ్ఱపురుగు (చెట్లయందుండి యెల్ల వృక్ష
గిఱ్ఱమని కూయునట్టి యొక పురుగు)

గిఱ్ఱపురుగు-

247. వానకోయిల

సారంగః-(పా) శారంగః-స్తోకకః-

వానకోయిల-వాననెచ్చెలి-

చాతకః - బ్రతుః - వాపీహః-

ఘనతోలః-త్రిశంకుః-వర్షప్రియః-

పు॥ ఖల్లః-అంబుజః-అనంబుః-

పౌరేంద్రః-ఖగః-

248. పైడికంటి

(కనకాక్షి-॥) పింగళా-సీ॥

సకినాలపులుగు-సకినంపులుగు-

సకినంపుబక్కి - గుబిని - గుమిలి-

గుబ్బిలికాడు-గుబ్బిలికాడు - పసిడి

కంటి-పసిడికంటె - పయిడికంటె-

పయిడికంటె - పగటిచీకు - చిఱు

గూబ-చిఱుతగూబ - బంగారుకంటె-

పైడికటి-

249. కోడి

కృకవాకుః-తామ్రచూడః-కుక్కుటః-

కోడి-అడుగువాలపులుగు-అజ్జువాల-

చరణాయుధః-రాత్రివేదీ-న్॥కాలజ్ఞః-

కొమరుడాలు-మెట్టవాలపిట్ట-

కలావికః-ఉషాకలః - వివృతాక్షః-

మెట్టపాల్పిట్ట-

చూలికః-వటరః-పు॥ చిత్రవిగ్రహః-

దీర్ఘవాక్-చ్॥దక్షః-శిఖీ-న్॥ఆరణి-

న్॥ శిఖండికః-నఖాయుధః-మయూరః-

చటకః-శౌండః-ఆరణిః-

250. పుంజు (మగ కోడి)

పుంజే-

251. పెట్టమారి (అడ కోడివలెనుండు పుంజే)

పెట్టమారి-

252. పెట్ట (అడకోడి)

పెట్ట-

253. గ్రామపుకోడి

మయూరచటకః-దక్షః-నిశాకరః-

కృకవాకుః-పు॥

254. అడవికోడి

కుకూలః-కుక్కుభః-కుక్కుటః-

కారుకోడి-అడవికోడి-కానపుంజే-

కుహకస్వరః-పు॥

గునపనకోడి-పొడకోడి-

255. నీరుకోడి

ప్లవః-పరిప్లవః - పు॥ శకటబిలః-

నీరుకోడి-బుడకోడి-బొల్లికోడి-

పాలపాదః-అంబుకుక్కుటః-

పుల్లగొరక-చిలవ-గుండగి-

256. యుద్ధయోగ్యమైన కోడి

కపిలః-

257. తెల్ల కోడి

పులిందః-పు॥ శ్వేతకుక్కుటః-

258. కోడియందు మఱియొక జాతి

కులాలకుక్కుటః-గర్తకుక్కుటఃపు॥

259. బెగ్గోడి (కోడిలోని భేదము

బెగ్గోడి-

260. కోడి గుండెకాయ

కన్నెము-

261. ఆరెబొట్టె (కోడి కాలివ్రేళ్ళకు వెనుకతట్టున సూదివలె

మిక్కిలి వాడియైయుండెడు ఒంటిగోరు)

ఆరెబొట్టె-

262. (ఊర) పిచ్చిక

చటకః - కలవింకః - కులింగః- పిచ్చిక-పిచ్చిక-ఊర(బిచ్చిక-పిట్ట
చిత్రపృష్ఠః - గృహనీడః-
వృషాయణః-పు॥ వరః-ఆటకః-
బలిభుక్ -జ్జ॥ సేవ్యః-తిలకకంటికః-

263. ఆడుపిచ్చిక

చటకా-పాండవికా-సీ॥ పోతకీ-సీ॥
శ్యామా-పోతకీ-సీ॥

264. పిచ్చికయొక్క మగపిల్ల

చాటకైరః-పు॥

265. పిచ్చికయొక్క ఆడుపిల్ల

చటకా-సీ॥

266. పచ్చతల పిచ్చిక

(పీతముండః-పు॥) పచ్చతలపిచ్చిక-బండారుపిచ్చిక-

267. పెద్దకొక్కెర

కర్కరేటుః-క రేటుః-పు॥ కక్కెర-వై॥ క్రక్కెర - కక్కెర-
పిన్నకక్కెర-పెద్దకక్కెర-

268. కొక్కెర

కృకణః-క్రకరః-పు॥ కృకరః-అర్థ్యః-

269. కోకిల

వనప్రియః - పరభృతః - కోకిలః- కోయిల - వై॥ కోవెల - కోగెల-
పికః-మధుగాయనః-మధుకంఠః- కెంపుకంటి - కెంపుకనులపులుగు-
కలకంఠః-కుహూముఖః-మధుఘోషః- చిగురాకుదిండి - తలిరుదిండి-
కాకతీరవః-వసన్తఘోషః-వసంత తలిరుమేతరి-పరితము-బరితము-
ఘోషీ-న్॥ మధువాక్ -చ్॥ రవధః- పెంపుడుగున్న-సాకుడుపులుగు-
ఘోషయిత్తుః-తామ్రాక్షః-కాకపుష్పః- మావికొమ్మ యిలుపులుగు-
కాకపుచ్చః - జర్జరః - కామాంధః-
కామజానః-కామతాలః-సుతర్దినః-
ధ్వాంక్షపుష్పః-అలిమకః-రతోద్వహః-
పు॥ అన్యభృతః-

270. మగకోయిల

గాతుః-పుం స్తో-కిలః-పుంగంధర్వః-

271. ఆడు కోయిల

మదనశలాకా-సీ॥

272. కోయిలకూత (ఈ పేళ్ళు శబ్దాదివర్గలోఁ జెప్పినాము)

273. గండుఁగోయిల (పొగరుకోయిల)

గండుఁగోయిల-పొగరుఁగోయిల-

274. కాకి

కాకః-కరటః-అరిష్టః - బలిపుష్టః-
బలిభుక్-జ్జ్॥ సకృత్తృజాః - న్॥
ధ్యాంక్షః-ఆత్మ ఘోషః-పరభృత్ -
త్॥ పికవర్ధనః-వాయసః-చిరజీవీ -
న్॥ ఏకదృష్టిః-మౌకలిః-మౌద్గలిః-
రతజ్వరః-గూఢమైథునః - సూత్రీ-
న్॥ శ్రావకః - ద్వికః - కారవః -
పరమృత్యుః-లుంటాకః-సత్యవాక్ -
చ్॥ కాణః-అపకృష్టః- నగరీబకః-
నాడీజంఘః-నాలిజంఘః-దర్దురాటః-
ఐంద్రిః - చక్రజః - పు॥ ఏకాక్షః-
దివాటనః - మహానేమిః - కంటకః-
కుణః - ఉలూకారిః - ధూలిజంఘః-
అన్యవాపః-అన్యపుద్-ష్॥

కాకి-వై॥ గమికాడు - గుమికాడు-
మెల్లకంటి-

275. మాలకాకి

ద్రోణకాకః - కాకోలః - శితికంఠః-
దాత్యూహః - కాకమద్గుః - ఐన్ద్రిః-
ఆసురః-కచాటురః-పు॥కృష్ణకాకః-
వృద్ధకాకః-

మాలకాకి - బొంతకాకి-

276. చెమురుకాకి

కురుకః-దీర్ఘవాలః-పు॥ చెమురుకాకి-చెమర్కాకి-చెమరు-
(ఇవి కేవలము జెముడుకాకి పేళ్ళు) ముదికాకి-ఆళ్ళకోస-

277. నీరుకాకి (అందలి మఱియొక భేదము)

మద్గుః-పు॥ ప్లవః-పు॥ జలకాకః- నీరుకాకి-

278. తెల్ల కాకి

(ధూంక్షుః-పు॥) ధూంక్షా-ఋషీతకః- తెలికాకి-తెల్లకాకి-

279. కంకణము (జలపక్షి విశేషము)

కంకణము-కంకణాయి-

280. కూ(కురుగుడ్డంగిపిట్ట. భరతపక్షి

దాత్యూహః-కాలకంఠకః-మాసజ్జః- కూ(కురుగుడ్డంగి- కూ(కూరుగుడంగి-
క రాహకః-పు॥ పాలభేలా-గరుద్యోధీ- కూ(కురుగుండె-
భారతీ-వ్యోమనాసికా-సీ॥ జలరంకుః-
వంజులః-

281. పిన్నగద్ద. జెముడుకాకియు. చీరపిట్టయు

ఆతాయీ-న్॥ (పా) ఆతాపీ-చిల్లః-పు॥

282. ఒకానొక పక్షి

స్వస్తికః-పుష్టివర్ధనః-పు॥

283. పీతిరిగద్ద

(ఆతాయీ-న్, పు॥) పీగద్ద-పీతిరిగద్ద-

284. గద్ద

దాక్షాయ్యః-గృధ్రః-పు॥ దూరదర్శి- గ్రద్ద-గద్ద-వై॥
న్॥ సుదర్శనః-పురుషవ్యాఘ్రః-

285. బోరువ (ఒక దినుసు పెద్దగ్రద్ద)

దాక్షాయ్యః-గృధ్రః- (అమరటీక బందు-బోరువ-ద్య॥
ననుసరించి దీనికిని నీ పేళ్ళు)

286. చిందపిట్ట (పిన్నగద్ద)

చిరంభణః - చిల్లః - బ్రాహ్మినిః -

చింద-చీద-చీవర-పిన్నగద్ద-

కంఠనీడకః-పు॥ కువలాయితః-

క్నుయిః-పు॥

287. నల్లచంకల గద్ద

చరడః-శితకషః-తత్వదీః-పు-

288. పొదలిక

(చక్రవర్తికా-)

పొదలిక-

289. గోరువంక

సూక్తా - మదనశలాకా - చిత్రాక్షీ -

గోరువంక - గోరువంక - గోరంక -

శారికా-చిత్రనేత్రా - చిత్రలోచనా -

గోరింక-గోర్వంక-గోరంకి-గోరంకి-

చిత్రపాదా - గోరాటి - గోకిరాటి-

గోరవంక-గోరకి-గోరవక-గోరవంక-

బరండా-స్మరలేఖినీ- వచండా-సీ॥

గోర-బట్టికా(దు-సారె-వై ॥

వాచాలా-ముఖరా-శారికః-సీ॥

290. పీతిగోరువంక

కుణపీ-విట్పూరికా-సీ॥(విట్పూరికా-సీ॥)

291. చిలుక

కీరః-శుకః-మేధావీ-న్॥ వాగ్మీ-న్॥

బట్టికా(దు - చేదువుల పులుగు-

మంజుపాతకః-చిరిః-ఫలాశనః-

పలుకు(దత్తడి-పలుకుల పులుగు-

శ్రీమాన్-త్॥ త్రికేతుః-దరణః-

తుంటనాల్క-పుల్లు - తొగరుముక్కు

దండీ-న్॥

పులుగు - తొగరుమోముపులుగు-

పచ్చఱెక్కలపిట్ట- పచ్చేవిల్తునితేజి-

వెడవిల్కానిబాబా - మరుతేజి-

మోదుగుమొగ్గపుల్లు - పులుకాసి

పులుగు - చేక్కెరతిండి - చేక్కెర

తిండి పులుగు - పండురతీపుదంట-

రామతమ్మ-చిలుక-(రూ) చిల్క-వై ॥

292. పెంపుడు చిలుక

ధరణః-పాత్రః-పు॥

293. రాజశుకము (చిలుకలోని ఒక రకము)

ప్రాజ్ఞః-రాజశుకః-పు॥

294. చిలుక పేరుగల పురుగులు

సీతాకోకచిలుక - (చిత్రవర్ణము గలిగి
చేటలవలెనుండు పెద్ద రెక్కలుగల
యొక పురుగు) ఆకు చిలుక - (ఇది
తెల్లబొట్టుగల పెద్ద రెక్కల పురుగు
దీనును)

295. వడ్లచిలుక

వడ్లచిలుక-నంగనాచి-

296. పులుకాని పులుగు

పులుకానిపురువు-పచ్చతెక్కపురుగు-

297. ఒకానొక పక్షి

లోపా-లోపాయికా-సీ॥

298. పికిలిపిట్ట

పికిలి-పిక్కిలి-పిగిలి-పిగిలిపిట్ట-
పీలి-పట్టుజీనువు-

299. పికిలిపువ్వు (దాని తోఁకక్రింది తెక్క)

పికిలిపువ్వు-

300. పిగిలికుచ్చే (పిగిలిపిట్టయొక్క పృష్ఠభాగమందుండు
తూలికా విశేషము)

పిగిలికుచ్చే-

301. కొంగ

క్రుజ్ - చ్ || క్రొంచః - దీర్ఘజంఘః - కొంచ - క్రొంచ - వై || కొంగ - వై ||
 నిశై తః - బకొటః - శుల్కవాసః -
 కంకేరుద్ - హ్ || ద్వారబలిభుక్ - జ్ -
 శిఖీ - న్ || చంద్రవిహంగమః - పు ||

302. వడ్లకంకణము (కొంగలోని భేదము)

వడ్లకంకణము -

303. కొంగజాతిలోని మఱియొక భేదము

దర్శితుండః - దర్శిః - దర్శిదా -
 క్రొంచః - పు ||

304. వక్కుకొంగ

బకః - కహ్వః - కాకమద్గుః - జలరంకః - ఆరణపక్కి - వక్కు - వగ్గటము -
 పు || ఆడెలు - బాతు - కొక్కరాయి -
 కొక్కెర - కొంగ - తక్కువకింది -
 వక్కుపులుగు - వాలుకొంగ - పరద -

305. కలికి (కొంగ మెడ యీక)

కలికి -

306. కాకిబాతు (ఒక విధమైన యడవి బాతు)

కాకిబాతు -

307. బెగ్గురు

పుష్కరాహ్వః - పుష్కరాహ్వయః - బెగ్గురు - బెగ్గుర - పెగ్గురు - ఉయ్యెలచేరు
 సారసః - కలాంకురః - కురంకురః - పిట్ట - ఉయ్యాలచేఱు (బులుగు -
 గోమర్దః - (గోనర్దః -) మైథునీ - న్ || ఉయ్యలపులుగు - ఉయ్యాలపులుగు -
 కామీ - న్ || వలికి -

308. జేక్కవపిట్ట

కోకః - చక్రః - చక్రవాకః - రథాంగః - జేక్కవ - వై || జేక్కువ - కవపులుగు -
 ద్వంద్వచారీ - న్ || రామాదక్షోజోపమః - జేండ్లపిట్ట - బటుపుగువ్వ - గుండు
 సుతనూకుచోపమః - కామీ - న్ || రథః || పులుగు - ద్వం || చుట్టు (బులుగు -
 చక్రాహ్వయాహ్వయః - బండిపేరిపిట్ట -

309. ఆడ జేక్కవపిట్ట

చక్రవాకీ-కామినీ॥సీ॥

310. కలహంసము (ధూమ్రవర్ణములయిన
ముక్కు కాళ్లుగల హంసము)

కాదంబః-కలహంసః-పు॥

311. పెన్నడ పులుగు

ఉత్క్రోశః-కురరః-మత్స్యనాశనః- పెన్నడపులుగు-
పంక్తిచరః-పు॥

312. అంచే (హంస)

హంసః - శ్వేతగరుత్ - త్॥
అధూనరచ్చదః - చక్రాంగః -
మానసౌకాః - స్॥ సరఃకాకః-
జాలపాత్ - ద్॥ పురుదంశకః-
వార్చః-ధోరణః-పు॥ రంభత్-ద్,
సీ॥నీలాక్షః-చక్రపక్షః-సితచ్చదః-
వక్రాంగః-జాలపాదకః - పరిక్లావీ-
న్॥ సూతిః-క్షీరాశః - జ్యేష్ఠః-
శంకుః-సంకుచితః-

అంచే-వై॥ తూడుదింటి - తెలిపిట్ట-
తెల్లపిట్ట - మదికొలకు పులుగు -
మదికొలనునెక్కును పిట్ట - తొలకరి
గల్గుగువ్వ-తొలకరిసూడు - వానజాలి
పులుగు - నలువతేజీ - నల్లజక్కి-
పాలునీరును వెలిజేయు పక్కి-

313. రాజహంస (ఎఱ్ఱని ముక్కు కాళ్ళతోఁగూడి
తెల్లనై యుండు హంస)

రాజహంసః - మరాశః - భల్లాక్షః- తాయంచే-వై॥
వాటరాటకః-పు॥

314. కొంచెము ధూమ్రవర్ణముగల ముక్కు కాళ్ళతోఁగూడి
తెల్లనై యుండు హంస)

మల్లికః- (ప్రా) మల్లికాక్షః-
ఉత్క్రోశః-పు॥

315. నల్లని ముక్కు కాళ్ళతోఁగూడి తెల్లనై యుండు హంస
దా రరాష్ట్రః-పు॥

316. చిన్నహంస
హంససాచిః-క్షుద్రహంసః-పు॥

317. హంసపాదము
హంసపాదః-పు॥ అంచేపదము-వై॥

318. హంసల సమూహము
హంసమాలా-సీ॥

319. ఆడేలు అను పక్షి
శరారిః-ఆదీః - ఆడిః - హిల్లః-పు॥ ఆడేలు-ఆడెలు-బాతువు-బాతు-
శరారిః-శరాదీః-శరాడిః-

320. తెల్లకొక్కెర. కొక్కరాయి
దర్శితుండః-బలాకా - బిసకంతికా- కొక్కెర-కొక్కరాయి-తెల్లకొక్కెర-
బకేరుకా-సీ॥

321. ఒక తెగ హంస
క్షయిః-కువలాయుకః-పు॥

322. ఆడు హంస
వరటా - వరటి - వరాశీ - వారలా -
బ్రాహ్మణీ-మంజుగమనా-కరాయికా -
సీ॥ (తైలాటి-)వరాలా - వరలా-

323. ఆడ బెగ్గురు
లక్షణా - (పా) లక్షణా - గోనందీ-సీ॥
సారసప్రియా-

324. చీకురాయి
జతుకా - (పా) జతుకా - అజినపత్రా - సీ చీకురువాయి - చీకురాయి - చీకువాయి -
చివుక - చివుకపిట్ట - జీవుక -

325. గబ్బిశము

పరోష్ఠీ-తైలపాయికా-సీ॥ తైలపాయికా-
సీ॥ హీరా-మాంధీలః-వాగ్గుదః-పు॥

గబ్బిడము-గబ్బిలము-గబ్బిలాయి-
గబ్బిడాయి-గబ్బిరాయి- గబ్బిడా-
జిబ్బిటి-జిబ్బిడాయి-

326. పెద్ద గబ్బిలము

మాంధీలవః-పు॥

327. బరిణె పురుగు

పరోష్ఠీ-తైలపాయికా-సీ॥
(జతుకా అజినపత్రా శబ్దములకు
గబ్బిలాయి యని, పరోష్ఠీ తైలపా
యికా శబ్దములకు బరిణె పురుగు
యనియు నానందప్రెస్సు అమర
టీకలలో నర్థము వ్రాసియున్నది.
కాని ఆం-భా-లో తొలి రెండు
శబ్దములకు చీకురాయి యని, మలి
రెండు శబ్దములకు గబ్బిడాయి
యనియు నర్థమివ్వఁబడియున్నది)

328. బరిణె పురుగు

బరిణెపురుగు-బరిడెపురుగు-బొడ్డిక-

329. ఈఁగ (నల్ల యీఁగ)

చర్వణా-మక్షికా-నీలీ - మాచికా-
బంభరాశీ-సీ॥ నీలా-

ఈఁగ-ఈఁగె-ఈవ-ఈవె-

330. జంటియీఁగ. తేనెటీఁగ

సరఘా-మధుమక్షికా-సీ॥

తేనీఁగ-జుంటిఁగ-తేనెటీఁగ-
పెరయీఁగ-

331. నూతిపట్టు యీఁగ

కణా-ఘోణా-కుంభీరమక్షికా-సీ॥
కషాయికా-

332. తెరయీఁగ. గొప్పతేనెయీఁగ. తూనిఁగ

పతంగికా-పుత్రికా-సీ॥ (పుష్పిః-పు॥)

తెరయీఁగ-తెరయీఁగె-తూనీఁగ-
తూనిఁక-

333. అడవి యీఁగ

దంశః - దంశకః - పాంశురః - పు॥

భంకారీ-బంభరాళికా-వనమక్షికా-సీ॥

ప్రాచికా-అరణ్యమక్షికా-

334. అల్పమైన అడవి యీఁగ. అడవి దోమ

దంశీ-సీ॥

335. జోరీఁగ

(పశుమక్షికా-సీ॥)

జోరీఁగ-జోరుటిఁగ-జొట్టిఁగ-

336. ఎఱ్ఱతుమ్మెద. కణుఁదురీఁగ. కందిరీఁగ

గంధోలీ-(పా)గంధోలీ-వరటా-పు॥

విషస్యకా-విషశృంగీ-భద్రకాళీ-

కంటకాననా-సీ॥ వరోలః-బంభరోలః-

తృణషట్పదః - పు॥ గృహిణీ-

గృహకారికా-కంటకా-కంటకాననా-

సీ॥ కోష్ఠకారీ-

కందిరీఁగలు - కణుఁదురీఁగలు-

కందురు-కణుఁదురు-కడుఁదురు-

కనుఁదురు-

337. చిమట. ఈలపురుగు

భృంగారీ-చీదుకా- (పా) ర్మిరుకా-

చీరికా-చీరీ-ర్మిల్లికా-సీ॥

చిమ్మట-చిమట-చిమ్మిట-చిమ్మెట-

రిల్లు-ఇలకోడి-ఈలపురుగు-

338. మిడుత

పతంగః-శలభః-పు॥

మిడుత-దివ్వెయార్పుమిడుత-

దివ్యాఱుపుఁ బ్రువ్వ-

339. ఆకుపురుగు (అందలి భేదము)

ఆకుపురుగు-ఆకుమిడుత-

340. మిణుగులుబూచి

ఖద్యోతః-జ్యోతిరింగణః-తమోమణిః- మిణుగులు పురుగు-
 ధ్యాంతోన్మేషః - నిమేషరుక్-చ॥
 ప్రభాకీటః-పు॥ జ్యోతిర్బిజం - న॥
 నిశామణిః-ధ్యాంతమణిః-పు॥

341. తుమ్మెద

మధువ్రతః-మధుకరః-మధులిచ్ - తేటి - తుమ్మెద - జేంటముక్కలి-
 హ॥ మధుపః - మధుసూదనః - జేమిలిముక్కలి - జేమలిముక్కలి -
 మధుద్రః-మధుకేశటః-పుష్పలిచ్ - తేనియతిండి-తేనెతిండి-నెరయింటరి-
 హ॥ పుష్పకీటః - పుష్పలోలుపః - బమి-బమపుర్వు - రేతలి - మరునల్లి-
 పుష్పంధయః-పుష్పనిక్షః-అశీ-న్॥ మొగరంబము - విరితేనెత్రావుడు-
 అలిః - ఇందిందిరః - చంచరీకః- ముద్దుగలకాళ్ళపురువు- పగడచౌవంచ
 భ్రమరః-బంభరః-భసణః-రోలంబః- యడుగులుగల పక్కి-
 మిళింద-శిలీముఖః-ఘంటః-గాతుః-
 కలాలాపః-రేణువాసః - ద్విరేఫః-
 భృంగః - షట్పదః-పు॥ లోలంబః-
 శిత్పుటః-భృంగాణః-

342. పెద్దతుమ్మెద

రాజభృంగః-బుద్ధిమాన్-త్ పు॥
 (ఈ శబ్దముల కి యర్థము వై॥జీకతో
 నున్నది కాని స శ.సం॥లో పెద్ద
 కూకటి మూగపిట్ట యని యున్నది)

343. మానీగ (తుమ్మెదలోని భేదము)
 మానీగ-

344. తుమ్మెదల మైథునము

తిక్తవారః-పు॥

345. నెమిలి

మయూరః - మయూకః - బర్హిణః -
 బర్హి -న్॥ నీలకంఠః - భుజంగభుక్ -
 జ్ - శిఖావలః - శిఖీ -న్॥ కేకీ - న్॥
 మేఘనాదానులాసీ -న్॥ శిఖండి -న్॥
 శుక్లాపాంగః - చిత్రపింగళః - చిత్ర
 పింఠకః - చిత్రమేఖలః - రాజసారసః -
 ప్రచలాకీ - న్॥ చంద్రకీ - న్॥
 స్మేరవిష్మిరః - దీప్తాంగః - కేకాలః -
 కేకాలిః - మార్జారకంఠః - విష్మిరః -
 దార్వంఠః - నర్తనప్రియః - కేకావలః -
 కలాపీ -న్॥ ప్రావృట్పికః - శతపత్రః -
 సితాపాంగః - మయుకం - పు॥
 వర్షామదః - చిత్రపత్రకః -
 భుజంగారి - శాపదీకః -

నెమిలి - నెమలి - నెమ్మి - నెమ్మిలి -
 నెవిలి - నమిలి - నమ్మి - నట్టుపులుగు -
 నట్టువపిట్టి - నట్టువపులుగు - పురిపిట్ట -
 పురిపులుగు - పాఁపమేతరి - పాఁప
 మేపుడు - పాఁపమేపుడు - జేట్టుపక్కి -
 జేట్టుబులుగు - కప్పుగుత్తుకపుల్లు -
 కన్నులుగలపక్కి - కన్నికగలపులుగు -
 చిలువతిండి - పురివిదర్చపిట్ట -
 పురివిప్పి యాడెడు పులుగు -

346. నెమలి కన్ను

చంద్రకః - మేచకః - పు చేలం - న॥ చేలం - కన్ను -

347. నెమలికూత (ఈ పేళ్ళను శబ్దాదివర్గలోఁ జెప్పినాము)

348. నెమిలికూతటి

శిఖా - చూడా - సీ॥

జేట్టు - చేంచే - సిక - వై॥

సిగ - కూకటి -

349. పించెము (దాని పురి)

శిఖండః - ప్రచలాకః - పు॥ పించం -
 బర్హం - న॥ పిచ్చం - కలాపకః -
 మేచకః - బర్హచంద్రకః -

పురి - పించెము - వై॥ పించియము -
 పీచము - పెంచము -

350. పించము యొక్క మూలము

కోశః - పు॥

351. పింఛముయొక్క పై కెత్తఁబడిన భాగము
కూర్చు:-న్న॥

352. నెమిలి గ్రుడ్డు
రణం:-న॥

353. తిలమయూరము
తిలమయూర:-గురుంటక:-పు॥

354. కారండవపక్షి లేక కన్నెలేడిపక్షి
కారండవ:-పీతమండ:-చంచినూచి:- కన్నియవేడి-కన్నెవేడి-కన్నెవేడు-
సుగృహ:-పు॥ మహాపక్ష:-మరుల:- కన్నెవేడుపిట్ట-

355. హాపుత్రికాయనెడు పక్షి (చీకుకొక్కెర కావలయును)
సర్పపి - హాపుత్రికా - ఖంజనికా -
తులికా - స్ఫోటికా - రాజభట్టికా -
గోభండిర:- పంకకీర:-

356. కరేటుపక్షి. పెద్దకొక్కెర
కరేటవ్యా-ధనచ్ఛా:-సీ॥ పెద్దకొక్కెర-

357. వాగ్గుదపక్షి
తరుకూజి:-వాగ్గుద:-పు॥

358. ఘుర్ఘురమను పుర్వు (కుమ్మరపురుగు)
యమకీట:-ఘుర్ఘర:- కుమ్మరపురుగు-ఉరిడె-

359. మత్స్యరంగ పక్షి
మత్స్యాశన:- మత్స్యరంక:-
మీనరంగక:- ఝంపాశీ - న్॥
జలమద్గు:- మణీచక:- పు॥

355-356-357-358 అంకెలుగల శీర్షికల క్రింద వ్రాసిన వేళ్లు
శీర్షికలప్రక్క వ్రాసిన అర్థములలో వ్రాయఁదగినను త్రి॥శే అర్థము
ననుసరించి వీటి నీ పేళ్ళతోనే యిచ్చట వ్రాయుటయైనది.

360. తిత్తిరి పక్షి (తీతువు)

చిత్రపక్షః - తిత్తిరిః - కపింజలః - తీతువ-

లఘుమాంసః - పు॥ వరిష్ఠః-

ఈశ్వరప్రియః-ఖరక్వాణః-

361. మీలవల్లకి పిట్ట

వర్తికా - విష్ణులింగీ - వ్యలీకా - మీలవల్లిక - మీలముచ్చ - మీలదొంగ -

మీనవల్లికా - సీ॥ మీనవల్లంకి -

362. లావుక పిట్ట

లావః - లావకః - లఘుజంగలః - పు॥ లావుక -

363. చకోర పక్షి (వెన్నెల పులుగు)

జీవంజీవః - జీవజీవః - చకోరః - వెన్నెలపిట్ట - చందమామపులుగు - ద్వ॥

విషమృత్యుః - విషసూచకః - పు॥

ఉత్పిబః - చంద్రికాప్రియః -

చలచ్ఛంచుః -

364. రాత్రి తిరుగు పక్షి విశేషము

చర్మచటి - జతునీ - గృహమాచికా - సీ॥

365. దోమ

మశకః - ఘోషః - సూక్ష్మమక్షికః - దోమ -

రణరణః - పు॥ మలిమ్మచః -

366. చిన్న దోమ

చీకటియీగ -

367. తొండపు దోమ

ఘోణికా - సీ॥

ఏనికదోమ - తొండపుదోమ -

368. నల్లదోమ

తీక్షణతుండః - పు॥

369. నుసుము (ఎండకాలమున కన్నుల యందు ముసిరేడు చిన్నదోమ)

నుసుమ - నుసుము -

370. పసిరిక పిట్ట

హారీతః-

పచ్చపిట్ట-పచ్చపులుగు-పసుపుబిట్ట-
పసుపుముద్ద-పసిరిక-పసిరికపిట్ట-
గిజ్జిగాడు-గిజ్జిగాడు-

371. వన్నెపులుగు

జీవంజీవః-పు॥

372. చీకుకొక్కెర (గుడ్డికొంగ)

కోయష్టికః-పు॥ శిఖరీ-న్, పు॥

గుడ్డికొక్కెర - గుడ్డికొక్కెరాయి-
గుడ్డికొక్కెరాయి-చీకుకొక్కెర-

373. లకుముకిపిట్ట

టిట్టిభకః - అండుకః - పు॥

లకుముకి-

ఉత్పాదశయనః-కటుక్వాణః-

374. నీర్చిచ్చుకాడు (అందలి విశేషము)

నీరుచిచ్చుకాడు-నీర్చిచ్చుకాడు-

375. వెలిచెపిట్ట. దొట్లపులుగు

వర్తకః-పు॥

వెలిచె-

376. బెళగువ్వ

కుక్కుభః-గోభండిరః-పంకకీరః-

కోయష్టిః-జలకుక్కుభః- పు॥

(త్రి-శే-టికలో బెళగువ్వపక్షి, గుడ్డి
కొంగ యని యందురు అని ఒకటిగా
వ్రాసియున్నది. కాని యమరములో
రెండును వేరుగా నుక్తములైయున్నవి)

377. చీరపిట్ట

గంగాచిత్రి-దేవట్టి-విశ్వకా-

జలకుక్కుటి-సీ॥

(ఇవి కేవలము చీరపిట్ట పేర్లు)

378. జీలుగు పక్షి

కనుబంటి-

379. భారతీ పక్షి

పణిభేలః-పు॥పాలభేలా-గరుడ్యోధీ-
భారతీ - వ్యోమనాసికా -

380. గండ భేరుండము

భేరుండః-పు॥ భేరుండము-వై ॥

381. గబ్బులుగు

కుక్కుభః-పు॥ కుక్కుటకః-భాసః- గబ్బులుగు-గంపపులుగు-
శకునః- కంపపులుగు-గబ్బు-డబ్బు-

382. ఒకానొక పక్షి

పూర్ణకూటః-కుటపురిః-పు॥

383. పురుడిపిట్ట

పురుడిపిట్ట-పూ రేడు-పూ రెడు-

384. డాబ

డాబ-పడుదల-

385. పక్షులలోని భేదములు

శ్రీకర్ణీయకః-ఖిలఖిలః-మొ॥

రామదాసు-వెన్నముద్దకోడి - బంగరు
పిచ్చిక - వెల్లువపిట్టలు - బ॥ జుమ్మ-
వంగపండు - పగడంపుజిట్ట-
వెన్నడాయి - పొన్నంగి - గున్నంగి-
ఉల్లంగి - ఉల్లంకి - ఉలంకి-
నల్లచ్చికాడు-జల్లపిట్ట-గడ్డిపిట్ట-
పొడిపిట్ట-గొంగడికాడు-అంజటి
జోరిగాడు-ముల్లంగిపిట్ట - తేనెగడ్డ-
ఉవ్వపిట్ట - గిజిగాడు - పాతుకాడు-
బొట్టపిట్ట-తప్పుడుగాడు- పాలకాకి-
అసకప్పెరగాడు - పరజ - పోపిట్ట-
వామనపాతుకాడు-గూడబాతు-
వాజేము-పడిక-బెళవరివ్వ-
పావళము-కూకటికువ్వె-కశు-
కరడు-డాబ-మొ॥
ఇవి పర్యాయపదములు కావు

386. కాకులు గ్రద్దలు గూబలు డేగలు పాలపిట్టలు
మొదలుగాగల జాతులు

ప్రవహః-పు॥

(ఈ పక్షులలో హంసలు మున్నుగా-
గలవి జలచరములు. కోడి మొదలు
గాగలవి గ్రామచరములు. కన్నెలేడి
మొదలైనవి వనచరములు. తుమ్మె
దలోనగునవి ఖగ్రపక్షులు)

387. పక్షి పిట్ట -

ఖగః-విహంగః-విహగః-విహంగమః-
విహయాః-న్॥ శకుంతః-శకుంతిః-
శకునః-శకునిః - ద్విజః - పతత్రీ-
న్॥ పత్రీ-న్॥ పక్షి-న్॥ పతగః -
పతంగః-పతంగమః - పతన్-త్॥
పతత్రీః - పత్రరథః - అండజః-
నగౌకాః-న్॥ వాజీ-న్॥ విః-వికిరః-
విష్కరః - నీడజః - నీడోద్భవః-
గరుత్మాన్ - త్॥ పిత్సన్ - త్॥
నభసంగమః - నాడిచరణః-
చంచుభృత్-త్॥ చంచుమాన్ - త్॥
అనేకజః - ఉత్పతః - వారంకః -
ప్లావీ-న్॥ నీడి-న్॥ శుకః-మలూకః-
మశాకః-మదనః-మదురః-విప్రుషః-
భసన్-త్॥ తుండి-న్॥ పిపతిషన్-
త్॥ ఊకః - కంఠాగ్నిః - ఖేచరః-
వ్యోమచారి-న్॥ కుటరుః-వశాకుః-
పతసః - త్రోటిహస్తః - భరత్-త్॥
సన్నితిః-తరుశాయీ-న్॥ జిహ్వోదరః-
కికశాస్యః-పు॥ (ఫత్కారీ యన పక్షి
మాత్రము) అంగుః - వాతగామీ-న్॥
ప్లావీ-న్॥

పిట్ట - పిట్ట - పక్కి-వై॥ పులుగు-
గువ్వ-ఇరుబుట్టువు- గ్రుడ్డుకానుపు-
పెట్ట-

388. గూఁటిగువ్వ. (ఈకరాల్చిన పక్షి)

గూఁటిగువ్వ - అణుఁజే - కురు జే -

389. టెక్కలు

గరుత్ - త్ || పక్షః - ఛదః - పు || ఛదనం -

పత్రం - పతత్రం - తనూరుహం - న -

¹ గటి - ఈక - చట్టుప - చెట్టుప -

ఎఱక - డాక - టెక్క - నెటి - రేకు -

లాక - (గటియీక విహంగపక్షమని

ల - నా)

390. లవిట (టెక్క మొదలు)

పక్షతిః - సీ || పక్షమూలం - న ||

² లావు - లవిటి -

391. పక్షి ముక్కు

చంచుః - త్రోటిః - సీ || సృపాటికా -

392. లాక (పక్షి యీక)

లాక - గోటాపన -

393. లవుటి (పక్షి తోక)

లావు - లవుటి -

394. నెటి (పక్షి యీకల చిక్కు)

నెటి -

395. ఎగపు (పక్షిగతి)

ఎగపు - డయనము -

396. ఎగపు ఎగయుట (డయనం)

ప్రడినం - న || డయనం -

ఎగపు - నెగపు - పల్లటి - (ఈ 3
శబ్దములకు ల - నా - లో ఉడ్డినమని)

1-2 శబ్దరత్నాదులైన అకారాది నిఘంటువులలో నిట్టులున్నది
కాని ఆం - భా - లో “గటియీక చట్టుప యెఱక డాకన నొప్పుఁ
బక్షంబు, టెక్కనాఁ బక్షతి యగు.” కాం. పక్షం.

“లావు లవిటి నానరుపక్షి పుచ్చాఖ్య” — అని.

397. దేగలు లేజేట

శ్యేనోత్థః-పు॥ శ్యేనోత్థానం-న॥

398. పాటుట

ఉడ్డినం-న॥

(శ.ర.ములో దీనికి ఎగపు అని యున్నది)

399. వ్రాలుట

సండినం-న॥ సంపాతః-పు॥

400. టువ్వు (తెక్కల గాలి చప్పుడు)

టువ్వు-

401. పంది మొదలగు వాని మలము

(గొడ్డి-)

402. రెట్ట (పక్షుల పియ్య)

రెట్ట-

403. పక్షి గూడు

కులాయః-పు॥ నీడం-ప్ప॥ జాకం- గూడు-
న॥ పంజరమ్-

404. కాకి గూడు

(తర్తరికః-పు॥) వర్తరూకః-

405. కొరను. (పక్షులెరయేటి తినుచోటు)

కొరను- (రూ) కొరను-

406. పక్షులు నీళ్లు త్రావుచోటు

శ్రీగహః-పు॥ శకుప్రపా-సి॥

407. పక్షుల యాహారము. పొంగలి

పొంగలి-

408. వెద (పక్షుల గర్భధానము)

వెద-

409. శుకముల మైథునము

అలీకం-న॥

410. మర్కటముల మైథునము

పంచేష్టికమ్-న॥

411. కుక్కుట మైథునము

నిధావకః-పు॥

412. త్రొక్కుట (పశు పక్షి మృగముల రతి)

త్రొక్కుట-త్రొక్కుడు-పొర్లుట-
మెట్టు-

413. గ్రుడ్డు

పేశీ-సీ॥ కోశః-ప్స॥ అండం-న॥

గ్రుడ్డు-గుడ్డు-

పేశిః-సీ॥

(పేశీకోశః ఒక్క పదమని కొందరు)

414. సొన (గ్రుడ్డులోని రసము)

సొన-జెన-జిన-

415. పూరి (మృగముల జేనుపాలు)

పూరి-

416. పశువులయు పక్షులయు కుక్కలయు జేగడము

కాలీనమ్-న॥

417. కూనపిల్ల (పక్షిలోనగు తిర్యగ్జంతువుల పిల్ల)

బోదులా - బోదలా - బోద - బోదు -

బోదె - కందు - కొదమ - కూన -

నిసుగు - నిసువు - పిలుక - పిల్క -

పిలకలు-బ॥ పిల్ల-

418. కేవలము పక్షిపిల్ల

పిల్లాకః-పీలుకః-పు॥ స్వంచుసః-

భంపుకః-చిల్లాకః-అవటః-

419. ఎగుబోద (తెక్కలు మొలచి యెగిరెడు వయసు వచ్చిన
పక్షిపిల్ల)

ఎగుబోద-ద్యు॥

420. శిశువు (సామాన్యముగా శిశువు)

పోతః-పాకః - అర్భకః - డింభః- పాప-

ప్రథుకః-శాబకః-శిశుః-దారకఃపు॥

అనుబంధః-

421. జోత్తు పాపం (మేన నెత్తురుదేలుచున్న లేత బిడ్డ)

జోత్తుపాప-

422. కవల పిల్లలు

అమడలు-కవలు-కవలవారు-

423. పోతుపిల్ల (వశు జాతిలో మొగపిల్ల)

పోతుపిల్ల-

424. పోతు (తిర్యగ్జంతువులలో మొగది)

గండు-పోతు-

425. పెట్ట (వాటిలో నాడది)

పెట్ట-పెంటి-

426. వాటి జంట

పెంటిపోతులు-

427. జేత (స్త్రీ పురుషుల జంట)

స్త్రీపుంసౌ-మిథునం-ద్వంద్వం-

దోయి-వై ॥ దంట - జంట - జోడు-

జమిలి - జమళి - వై ॥ కవ - అమడ-

కవలి-గెడ-జేత-జమట-జమిడి-వై ॥

జోక - దొందు - వై ॥ సంగడము-

సంగడి - ఉద్ది - జోడుకోడె -

జోడుకోడియ-

428. జేంట

యుగ్మం-యుగళం-యుగం-యమం-
 యమకం-యమళం-యామళం-
 యుతకం-ఉభయం-ద్వంద్వం-ద్వైతం-
 ద్వితయం-ద్వయం-న॥ ద్వయీ-సీ॥

429. మూటి సమూహము

త్రయం-త్రితయం-

430. గుంపు

సమూహః - నివహః - వ్యూహః-
 సందోహః-విసరః-వ్రజః-స్తోమః-
 ఓఘః-నికరః-నిచయః - వ్రాతః-
 వారః-సంఘాతః-సంచయః-చయః-
 సముదాయః-సముదయః-సమవాయః-
 గణః-పూగః-ప్రకరః-ప్రపంచః-
 ధట్టః-పు॥ తతిః-సమితిః-పంక్తిః-
 సహతిః-సీ॥ వితానం-మండలం-
 జాలకం - చక్రవాళకం - జాతం-
 బృందం-నికురుంజం-న॥ చీనః-పు॥
 జటా-సీ॥ స్కంధః - ఆకరః-పు॥
 పేటకః-రూటః-రింఛోలీ-సీ॥

అత్తము-దిమ్ము-గుబురు - గుమురు-
 గుంపు-గుమి-గమి-పిండు-మొత్తము-
 తుట్టె-పైకము-దాటు-దాటె-తొద్ద-
 లేక-లంపు-ముంపు-మొగి-మొల్లము-
 మొల్లమి-తుటుము-తుడుము-తుట్టియ-
 తుట్టె - తెట్టువ - తొట్టువ - తొట్టు-
 తెట్టెము - తెట్టె-తెవ - తెగ - తొగ-
 తెబక-తోయము - దడు - దడము-
 వర్గు వై॥ ఆట్టియ - అంటలు - బ॥
 కూటువ - కూటువు - కొలము-వై॥
 కందువ-బారు - బిందము - చేరువ-
 రొక్కము-దిమ్మ-పయికము - పయి-
 పఱ - పొతము - పొట్లము - పొది-
 త్రుట్టియ - త్రుట్టె - గడ - నుతిక -

431. చిక్కగాఁ గలిసియుండు వాటిగుంపు

పటలీ-న్న॥

432. వర్గము (ఒకతీరు వస్తువుల గుంపు)

వర్గః-పు॥

433. మూఁక (ప్రాణి సమూహము)

సంఘః-సార్థః-పు॥ ఆకలనం-న॥ మూఁక-

434. పరుస (సజాతీయుములైన ప్రాణి సమూహము)

కులమ్-న॥ కదుపు-పదుపు-పదుపు-పదుగు-
పరుస-

435. మనుష్యులు గుఱ్ఱాలు ఏనుఁగులు వీటిగుంపు

స్కంధః-పు॥

436. తరు గుల్మదుల సమూహము. షండము

షండః-ప్ప॥

437. తిర్యగ్జంతు సమూహము

యూథమ్-న॥

438. కదుపు (పశువుల గుంపు)

సమజః-ఉదజః-పు॥ కదుపు-జేంగిలి-

439. నరపక్ష్యాది సమూహము

సమాజఃపు॥

440. ఒక్కవిధమగు నడకగలవారి యొక్క గుంపు

నికాయః-పు॥

441. పిల్లలగుంపు

శాబం-న॥

442. రాసి కుప్ప (ధాన్యాది సమూహము)

పుంజః-రాశిః-ఉత్కరః-పు॥ ప్రోక-ప్రోపు-ప్రోగు-కుప్ప-గువ్వ-
కూటం-ప్ప॥ కుటుకు-రాసి-వై॥

443. మండె (అందలి భేదము)

మండె-

444. పావురముల గుంపు

కాప్రోతం-న॥

445. చిలుకల గుంపు

శౌకం-న॥

446. నెమళ్ల గుంపు

మాయారమ్-న॥

447. తీతువుల గుంపు

తె తిరమ్-న॥

448. కాకుల గుంపు

నిధావకః-కాకసంఘః-పు॥

449. బకముల గుంపు

బాకం-

450. గువ్వల గుంపు

గువ్వకరి-

451. బెంపబడి యిల్లు మరగిన పక్షులు మృగములు

చేకాః-(పా) సేకాః-గృహ్యాకాః-పు॥

దీమము-దీము-

క్షేత్రజ్ఞః-

(వీటికి దీపకః అని ల-నా-లో పక్షి
మృగాదులను పట్టుటకై వేటకానిచే
బెంపబడిన పక్షి మృగములొనగునది
యని కలదు)

452. వరుసగా ౧. ప్రాకెడు జన్తువులు ౨. కొఱకు జన్తువులు

౩. ఏగిరిపడెడు పురుగులు ౪. జల జన్తువులు

౧ సరీసృపాః- ౨ దందశూకాః-

౩ పతంగాః-పు॥ ౪ యాదాంసి-

న్, న. బ॥

—: సింహాదివర్గము సమాప్తము :—

పద సూచిక

పదము	పేజీ
అంకుడు చెట్టు	28
అంగదుడు	134
అంచే	167
అంటు	5
అంటుపేను	154
అందుగు చెట్టు	82
అంబారుపిడుచు	154
అంబాశపు చెట్టు	27
అంబునేరేడు చెట్టు	35
అగరు సొంటి	63
అగిసె చెట్టు	46
అచ్చము హాలగుత్తి	18
అటికమామిడి	102
అడవి	1
అడవి ఎలుక	146
అడవి కాకర	102
అడవికోడి	160
అడవి తులసి	88
అడవి దోమ	170
అడవి పంది	132
అడవి పందికిని ఊరబందికిని	
పుట్టిన పంది	138

పదము	పేజీ
అడవి పంది మాంసము	133
అడవి పంది రోమము	133
అడవి ప్రత్తి	77
అడవి మల్లె	54
అడవి మొల్ల	55
అడవి యీగ	170
అడవి సదాప	101
అడ్డసరపు చెట్టు	69
అతి మధురము	73
అతి వస	67
అత్తిచెట్టు	24
అత్తెము	156
అన	8
అనాస చెట్టు	52
అరటి చెట్టు	74
అరటి పండు	75
అరటి గెల	75
అరటి పువ్వు	75
అరటి మూలము	75
అరటిరోని భేదములు	76
అఱ్ఱము	15
అలము	8
అల్పముగ బూచిన	
అెంకాయ చెట్టు	125

పదము	పేజీ
అల్పమైన అడవి యీగ	170
అల్లుడు రీగ	7
అవురు కనవు	117
అశోకవనిక	3
అశోక వృక్షము	51
అస్థిసంఘాతము	74

అ

ఆంజనేయులు	133
ఆకు	13
ఆకుచిలుక	151
ఆకుపత్ర	86
ఆకులేలు	151
ఆకుదోట	2
ఆకుపురుగు	170
ఆటతోట	2
ఆడగూబ	157
ఆడ జక్కవ పిట్ట	167
ఆడ బెగ్గురు	168
ఆడ వనజంతు విశేషము	145
ఆడు కోయిల	162
ఆడు గువ్వపిట్ట	158
ఆడు డేగ	156
ఆడు నక్క	137
ఆడు పంది	133
ఆడు పిచ్చుక	161
ఆడు మందపిచ్చుక	158
ఆడు లేడితోట మొ.	139

పదము	పేజీ
ఆడు హంస	168
ఆడేలు	168
ఆనుగపండు	106
ఆనుగపు చెట్టు	105
ఆముదపు చెట్టు	43
ఆరుద్ర పురుగు	148
ఆరె పువ్వు	82
ఆరె బొద్దె	160
ఆకువ	138
ఆవడచెట్టు	78
ఆహారమునకయిన జంతువు	145

ఇ

ఇంగువ చెట్టుయొక్క ఆకు	14
ఇంటివెలపలనుండు ఉపవనము	2
ఇప్పపండు	27
ఇప్పమాను	27
ఇరుగుచెట్టు	50
ఇణ్ణి	139

ఈ

ఈగ	169
ఈగపులి	149
ఈత చెట్టు	130
ఈన	14
ఈనల గుంపు	14
ఈనె మొదలు	14
ఈపి	154

పదము	పేజీ
ఈల పురుగు	170
ఈశ్వరి	71

ఉ

ఉచ్చిత	94
ఉడుత	148
ఉడుబోతు పిందె	17
ఉడుము	138
ఉడుము పిల్ల	138
ఉత్తరేణి	64
ఉపవనాంతరము	2
ఉప్పి	93
ఉప్పుకసపు	119
ఉప్పుగడ్డి	119
ఉమ్మెత్త చెట్టు	60
ఉమ్మెత్త పండు	60
ఉమ్మెత్త ముల్లు	15
ఉమ్మెత్తలో నొక రకము	60
ఉరివిడి చెట్టు	87
ఉలప	119
ఉలిమిరి చెట్టు	28
ఉల్లిగడ్డలో తెగలు	99
ఉసిరికాయ	45
ఉసిరిక చెట్టు	45
ఉసుళ్లు	153
ఉసై	87

ఊ

ఊడ	9
----	---

పదము	పేజీ
ఊడుగు చెట్టు	28
ఊడుగు పువ్వు	28
ఊదరలు	118
ఊప	4
ఊర పిచ్చిక	161

ఎ

ఎండిన ముండ్లకంప	15
ఎండిన కసపు	120
ఎండిన పోక	128
ఎండిపోయిన యడవి	4
ఎండుటాకు	13
ఎక్కుడు దీగె	100
ఎగయుట	178
ఎగవు	178
ఎగిరిపడు పురుగులు	184
ఎగుబోద	181
ఎడతెగక దట్టమైన పంక్తి	3
ఎద్దునాలుక చెట్టు	80
ఎన్ను	18
ఎఱ్ఱ ఉత్తరేణి	64
ఎఱ్ఱ కాంచనపు చెట్టు	24
ఎఱ్ఱ కోడిజుట్టు తోట	
కూరచెట్టు	98
ఎఱ్ఱ గన్నేరు	59
ఎఱ్ఱ గలిజేరు	100
ఎఱ్ఱ గిసిచెట్టు	46
ఎఱ్ఱ చీమ	152

పదము	పేజీ
ఎఱ్ఱ తుమ్మెద	170
ఎఱ్ఱ తేలు	151
ఎఱ్ఱ తొలసి	88
ఎఱ్ఱ తోటకూర	97
ఎఱ్ఱని ఆశోకవృక్షము	51
ఎఱ్ఱని జింక	141
ఎఱ్ఱపువ్వుల గోరంట	58
ఎఱ్ఱపువ్వుల మునగ	29
ఎఱ్ఱపువ్వుల ములుగోరంట	58
ఎఱ్ఱమచ్చల జింక	141
ఎఱ్ఱ మల్లె	55
ఎఱ్ఱమూతి కోతి	135
ఎఱ్ఱ యుల్లి	99
ఎఱ్ఱ లొద్దుగుచెట్టు	37
ఎఱ్ఱవన్నెల జింక	142
ఎఱ్ఱ విష్ణుక్రాంతము	69
ఎలుక	146
ఎలుక చెవి	64
ఎలుక జీడిచెట్టు	88
ఎలుకలలో మరికొన్ని	
భేదములు	147
ఎలుగుగొడ్డు	185
ఎళనీరు	126

ఏ

ఏట్రతంత	157
ఏడాకుల పొన్నచెట్టు	26
ఏడాకుల యరటిచెట్టు	24

పదము	పేజీ
ఏదు పంది	138
ఏదుపంది ముల్లు	138
ఏనుగ పల్లెరు	67
ఏనుగు దోస	105
ఏనుగు బీర	78
ఏనుగు బీర	105
ఏనుగు వంగ	84
ఏపెచెట్టు	39
ఏఱుపుచ్చ	108
ఏరుమద్ది	39
ఏరు వంగ	108

ఒ

ఒక చెఱుకుచెట్టు నీడ	117
ఒక జాతి కందమూలము	110
ఒక జాతి గడ్డ	107
ఒక జాతి తాటిచెట్టు	122
ఒక జాతి తియ్యదబ్బుచెట్టు	35
ఒక తెగ ఆకుకూర	90
ఒక తెగ చెంకాయచెట్టు	125
ఒక తెగ నల్లచిక్కుడు	109
ఒక తెగ పండ్లతీగె	105
ఒక తెగ మల్లెచెట్టు	54
ఒక తెగ వంగ	84
ఒక తెగ హంస	168
ఒక దినుసు గడ్డి	115
ఒకానొక చెట్టు	53
ఒకానొక పక్షి	168

వదము	పేజీ
ఒకానొక పక్షి	165
ఒకానొక పక్షి	176
ఒక్కచెట్టు నీడ	21
ఒక్కవ పిట్ట	166
ఒక్కవిధమగు నడకగలవారి	
గుంపు	183

ఓ

ఓమము	78
ఓషధి	4
ఓషధులు	89

ఔ

ఔషధము	89
-------	----

క

కంకణము	158
కంకణము	168
కంకోష్ఠ	90
కండ్లరావి చెట్టు	23
కంద	106
కందమూలము	107
కందయందలి భేదము	107
కందిరీగ	170
కంపిల్లము	99
కంపుగల యిరుగుడుచెట్టు	50
కంబళి పండు	148
కంబళి పురుగు	150
కటుక రోహిణి	63
కట్టమామిడి	31

వదము	పేజీ
కద్దెపుల్ల	12
కట్కంగవలము	45
కడప చెట్టు	87
కడిలపు చెట్టు	82
కణితి	142
కణితి	143
కణుదిరీగ	170
కణుపు	112
కదుపు	183
కను	117
కన్నెలేడి పక్షి	178
కపిలద్రాక్ష	72
కపిలవర్ణముగల చీమ	153
కప్పరపు వంకాయచెట్టు	84
కమలావృక్షము	51
కమ్మ	122
కమ్మరేగు	47
కమ్మెరాకు తీగె	80
కరకచెట్టు	46
కరతుమ్మ	84
కరిక	110
కఱివేపాకుచెట్టు	49
కరుబూజా దోస	105
కరేటు పక్షి	178
కలప	5
కలహంసము	167
కలికి	166

పదము	పేజీ
కలిగొట్టు చెట్టు	44
కలివె చెట్టు	53
కలుజువ్వి	38
కలుగచ్చ	101
కలుగానుగు	101
కలుబంద	98
కవలపిల్లలు	181
కసవు	118
కసవు	120
కసింద	93
కసుగాయ	16
కస్తూరి తుమ్మ	42
కస్తూరి పట్టిచెట్టు	59

కా

కాకర చెట్టు	102
కాకి	162
కాకి గూడు	179
కాకినేరేడు చెట్టు	35
కాకి బాతు	166
కాకులు గ్రద్దలు మొ. జాతులు	177
కాకి దొండ	79
కాక్కిదొండ	91
కాకి వెదురు	118
కాకుల గుంపు	184
కాకోలి	95
కారుబుడమ	105
కాచి చెట్టు	101

పదము	పేజీ
కాటుక పిట్ట	157
కానుగు చెట్టు	40
కాపు	21
కామంచి చెట్టు	101
కామంచి కసవు	119
కామవృద్ధి చెట్టు	98
కాయ	16
కాయపండు	17
కారండవ పక్షి	173
కాటడవి	1
కారు కంద	95
కారు గచ్చచెట్టు	66
కారు గొలిమి	95
కారు మినుము	90
కారుపోక	128
కారు మునగ	29
కారెనుబోతు	136
కాళ్ళజెట్టి	150
కాశ్మీరదేశపు దామర	98
కాసర చెట్టు	102
కావకదలి	76

క్రి

క్రిక-స కసవు వేళ్లు	114
క్రితలి చెట్టు	36

క్రి

క్రిచుఱాయి	149
------------	-----

పదము

పేజీ

కు

కుంకుడు చెట్టు	29
కుంకుడు బురుగు	151
కుందురుష్కము	81
కుందు రెల్లు	114
కుందేటిబొమ్మ	97
కుందేలు	144
కుక్క తొలసి	88
కుక్క పాల	89
కుక్క బూరుగు	40
కుక్కమూతి పిందె	17
కుక్క మేడిచెట్టు	48
కుక్క వాయింట	99
కుక్కుట మైథునము	180
కుఠారాదులచేత నఱక బడినకొమ్మ మొదలై నది	7
కుప్ప	189
కుమ్మర చెట్టు	114
కుమ్మర పురుగు	149
కురాసాని ఓమము	78
కురాసాని ఓమము	98
కురువేరు	81
కుశలు	118

కూ

కూకటిమూగ	158
కూకురుగుడ్డంగి పిట్ట	168
కూతురుబుడమ	81

పదము

పేజీ

కూనపిల్ల	180
కూర	89
కూరాకులలోని తెగలు	98

కృ

కృష్ణ తులసి	88
-------------	----

కై

కైసరియను మృగము	142
----------------	-----

కొ

కొంగ	166
కొంగజాతిలోని భేదములు	166
కొంచెము దూమవర్ణముగల హంస	167
కొండ గొట్టె	142
కొండ గోగు	27
కొండ గోగుచెట్టు	46
కొండ గోగుపువ్వు	27
కొండ బీర	152
కొండపిండిచెట్టు	96
కొండ బూరుగచెట్టు	40
కొండ మామిడి	81
కొండముచ్చ	134
కొండె	152
కొండె చివరి ముల్లు	152
కొక్కిరింత	185
కొడిసెచెట్టు	52
కొడిసెపాళ	52

పదము	పేజీ
కొక్కరాయి	168
కొక్కెర	161
కొత్తెము	124
కొన	9
కొన్ని తెగల రేగుచెట్టు	34
కొబ్బెర	126
కొమ్మ	8
కొమ్మలు మొ. గుంపు	14
కొమ్మ	21
కొమ్మ	133
కొమ్మ పసుపు	107
కొమ్మల పురుగు	149
కొమ్మలుగల జంతువు	146
కొయ్య	11
కొయ్యతొలుచు పురుగు	149
కొరనాసిగండు	143
కొరను	179
కొఱవి చీమ	152
కొఱుకు జంతువు	164
కొంది సుడులుగల లేడి	144
కొస	122

క్రో

కోకిల	161
కోడి	159
కోడి గుండెకాయ	160
కోడియందు ఒక జాతి	160
కోడెవయసుగల పంది	133

పదము	పేజీ
కోతి	134
కోతి ముఖము	135
కోతుల సంగమము	185
కోదాడు	125
కోయిల కూత	162
కోయు తోటకూర	98
కోర చివర	138
కోరింద చెట్టు	101
కోలపాల చెట్టు	67
కోల పొన్న	65
కోశకారము	116
కోశాంగము	106

క్ల

క్లజు	157
-------	-----

క్ర

క్రూరపశువు	139
------------	-----

క్ష

క్షీర కాకోలి	71
క్షుద్రారామము	3

ఖ

ఖట్వాశ మనుమగవనజంతువు	145
ఖడ్గమృగము	135
ఖర్జూరము	129

ఖే

ఖేసరమను జంతువు	145
----------------	-----

పదము	పేజీ
గ	
గంగ రావిచెట్టు	37
గంగ రేగు	33
గంజాయి	109
గంట్ల కానుగు	41
గండకచోరము	102
గండక మృగము	136
గండభేరుండము	176
గండుకోయిల	162
గండ్రచీమ	152
గంధకచోలము	88
గజ నిమ్మ	47
గజ పిప్పలి	66
గటిబద్ద	123
గడ	117
గడిమెకము	146
గడ్డ	21
గడ్డలలోని భేదములు	111
గడ్డి	120
గడ్డికట్ట	121
గడ్డితోగూడిన యదవి	1
గడ్డిలోని భేదములు	121
గణపులయ-దు బుట్టిన	
మొలక	4
గడ్డ	163
గనుసులోనగువాని గడ్డ	106
గనుపదంటు	114

పదము	పేజీ
గన్నేరు	59
గన్నేరు చెట్టు	48
గబ్బిళము	169
గబ్బులుగు	176
గర	4
గరుగు చెట్టు	94
గరుడపక్షి	154
గరుడవర్ధనము	69
గరిజేరు	100
గసగసా చెట్టు	69

గా

గాజేర	110
గాడిదగడపర చెట్టు	44
గామిడికాడు	133
గార చెట్టు	39

గి

గిఱక తాటిపండు	129
గిఱక తాడు	129
గిఱ్ఱ పురుగు	151
గిఱ్ఱ పురుగు	159
గిలక చెట్టు	72

గు

గుంజు	123
గుంజు	124
గుంట కలగర	101
గుంటనక్క	137

పదము	పేజీ
గుండ	120
గుంపు	182
గుగ్గిలపు చెట్టు	32
గుడక	126
గుడ్డగూబ	156
గుడ్డి కామంచి	119
గుడ్డగూబ కూత	156
గుత్తి	19
గుత్తినెమిలియదుగుమాను	41
గున్న	7
గుబురు	8
గుబురు	15
గుమ్మడి	103
గుమ్మడు చెట్టు	33
గురిగింజే	56
గురివెంద తీగ	56
గురుగు	110
గురుగు చెట్టు	53
గురుజే	94
గురుపోతు	144
గువ్వ	155
గువ్వల గుంపు	184
గువ్వవన్నె మృగము	140
గుహలోనుండు జింక	144

గూ

గూటి గువ్వ	178
గూబ	156

పదము	పేజీ
గూబగుడ్డు	157
గూబతడ	71

గె

గెంగెట	124
గెనుసు గడ్డ	107
గెల	19

గొ

గొంటు	129
గొంటు పోక	128
గొంతెమ గోరుచెట్టు	101
గొజ్జేంగి	57
గొట్టిగడ్డ	111
గొట్టి	94
గొట్టె	94
గొడ్డు మాను	6
గొడ్డువోక ఫలించు మాను	6
గొల	18
గొలకలు	123
గొరిమిడి చెట్టు	70

గో

గోగు	27
గోమారి	154
గోమూత్రిక	119
గోరంట చెట్టు	58
గోరు	75
గోరు చిక్కుడు	109

పదము	పేజీ
గోరుపంక	164
గోళిచెట్టు	114

గ్ర

గ్రచ్చ	114
గ్రామపు కోడి	160

గు

గుడ్డు	180
--------	-----

ఘ

ఘర్షణమను పుర్వ	173
----------------	-----

చ

చేంద్ర చెట్టు	41
చందనపు చెట్టు	51
చందనపు చెట్టు	65
చంద్రక్రాంతము	69
చకోర పక్షి	174
చక్రము	67
చక్రవర్తి కూర	109
చేన్ను	128
చన్ను	129
చమర మృగమువంటి	
జంతువు	144
చమారువు	140
చల్ల గడ్డ	68

చా

చాగ చెట్టు	63
చోడు	16

పదము	పేజీ
చామలు	118
చోట	182
చోట కంద	106
చోటకంద కాడ	106
చోటకంద జిగురు	106
చోలు	3

చి

చింక లిక్క	185
చింత గున్న	38
చింత చెట్టు	38
చింత విత్తనము	39
చింద పిట్ట	164
చిక్కగా కలిసియుండు	
వాని గుంపు	182
చిక్కగా పూచిన	
చెంకాయ చెట్టు	125
చిక్కము	20
చిక్కుడు	109
చిగిరింత	21
చిగురు	14
చిగుళ్లు వ్రేసినది	6
చిట్ట	7
చిట్ట చివర	10
చిట్టాముదము	71
చిట్టెలుక	146
చిత్రమూలము	81
చిదుగు	12

పదము	పేజీ
చిదుగుల సమూహము	12
చిన్న అరటి	75
చిన్న కలివెచ్చెట్టు	53
చిన్న దోమ	174
చిన్న పోక	128
చిన్న బీరచెట్టు	78
చిన్న మల్లె	54
చిన్న యుల్లి	100
చిన్న వెదురు	112
చిన్న హంస	163
చిన్ని పువ్వు	20
చిన్ని పూవు తేనె	20
చిప్పకసవు	120
చిమట	170
చిరుగలిజేరు చెట్టు	100
చిఱుత	12
చిఱుత పులి	132
చిఱు పాలచెట్టు	67
చిఱు వంగ	84
చిఱువేరు	114
చిఱ్ఱికూర	89
చిలుక	164
చిలక దుంప	107
చిలిమిడి	94
చిలుక కూర	108
చిలుక తోటకూర	97
చిలుక పేరుగల పురుగులు	165

పదము	పేజీ
చిలుకముక్కు	97
చిలుకల గుంపు	184
చిల్ల చెట్టు	25
చిల్లచెట్టు పండు	25
చిల్లి	96
చిల్లిలేని వెదురు	112

చి

చీకటి మ్రాను	53
చీకాకు	13
చీకు రాయి	168
చీడ	150
చీమ	152
చీకు కొక్కెర	175
చీర పిట్ట	163
చీర పిట్ట	175
చీర పేను	153
చీల్చబడిన కట్టియ	12

చు

చుంచు	146
-------	-----

చె

చెంగలి	120
చెంగల్వ కోస్తు	82
చెంగల్వ కోస్తు వేరు	82
చెంచలి కూర	90
చెక్క	12
చెట్టు	5

పదము	పేజీ
చెట్టు	6
చెట్టు నాడి	11
చెట్టులోనగువాని తొట్ట	13
చెట్టులోని రసము	10
చెట్ల బుడిపి	13
చెట్ల భేదములు	77
చెదలు పురుగులు	153
చెన్నగి	125
చెప్పతట్ట చెట్టు	80
చెముడు కాకి	163
చెమురు కాకి	163
చెఱుకు	115
చెఱుకు కొన	116
చెఱుకు గణుపు	116
చెఱుకు చెట్ల నీడ	117
చెఱుకు తోట	2
చెఱుకు పాలు	116
చెఱుకు మున్నగువాని తునక	117
చెఱుకు మొదలై నది	116
చెఱుకులోని విశేషములు	116
చెఱుకు వేరు	116
చెలికి వెలుగు	104
చెలిమిడి	89
చెవిదూరు పాము	150

చే

చేతలాసి కూర	89
చేతి దోస	104

పదము	పేజీ
చేదు పొట్ట	103
చేదు సొర	105
చేమంతి	57
చేమగడ్డ	115
చేవ	10
చొదుము	75
చొప్ప	121
జంగుపిల్లి	138
జంట	182
జటామాంసి	87
జేత	181
జబర	129
జేమ్మి చెట్టు	43
జేమ్మి పండు	43
జల జంతువులు	184
జల పిప్పలి	67
జల్లి వేరు	10
జవట	124
జవాది పిల్లి	145

జా

జాంబవంతుడు	134
జోజి	56
జామచెట్టు	85

పదము	పేజీ
జి	
జింక	139
జింక	141
జింకయందలి తెగలు	144
జిట్ట	118
జిబిలిక	71
జిల్లేడు చెట్టు	61
జీ	
జీడి	16
జీడి చెట్టు	38
జీబు	128
జీలుగు	95
జీలుగు పక్షి	175
జీవకము	92
జీవన వృక్షము	98
జు	
జుంటి యీగ	169
జురుకులు	152
జేవ్వి	30
జూ	
జూలు	130
జై	
జెముడు	70
జెముడులోని భేదములు	70

పదము	పేజీ
జ్జ	
జ్జొత్తుపాప	181
జ్జో	
జ్జోరిగ	170
జ్జె	
జెంక	81
జెంకాయ	125
జెంకాయ చెట్టు	125
జెంకాయ మొవ్వ	127
జ్జే	
జేకు చెట్టు	87
జ్జా	
జాబ	176
జ్జా	
జేగ	155
జేగలలో భేదములు	155
జేగలు లేచుట	179
జ్జో	
జొక్క	126
జొక్క ముట్ట	124
త	
తంగేడు చెట్టు	87
తంబ	109

పదము	పేజీ
తక్కలి చెట్టు	52
తక్కులము	80
తక్కుల ఫలము	81
తగిరస చెట్టు	99
తడ చెట్టు	71
తడుకు	3
తత్కాలమునబడియున్నమాను	6
తములపాకు తీగె	80
తరటి చెట్టు	52
తరిగొట్టు చెట్టు	79
తరిగొట్టు చెట్టులో భేదములు	79
తరుణి పుష్పము	59
తరుగుల్మాదుల సమూహము	183
తలవిడి	125
తల్లివేరు	10
తవిటి పురుగు	153

తా

తాండ్ర చెట్టు	46
తాటి చెట్టు	122
తాటిచెట్టు కొన	122
తాటి పండు	123
తాటి మొలక	122

త్రి

త్రి త్రి	140
త్రి త్రిరి పక్షి	174
త్రిప్ప తీగ	62
త్రియ్య కంద	106

పదము	పేజీ
తియ్య మామిడి	31
తిర్యగ్గతు సమూహము	183
తిలకపు చెట్టు	36
తిలమయూరము	173

త్రి

తీంద్ర	96
తీగ	7
తీగ చివర	8
తీగ డిరిసెనము	50
తీగ మల్లె	55
తీగ వంగ	83
తీగె కానుగు	41
తీగె గరిక	110
తీగె బచ్చలి	108
తీగె మోదుగ చెట్టు	28
తీట కసింద	65
తీతువుల గుంపు	184

తు

తుంగముస్తలు	86
తుముకి చెట్టు	36
తుమ్మ	42
తుమ్మి	110
తుమ్మెద	171
తుమ్మెదల మైథునము	171
తురక వేము	49
తులసి	88

పదము పేజీ

తృ

తృణములలోని విశేషములు 115

తె

తెట్టి	15
తెర యీగ	170
తెల్ల అగినె చెట్టు	48
తెల్ల కాకి	163
తెల్ల కొక్కెర	168
తెల్ల కోడి	160
తెల్ల గగ్గెర	61
తెల్ల గన్నేరు	59
తెల్ల గలిజేరు	100
తెల్ల గురివెంద	56
తెల్ల గోరంట	58
తెల్ల చిక్కుడు	109
తెల్ల జింక	142
తెల్ల జిల్లేడు	62
తెల్ల తుమ్మ	42
తెల్ల తులసి	88
తెల్ల తెగడ	72
తెల్లని ఒడలు...యిట్టి	140
తెల్లని కొనవెండ్రుకలతో....	
మృగము	141
తెల్ల గరిక	110
తెల్లని జింక	143
తెల్లని దర్భ	119
తెల్లని వీపు గల జింక	141

పదము పేజీ

తెల్ల నేలగుమ్మడు 73

తెల్లని పువ్వులుగల వావిలి చెట్టు 55

తెల్ల బల్లి 148

తెల్ల యుప్పి 93

తెల్ల యుల్లి 99

తెల్ల రోమముల యిట్టి 141

తెల్ల లొద్దుగు 30

తెల్ల వస 68

తెల్ల విష్ణుక్రాంతము 69

తెల్ల సుగంధిపాల 74

తే

తేగ 122

తేనె తెట్టె 21

తేనెటిగ 169

తేనెపెర 21

తేలు 151

తేలుమొన చెట్టు 97

తొ

తొంట 121

తొండ 147

తొండపు దోమ 174

తొడిమ 16

తొడిమ 127

తొన 48

తొబక 6

పదము	పేజీ
తొట్టగల చెట్లతో గూడిన యడవి	1

తొలకు	146
-------	-----

తొవరిమన్ను	86
------------	----

తొ

తోకలేని కోతి	135
--------------	-----

తోకలేని జింక	144
--------------	-----

తోకలేని మృగము	140
---------------	-----

తోట	1
-----	---

తోటకూర	97
--------	----

తోటపోక	128
--------	-----

తోడేలు	139
--------	-----

తోడేలువంటి జంతువు	145
-------------------	-----

తోపారము	156
---------	-----

తోపు	2
------	---

తోరెము	156
--------	-----

త్రి

త్రిపుర మల్లికయను నౌక మల్లె	55
--------------------------------	----

త్రిశూలి గడ్డి	118
----------------	-----

త్రో

త్రొక్కుట	180
-----------	-----

2)

పదము	పేజీ
------	------

ద

దంటు	121
------	-----

దండకారణ్యము	1
-------------	---

దండకారణ్యాదో పుణ్యవనము	1
------------------------	---

దంతిచెట్టు	95
------------	----

దట్టమైన నారువరుస	4
------------------	---

దట్టమైనయెఱ్ఱుని...మృగము	141
-------------------------	-----

దర్భ	118
------	-----

దవనము	61
-------	----

దవ్వ	10
------	----

దా

దానిమ్మ చెట్టు	51
----------------	----

దానిమ్మ విత్తనము	51
------------------	----

దాసనపు చెట్టు	58
---------------	----

ది

దిరిసెనపు చెట్టు	50
------------------	----

దిరిసెనపు పువ్వు	50
------------------	----

దు

దుంగ	7
------	---

దుండిగపు చెట్టు	45
-----------------	----

దుంప బచ్చలి	108
-------------	-----

దుంపరాస్మము	91
-------------	----

దుప్పి	142
--------	-----

దుబ్బు	121
--------	-----

పదము	పేజీ
దురదగొండి	63
దుష్టువు చెట్టు	80
దుర్గంధముగల చంద్రచెట్టు	42

దూ

దూచి దబ్బ	84
దూది నిమ్మ	25
దూసరీ తీగె	92

దే

దేవకులమునందు బుట్టిన చెట్టు	5
దేవతాళ వృక్షము	53
దేవదారు వృక్షము	44
దేహమునణచికొన్న పిల్లి	137

దొ

దొంగ	75
దొండ చెట్టు	90
దొండ పండు	91
దొంతర	4
దొంతర మల్లె	54
దొట్ట పులుగు	175
థొడ్డ కడుపు...మృగము	140
దొమ్మ చెముడు	70

దో

దోమ	174
దోరగాయ	17
దోసకాయ	105
దోస చెట్టు	104

పదము	పేజీ
------	------

ద్రా

ద్రాక్ష	72
ద్రాక్ష చెట్టు పట్ట	72
ద్రాక్ష పండ్ల రసము	72

ధా

ధాతకీ కుసుమము	82
---------------	----

న

నదివర్ధనము	83
నంది వృక్షము	83
నక్క	136
నక్క తోక కనవు	65
నక్క దోస	104
నక్కల గుంపు	137
నక్కవంటి కస్తూరిమృగము	144
నక్క విరిగి చెట్టు	82
నక్కెలు చెట్టు	48
నఖమను గంధద్రవ్యము	85
నత్త	150
నన	19
నరపశ్యాది సమూహము	183
నరుజే	153
నలుసు	121
నల్ల కచోరము	84
నల్ల ఒడలు...జింక	140
నల్ల గగ్గెర	61
నల్ల గరిక	110

పదము	పేజీ
నల్ల గిసె	46
నల్ల గుడ్డగూబ	156
నల్ల గుమ్మడి	104
నల్ల గురివెంద	56
నల్ల చంకల గద్ద	164
నల్ల చారల చుప్పి	141
నల్ల చిక్కుడు	109
నల్ల చేమ	111
నల్ల జీడి చెట్టు	88
నల్ల తుమికి	86
నల్ల తెగడ	73
నల్ల తేలు	151
నల్ల దోమ	174
నల్లని ఒడలు...యిట్టి	140
నల్లని ముక్కు...హంస	168
నల్లని విష్ణుకాంతము	69
నల్ల నేలగుమ్మడు	73
నల్ల పిచ్చుక	157
నల్ల పువ్వుల గోరంట	58
నల్ల మట్టి చెట్టు	60
నల్ల యిట్టి	141
నల్ల యుప్పి	63
నల్ల వట్టివేరు	117
నల్ల వస	68
నల్ల వావిలి చెట్టు	55
నల్ల వెదురు	112
నల్లి	158

పదము	పేజీ
నల్లి కీచు	148
నల్లేరు	102
నళి అను గంధ ద్రవ్యము	85

నా

నాగకేసరపు చెట్టు	51
నాగదంతి చెట్టు	71
నాగమల్లి	54
నాగముస్తలు	111
నాగలింగ చెట్టు	65
నాగారు చెట్టు	87
నాగేటిచాలు కూర	89
నార	11
నార	124
నార దబ్బుచెట్టు	84
నారపట్ట	11
నారాయణి పక్షి	157
నారింజే	25
నారింజేలోని భేదము	85
నారికెడవు ఔట	127
నారు	4
నాటు	98
నారుదొండ	91
నాలుగు తలల తాడిచెట్టు	122

ని

నిడుపు తాడిమగల పోక	120
నిడుపు తుంగముస్తలు	111
నిత్యమల్లి	54

పదము	పేజీ
నిద్రభంగి	92
నిప్పుచేసికొను గడ్డి	120
నిప్పు వన్నెగుత్తులుగలకానుగు	41
నిమ్మ చెట్టు	25
నిమ్మపండువంటివన్నెగలకి తలి	47

నీ

నీటి తోటకూర	98
నీటి ప్రబ్బలి చెట్టు	48
నీటి యిప్ప	27
నీడ గల చెట్టు	5
నీరు కాకి	163
నీరు కోడి	160
నీరు చెంచలి	100
నీరు చిట్టి	89
నీలి చెట్టు	66
నీరు పిప్పలి	73
నీరు ప్రబ్బలి	29
నీరుల్లి	99
నీర్చిచ్చుకాడు	175

ను

నువ్వుని..రోమములమృగము	141
నులి పురుగు	151
నువ్వు పువ్వులు	59
నుసి	59
నుసి	16
నుసుమ	174

పదము	పేజీ
నూగు	16
నూగుదోస చెట్టు	81
నూతిపట్టు యాగ	169
నూనెముంత చెట్టు	71

నె

నెండ్రి	119
నెమలి గ్రుడ్డు	173
నెమలి కన్ను	172
నెమలి కూత	172
నెమళ్ల గుంపు	184
నెమిలి	172
నెమిలిజుట్టు చెట్టు	41
నెమిలియడుగు చెట్టు	40
నెమ్మి చెట్టు	26
నెటి	178
నెల్లి చెట్టు	52

నే

నేతిబీర	78
నేపాళపు చెట్టు	73
నేరేడు చెట్టు	35
నేల తంగేడు	87
నేల తాడి	80
నేల నేరేడు	79
నేల పోక	127
నేల యుసిరిక	83
నేల వేము	94

పదము	పేజీ
ప	
పంగ	9
పండు	18
పండుటాకు	18
పండుపోక	128
పండ్లతోట	2
పండ్లరసము	18
పందికొక్కు	147
పందితోక	183
పందిలోనగువాని మలము	179
పంపరపనన చెట్టు	47
పక్కెచెట్టు	86
పక్షి	177
పక్షిగూడు	179
పక్షిపిల్ల	180
పక్షిముక్కు	178
పక్షులయాహారము	179
పక్షులకోని భేదములు	176
పక్షులు నీళ్లుత్రావు చోటు	179
పగిలిన దోసకాయ	105
పచ్చతల పిచ్చుక	161
పచ్చని దర్భ	118
పచ్చ నీరుల్లి	99
పచ్చపువ్వుల ఆవడచెట్టు	78
పచ్చపువ్వుల గోరంట	58
పచ్చపువ్వుల మొల్ల	55
పచ్చాకు	86

పదము	పేజీ
పచ్చిక	120
పడుగాయ	17
పడుగొమ్మ	9
పద్మకాష్ఠము	72
పనసచెట్టు	47
పనసపండుమీది తోలు	47
పనసాదిఫలము యొక్క	
అసార భాగము	16
పనసాదిఫలముల అంతము	18
పన్నీరుచెట్టు	60
పరుస	183
పర్వాటము	96
పలవ	9
పల్లెరు	67
పశువు	145
పశువుల ... జగడము	180
పసరుగాయ	17
పసరు మొగ్గలు	19
పసిరిక పిట్ట	175
పసుపు	101
పసురు	19
పా	
పాచితీగె	107
పారిజాతవృక్షము	26
పాఱుట	179
పాఱుటాకులు	14
పాలకూర	92

వదము	పేజీ
పాలకొడిసె చెట్టు	52
పాలచెట్టు	39
పాలదేకు చెట్టు	37
పాలపక్షి	158
పాలలోని పురుగు	153
పాళ	128
పాలు	11
పానిలి	114
పావురము	154
పావురముల గుంపు	183
పావురములలోని భేదములు	155

పి

పింగారు పిచ్చుక	157
పించెము	172
పించము పైభాగము	178
పించము మూలము	172
పిండిదొండ	91
పిండిబండదుబ్బు	96
పిందె	16
పికిలిపిట్ట	165
పికిలిపువ్వు	165
పిగిలి కుచ్చు	165
పిచ్చికయొక్క ఆడపిల్ల	161
పిచ్చికయొక్క మొగపిల్ల	161
పిట్ట	177
పిన్నగోరింట	57
పిన్నజమ్మి చెట్టు	43

వదము	పేజీ
పిన్నయిప్ప	27
పిప్పలి	66
పిప్పలిదుంప	67
పిప్పళ్ళమోడి	67
పిప్పి	21
పిన్నగడ్డ	168
పిలకలు	21
పిలకలు	107
పిల్లపాపర	106
పిల్లలగుంపు	183
పిల్లి	137
పిల్లిపిసర	76
పిల్లపీచరగడ్డ	68
పిల్లి ముఖము	188

పి

పీచు	126
పీతి గోరువంక	164
పీతిరి గడ్డ	163

పు

పుంజు	159
పుండరీకము	88
పుచ్చ	109
పుచ్చె	126
పుట్టచంబ	109
పుడ్డగింపు	138
పుత్రజీవకము	93

పదము	పేజీ
పుత్రధాత్రి చెట్టు	93
పునుగుపిల్లి	145
పునుగుపిల్లి వృషణము	145
పుప్పొడి	20
పురుగులలోని భేదములు	150
పురుగులు	150
పురుటిపురుగు	152
పురుడిపిట్ట	176
పులికోచ	151
పులిచింత	91
పులితోక	182
పులిపిల్ల	132
పులుకాని పులుగు	165
పులుగుడు	96
పులుగుడు భేదములు	96
పులుల పోరు	132
పుల్ల	121
పుల్లకలివె చెట్టు	53
పుల్లతొవరి మన్ను	86
పుల్లదబ్బచెట్టు	35
పుల్లప్రబ్బలి	92
పుల్లబచ్చలి	108
పుల్లపంపరపనస చెట్టు	48
పుల్లవెలగ చెట్టు	84
పువ్వార	20
పువ్వు	20
పువ్వుల గురివెంద	56
పుష్కరమూలము	98

పదము	పేజీ
------	------

పూ

పూచియున్నది	6
పూచెడుపూలచెట్టు మొదలైనది	7
పూత	21
పూదేనె	20
పూపిందె	17
పూరి	180
పూలతోట	2
పూలసమూహము	20
పూలుగల తీగ	7

పె

పెంకెపురుగు	158
పెండిజింక	141
పెండితాడు	122
పెండితాడు	124
పెండలము	107
పెంపుడు చిలుక	165
పెంపుడు మృగములు	184
పెచ్చు	11
పెట్ట	460
పెట్ట	181
పెట్టమారి	160
పెడక	14
పెద్దకడిమి చెట్టు	88
పెద్దకన్నుల...నల్లయిట్టి	142
పెద్దకూకటి మూగ	158

పదము	పేజీ
పెద్ద కొక్కెర	161
పెద్ద కొక్కెర	173
పెద్ద కొమ్మ	8
పెద్ద గబ్బిలము	169
పెద్ద గుమ్మడి	108
పెద్ద గోరింట	57
పెక్కు చెట్టయొక్క నీడలు	21
పెద్ద బేకు చెట్టు	87
పెద్ద తుమ్మెద	171
పెద్ద దుప్పి	148
పెద్దదోస	104
పెద్దనక్క	137
పెద్దనారింజ	25
పెద్ద నేపాళపు చెట్టు	73
పెద్ద నేరేడు	85
పెద్ద పండు	18
పెద్ద పాపర	106
పెద్ద పులి	131
పెద్ద బీర	78
పెద్దమల్లె	54
పెద్ద ముత్తవపులగము	71
పెద్ద మ్రాను	45
పెద్ద యేలకులు	82
పెద్ద రెల్లు	115
పెద్ద వంగ	88
పెద్ద వేప	49
పెద్ద సదాప	101
పెద్ద సవరపు మృగము	143

పదము	పేజీ
పెద్దాను చెట్టు	108
పెనుగొమ్మ	8
పెన్నడ పులుగు	167
పెన్నేలు	110
పెరటి తోట	2

పే

పేడు	12
పేను	153
పేనుగుడ్డు	154
పేరడలి	1
పేరాముదపు చెట్టు	48
పేరీత చెట్టు	130
పే సెము	18

పై

పైడి కంటి	159
పైడి యమ్మెత	60

పొ

పొంగలి	179
పొగడ చెట్టు	51
పొగ చెట్టు	113
పొట్టి కాకర	102
పొట్టి గుమ్మడి	103
పొట్టి బెంకాయ చెట్టు	125
పొట్టి నక్క	137
పొట్టేలు	139

పదము	పేజీ
పొట్ల చెట్టు	79
పొట్ల చెట్టుకొమ్మ	79
పొట్ల వేరు	79
పొట్లకు	79
పొడయిజ్జి	138
పొడవు	8
పొత్తరముల్లు	120
పొత్తి	128
పొత్తినూలు	148
పొత్తినూలు కాయ	148
పొద	7
పొదలిక	164
పొన్నగంటికూర	90
పొన్నచెట్టు	28
పొన్నాడ	132
పొయినిడుకట్టి	12
పొర	75
పొసరాకు	14

ప్రో

ప్రోక చెట్టు	127
ప్రోక చెట్టు పండు	127
ప్రోక మొగ్గ	128
ప్రోక మానుక్రొత్తపండు	127
ప్రోకు	121
ప్రోచ	120
ప్రోతు	181
ప్రోతుతాడు	122
ప్రోతుపిల్ల	181

ప్ర

ప్రత్తి కాయ	77
ప్రత్తిచెట్టు	77

పదము	పేజీ
ప్రత్తిగింజ	77
ప్రత్తిలోని భేదములు	77
ప్రధానులయొక్క వేశ్యల	
యొక్క యింద్రలోవి తోట	2
ప్రబ్బలిచెట్టు	28
ప్రయోగక్షేత్రమందలి	
మణిచెట్టు	30

ప్రా

ప్రాకెడు జంతువులు	184
-------------------	-----

ప్రే

ప్రేంకణపు చెట్టు	44
ప్రేము	85

ప్రొ

ప్రొద్దుతిరుగుడుచెట్టు	65
------------------------	----

ఫ

ఫలసమృద్ధి	18
-----------	----

బ

బంక	10
బంకయందలి భేదము	10
బంకిణీ వృక్షము	100
బంగాళదుంప	111
బండిగురివెంద	56
బంతిచెట్టు	57
బకపుష్పము	62
బకముల గుంపు	184
బట్టకడిమి	97
బట్టపులుగు	158
బదనిక	62
బద్ధ	18

పదము	పేజీ
బరడు	11
బరికె	124
బరిణె పురుగు	169
బలురక్కసి చెట్టు	84
బల్లి	148

బా

బాదము చెట్టు	85
బాపన చీమ	153
బారంగి	64
బావురు పిల్లి	138

బి

బిల్లుడు మాను	40
---------------	----

బీ

బీరచెట్టు	78
-----------	----

బు

బుడమ చెట్టు	106
బుడిపి	118
బుడ్డ కాకర	102
బుద్ధియను గ్రంథము	74
బుఱ్ఱ	105
బుఱ్ఱ	126
బుఱ్ఱగుంజు	18
బుఱ్ఱ జింక	139

బూ

బూడిద గుమ్మడి	103
బూరుగు చెట్టు	40
బూరుగు బంక	40
బూల	124

బె

బెండలోని భేదములు	80
------------------	----

పదము	పేజీ
బెగురు	166
బెగ్గోడి	160
బెత్తపు చెట్టు	85
బెళగువ్వ	175

బొ

బొంగు	112
బొంగు వెదురు	112
బొండము	126
బొండపు చిప్ప	126
బొండు మల్లె	54
బొండ్లము	124
బొంద	122
బొందె	75
బొంద పువ్వు	123
బొట్టుగు చెట్టు	36
బొడిమె	9
బొద్దికూర	90
బొబ్బలి	95
బొత్తె	126
బొల్లి చాయ మృగము	140
బొసిక	127

బో

బోడతరము	95
బోరువ	143

బ్ర

బ్రహ్మదండి	84
------------	----

భ

భద్ర ముస్తలు	111
భరతపక్షి	168

వదము

పేజీ

భా

భాగ్యవంతుల పెరటితోట	2
భారతీ పక్షి	176

భు

భుజపత్రపు చెట్టు	40
------------------	----

భూ

భూతాంకుశము	85
------------	----

మ

మంకెన	57
మంగ చెట్టు	44
మంచి తోకతో యెద్దు	
వలెనుండు జింక	144
మంజిష్ఠ	64
మండ	9
మండె	183
మండ్ర గబ్బ	152
మంద పిచ్చిక	157
మందాకు	21
మందాకుమూలిక	13
మందారము	26
మందుచెట్టు	5
మగ కోయిల	162
మగ దుప్పియొక్క తోలు మొ.	139
మట్ట	123
మత్స్య రంగపక్షి	173
మద్ది చెట్టు	39
మధువనము	3
మనుబోతు	142
మనుష్యుల...గుంపు	188
మయూర శిఖిచెట్టు	41

వదము

పేజీ

మరియొక జాతిదర్భ	119
మరులుమ్మెత	60
మరువకము	61
మరువము	61
మర్కటముల మైథునము	180
మట్టిచెట్టు	30
మట్టి విత్తనము	30
మల్లె చెట్టు	54
మల్లె చెట్టు యాకు	55
మల్లె పువ్వు	55
మహాపుత్ర జీవిచెట్టు	93
మహిసాక్షి చెట్టు	95

మా

మాచి పత్రి	86
మాదీఫలపు చెట్టు	60
మాదెన	74
మానీగ	171
మాను సంపెంగ	50
మానేరు తీగె	100
మామిడి కాయ	32
మామిడి చెట్టు	31
మామిడిచెట్లలో భేదములు	31
మామిడి ముట్టి	32
మామెన	74
మాయచేత చేయబడిన యడవి	1
మారేడు చెట్టు	29
మాలకాకి	162
మావలి	107

మి

మిక్కిలి చిన్న నల్లచీమ	152
మిథుత	170

పదము	పేజీ
మిణుగు రాబూచి	171
మీల వల్లకి పక్షి	174

ము

ముంగాము	123
ముంగిటనుండు తోట	2
ముంగిస	147
ముంగిసవంటి జంతువు	147
ముంజిగడ్డి	118
ముంజె	123
ముండ్ల పొద	8
ముంత మామిడి	38
ముచ్చిక	127
ముట్టె	198
ముడుదు దామర	92
ముత్యపుతీగ	104
ముదురాకు	13
ముదురుమొగ్గ	19
మునగచెట్టు	22
మునగచెట్టు మొదలు	29
ముయ్యాకుపొన్న	76
మూర	81
మూలకచెట్టు	76
మూలుగోరంట	58
మూలుజెముడు	94
మూలుదోస	104
మూలుమోదుగుచెట్టు	41
ముళ్లకంప	15
ముల్లు	15
ముల్లుము సై	94
ముల్లంగి	108

పదము	పేజీ
ముల్లంగిలో భేదము	108
ముసుగుబొంద	124

మూ

మూక	183
మూగ మొగ్గలు	19
మూటిసమూహము	182
మూరుకుండచెట్టు	96

మృ

మృగములలోని భేదములు	146
మృతసంజీవని	74
మృదుమరువకము	61
మృదువై నకొమ్ములుగల జింక	140

మె

మెట్ట తోటకూర	98
మెట్టదామర	98
మెరపుతీగె	100

మే

మేకవంటి జింక	144
--------------	-----

మై

మైలచాయతొండ	147
------------	-----

మొ

మొక్కపుచెట్టు	36
మొగడేగ	156
మొగలి	129
మొగలిమొగ్గ ఆంచు	129
మొగులుకడిమి	38
మొగ్గ	19
మొగ్గలు వ్రేసినది	6

పదము	పేజీ
మొదటి గడ్డ	106
మొద్దు	8
మొన	10
మొల్ల	57
మొల్లపువ్వు	57
మొహళము	110

మో

మోట	7
మోదయపుకసవు	115
మోదుగుచెట్టు	28
మోదుగుచెట్టు ఆకు	28
మోదుగుచెట్టు మొగ్గలు	28
మోరటిచెట్టు	32
మోవు	123
మోసు	4

మా

మానితొట్ట	12
మానిపసుపు	68
మానిపోటి ప్రలుగు	158

య

యంత్రణ	115
యద్ధయోగ్యమైనకోడి	160

ర

రంజనవల్లి	92
రచ్చ చెట్టు	5
రసదాడి	116

రా

రాగము స్తలు	111
రాచేమామిడి	31

పదము	పేజీ
రాచేయుసిరిక	45
రాజజంబువు	36
రాజశుకము	165
రాజహంస	167
రాతిపువ్వు	81
రాత్రి తిరుగు పక్షి విశేషము	174
రాబందు	158
రామతాడు	122
రామదూతి తులసి	88
రావిచెట్టు	23
రావిచెట్టుపండు	23
రాసి	183

రు

రుద్రజేడచెట్టు	49
రుద్రాక్ష చెట్టు	48
రుద్రాక్షతోని తెగలు	49
రువ్వపులుగు	157
రువ్వ	179

రె

రెక్కలు	178
రెట్ట	178
రెమ్మ	9
రెట్టుకసవు	114

రే

రేగాకు	33
రేగు	33
రేగుపండు	33
రేణుక	80
రేలచెట్టు	24

పదము	పేజీ
రోకటిబండ	151
రోచని	99

రో

పదము	పేజీ
లకుముకిపిట్ట	175
లక్ష్మణపణిచెట్టు	93
లక్ష్మీతులసి	83
లముద్రాక్ష	72
లత్తిక	86
లద్దిపిప్పి	151
లవంగపు చెట్టు	87
లవిట	178
లవుటి లా	178
లాక	178
లావుకపిట్ట	174

ల

లో

లేజిగురు	15
లేడి	139
లేతచిగుళ్లకోడి	15
లేతతములపాకులు	81
లేతతాటియాకు	122

లో

లొద్దుగు చెట్టు	30
-----------------	----

వ

వంకాయ	84
వంగ చెట్టు	83
వంగపువ్వు	84
వంట కట్టెలు	12
వంట చెఱుకు	116

పదము	పేజీ
వంద	121
వక్కు కొంగ	166
వచ్చ	21
వట్టు	17
వట్టి వేళ్లు	117
వట్టు ముస్తలు	111
వడ్ల కంకణము	166
వడ్ల చిలుక	165
వదరు చెట్టు	105
వనసమూహము	4
వనస్పతి	6
వన్నె పులుగు	175
వరడు నక్క	187
వరవట్టు	17
వర్గము	182
వశాగ్రము	128
వస	68
వసంత కడిమ	97

వా

వాకుడు	65
వాగుదపక్షి	173
వాడగన్నేరు	59
వాడిలి కోతి	185
వానకోయిల	159
వానస్పత్యము	5
వామనగాయలు	17
వామి	121
వాయింటి చెట్టు	91
వాయు వింగళము	70
వారడ	124
వాలి	134
వాలుడు	94

పదము	పేజీ
వావిలి చెట్టు	53
వాసన గడ్డి	114
వాసనగల ఒక తీగ గడ్డి	114

వి

విచ్చు మొగ్గ	19
విడి	77
వి తనము	18
విత్తు లోపలి భాగము	18
విరజాజి	57
విరిగి చెట్టు	32
వివిధములైన చెట్లమొక్కలు	113
వివిధములైన ఓషధులు	77
విషముష్టి చెట్టు	32
విషవృక్షపు ఫలము	18
విష్ణు క్రాంతము	68
విసబొద్ది	63

వృ

వృక్షలతాగహనము	8
వృక్షములు మొదలైన వాని	
ఫలములు	16
వృషభము	78

వె

వెంట్రువ	147
వెంపలి	95
వెణుతుర చెట్టు	59
వెద	179
వెదురు	112
వెదురు	114
వెదురుగణపులు	113
వెదురుపొర	112

పదము	పేజీ
వెదురుమొలక	111
వెదురుమొలక కోశము	112
వెట్టిజిల్లేడు	62
వెలగచెట్టు	24
వెలమ సంది	96
వెలికి	113
వెలిచండ	42
వెలిచెపిట్ట	175
వెలుపలనుండు పురుగులు	150
వెల్లులి	99
వెల్లెలుక	147

వే

వేగి	182
వేగిచెట్టు	39
వేపచెట్టు	49
వేరు	10
వేరుపనస	47

వ్రా

వ్రాలుట	179
---------	-----

శ

శంఖపుష్పి	90
శబ్దముగల వేణువు	112
శరభము	143
శరీరమునందలి పురుగులు	149

శి

శివునిచేతిలోని యిట్టి	139
శిశువు	181

శు

శుకముల మైదానము	180
----------------	-----

పదము	పేజీ
శ్రీ	
శ్రీతాళవృక్షము	130

స A.C.C.N. 709

సందెమల్లె	55
సంపెంగ చెట్టు	50
సంపెంగ మొగ్గ	50
సంబరేణి	95
సద	16
సదాపచెట్టు	10
సదాము సై	70
సన్నజాజులమొగ్గ	57
సన్న పురుగులు	150
సన్నయేలకులు	82
సన్నరాన్నము	91
సరళము చెట్టు	46
సర్పాక్షి	76
సవరపు మృగము	142
సవరము	143

సా

సానులముంగల మొలచినతీగ	7
సాలెపురుగు	149
సాలెపురుగుయొక్క	
తంతువు	149

సి

సింగలీక	134
సింగారపుదోట	3
సింహజాతి విశేషము	130
సింహము	131
సివంగి	132

స్రి

సీకాయచెట్టు	102
-------------	-----

పదము	పేజీ
సీతాకోకచిలుక	151
సీమరేగుపండు	33
సీమవంగ	83

పదము	పేజీ
సుందరమైన వనము	3
సుగంధిపాల	74
సుగ్రీవుడు	134
సుదర్శనము	92
సురిగి	94
సురుగుడు	71

సూ

సూదిగొంటు	128
సూదిమల్లె	55
సూర్యమణివృక్షము	66

స్మ

స్మక్క	87
--------	----

సౌ

సౌన	15
సౌన	180
సౌర	105
సౌరకాయ	105
సౌరపువ్వు	105

సో

సోమిదపు చెట్టు	100
----------------	-----

స్థా

స్థాణేయకమనుగంధద్రవ్యము	86
------------------------	----

హ

హంసపాదము	168
హంసల సమూహము	168

హా

హాపుత్రికాయనెడు పక్షి	178
-----------------------	-----